MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

150 nci Birleşim

28 . 7 . 1967 Cuma

İçindekiler

Sayfa

1. — Geçen tutanak özeti 754:755
2. — Bu Birleşim tutanak özeti 755:756
3. — Yoklama 797
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları 756,795,797

1. — Çankırı Milletvekili Dursun Akçaoğlu'nun, yapılan gecekonduların gerekli diğer tedbirler alınmadan yıktırılmasının doğru olmadığına ve Çankırı'da kamulaştırma bedellerinin düşük tutulduğuna dair demeci. 756:757

2. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, vefat etmiş olan kardeşi Refik Güley'in komünistlik suçundan açılan dâvada beraet ettiğine ve bu konuda yapılan iddiaların yetersizliğine dair demeci. 757:758

3. — Maraş Milletvekili Enver Kaplan'ın, Maraş'ın Göksun, Afşin ve Sarız ilçelerinde hayvan hırsızlığı olaylarının arttığına, bu konuda gerekli tedbirlerin alınmasına dair demeci. 758:759

Sayfa

4. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi. (3/711) 759

5. — Vazife ile yurt dışına giden Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'e Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/710) 759

6. — Millet Meclisinin 29 . 7 . 1967 tarihinden 31 . 7 . 1967 tarihine kadar çalışmalarına aravermesi ve 31 . 7 . 1967 tarihinden itibaren 1 Kasım 1967 tarihine kadar tatile girmesi hakkında parti grupları temsilcilerinin önergesi (4/211) 795:796

7. — Başkanın bu yıl yapılan çalışmalar hakkında açıklaması. 797:799

5. — Görüşülen işler 760,796

1. — Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğüne bağlı kurum okul ve kuruluşlara döner sermaye verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi

Sayfa

Mehmet Ali Demir ve 9 arkadaşının kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonlarından 7 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/259) (2/71,) (S. Sayısı : 227) 760,807:810

2. — İş Kanunu tasarısının C. Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile, Millet Meclisi C. Senatosu ve Karma Komisyon metinleri. (M. Meclisi 1/232, C. Senatosu 1/742) (S. Sayısı : 160 a 2 nci Ek) 760:795

3. — İzmir Milletvekili Settar İksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/106) (S. Sayısı : 352) 796:797

6. — Sorular ve cevaplar 799

A) Yazılı sorular ve cevapları *799*

1. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya'nın bâzı köylerinin elektriğe kavuşturulmasına dair soru önergesi ve Köy İşleri Bakanı Turgut Toker'in yazılı cevabı (7/379) 799:800

2. — Antayla Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya bölgesindeki çayların kurutulma çalışmalarına dair soru önergesi Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı (7/380) 800:801

3. — Konya Milletvekili S. Faruk Önder'in, Konya'nın Hatunsaray Bucağındaki Tarım Kredi Kooperatifinin Genel Kurul toplantısına dair soru önergesi ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı cevabı (7/396) 801:802

4. — Kars Milletvekili Sevinç Düşünsel'in, kadınlarımızın topyekûn okur - yazar hale gelebilmesini temin etmek üzere bir eğitim seferberliğine başlanılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem ile Köy İşleri Bakanı Turgut Toker'in yazılı cevapları (7/397) 802:804

5. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, İkinci Beş Yıllık Plân döneminde Menderes Ovasında yapılacak sulama ve muhafaza tesislerine dair soru önergesi ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı (7/410) 804:805

6. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Bozkır ilçesi Hükümet tabibinin tâyinine dair soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Âli Özkan'ın yazılı cevabı (7/425) 805:806

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Devlet Bakanı Sadık Tekin Müftüoğlu, Tunceli'nin Pülümür ve Erzincan'ın Tercan ilçelerinde vukubulan deprem felâketine,

Edirne Milletvekili Ahmet Bilgin, 25 Temmuz 1967 günlü birleşimde Başkanvekilliği sırasında Genel Kurulda cereyan eden olaylara ve bu konuda İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın Akşam Gazetesinde yayınlanan yazısına ve Başkanlık makamına yöneltilen yersiz imalara dair ve

Elâzığ Milletvekili Kemal Satır da, Edirne Milletvekili Ahmet Bilgin'in konuşmalarında C. H. P. ne haksız sataşmalar yaptığı yolunda gündem dışı demeçte bulundular.

Edirne Milletvekili Nazmi Özoğul'un, Millî Savunma Komisyonundan çekildiğine dair önergesi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel kanunu tasarısının Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu, yapılan görüşmelerden sonra, kabul olundu ve tasarının kanunlaştığı bildirildi.

Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon ve Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi Şeref Kayalar'ın, çeşitli teadül ve teşkilât kanunları ile diğer kanunlarda mevcut aylık ve ücret tutarlarının değiştirilmesi hakkındaki 28 . 2 . 1958 tarih ve 7244 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi, öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul olundu.

Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğüne bağlı kurum, okul ve kuruluşlara döner sermaye verilmesi hakkında kanun tasarısının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi onaylanarak maddeleri kabul olundu ve tümü açık oya sunuldu ise de, oyların ayırımı sonunda çoğunluk sağlanamadığı, oylamanın gelecek birleşimde tekrarlanacağı bildirildi.

İzmir Milletvekili Settar İksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyonun 352 S. Sayılı raporu üzerinde bir süre görüşüldü.

Bu rapor üzerinde görüşmelerin bitirilmesine kadar çalışmaların devamı için verilen bir önergenin oylanması sırasında T. İ. P. li beş milletvekilinin ayağa kalkarak çoğunluk kalmadığını bildirmeleri üzerine,

28 . 7 . 1967 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 20,05 te son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Kars
Nurettin Ok	*Muzaffer Şamiloğlu*

Kâtip
Ankara
Ali Rıza Çetiner

2. — BU BİRLEŞİM TUTANAK ÖZETİ

Çankırı Milletvekili Dursun Akçaoğlu, yapılan gecekonduların gerekli diğer tedbirlerin alınmadan yıktırılmasının doğru olmadığına ve Çankırı'da kamulaştırma bedellerinin düşük tutulduğuna,

Ordu Milletvekili Ferda Güley, vefat etmiş olan kardeşi Refik Güley'in komünistlik suçundan açılan dâvada beraet ettiğine ve bu konuda yapılan iddiaların yersizliğine ve

Maraş Milletvekili Enver Kaplan da, Maraş'ın Göksun, Afşin ve Sarız ilçelerinde hayvan hırsızlığı olaylarının artığına, bu konuda gerekli tedbirlerin alınmasına dair gündem dışı demeçte bulundular.

Sayın üyelerden bâzılarına Başkanlık tezkeresinde gösterilen sürelerle izin verilmesi kabul olundu.

Vazife ile yurt dışına giden Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'e Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğüne bağlı kurum okul ve kuruluşlara döner sermaye verilmesi hakkında kanun tasarısı ikinci defa açık oya sunularak kabul olundu.

İş kanunu tasarısının Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkındaki Karma Komisyon raporu, yapılan görüşmelerden sonra, kabul olundu ve tasarı kanunlaştı.

Parti grupları adına, Millet Meclisinin 29 . 7 . 1967 tarihinden 31 . 7 . 1967 tarihine kadar çalışmalarına aravermesi ve 31 . 7 . 1967 tarihinden itibaren 1 Kasım 1967 tarihine kadar tatile girmesi hakkında verilen önerge kabul olundu.

İzmir Milletvekili Settar İksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyonun 352 S . Sayılı raporunun görüşülmesine geçileceği bildirildi.

Ancak görüşme sürelerinin 55 er dakikaya çıkarılması hakkında verilen önergenin oylanması sırasında T. İ. P. li beş milletvekilinin ayağa kalkarak çoğunluk olmadığını söylemeleri üzerinde yapılan yoklama sonucunda çoğunluğun kalmadığı bildirildi.

Başkanlığın bu yıl yapılan çalışmalara dair açıklamasından sonra,

Saat 19,30 da Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip Kars
Ferruh Bozbeyli	*Muzaffer Şâmiloğlu*

Kâtip
Denizli
Fuat Avcı

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, hilâfeti kurmaya çağıran broşür ve tehdit mektuplarının kimler tarafından hazırlanıp gönderildiğine dair sözlü soru önergesi, İçişleri ve Adalet Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/592)

2. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'nun, dinî bir maksatla yurdumuza gelen papa'nın, Cumhurbaşkanı ve Başbakan tarafından karşılanmasına dair sözlü soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/593)

Yazılı soru

1. — Bursa Milletvekili Bahri Yazır'ın, Adapazarı depreminde yıkılan Devlete ait binaların inşasında yolsuzluk olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, İmar ve İskân ve Bayındırlık bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/455)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Ferruh Bozbeyli

KÂTİPLER : Muzaffer Şamiloğlu (Kars), Fuat Avcı (Sivas)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 150 nci Birleşimini açıyorum.

Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Çankırı Milletvekili Dursun Akçaoğlu'nun, yapılan gecekondulaların gerekli diğer tedbirler alınmadan yıktırılmasının doğru olmadığına ve Çankırı'da kamulaştırma bedellerinin düşük tutulduğuna dair demeci.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, Başkanlığa müracaat ederek gündem dışı söz istiyen arkadaşlar sıra ile; Sayın Dursun Akçaoğlu, Sayın Ferda Güley, Sayın Kemal Palaoğlu, Sayın Enver Kaplan, Sayın Rıza Kuas'tır.

Bunlardan sadece Sayın Dursun Akçaoğlu ve Sayın Enver Kaplan'a söz verilecektir. Sayın Ferda Güley de çok kısa olarak kendisi ile ilgili gördüğü bir husus için bir telgrafı okumaktan ibaret gündem dışı bir konuşma yapacaktır.

Sayın Dursun Akçaoğlu, buyurun efendim.

DURSUN AKÇAOĞLU (Çankırı) — Sayın Başkan, Millet Meclisinin sayın üyeleri; yaz tatiline girerken müsamahanıza güvenerek Hükümetten iki husus hakkında temennide bulunmak üzere huzurunuzdayım.

Yüksek malûmunuzdur ki, yıllardır bilhassa Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerimizde dar gelirli vatandaşlar, çeşitli zaruretler sebebiyle gecekondu yapmaktadırlar. Bu hal son çıkan Gecekondu Kanununa rağmen devam etmektedir. Vatandaşın nefsinden kısarak binbir güçlükle biriktirdiği millî servetle yapılan bu gecekondular görüldüğü anda yıktırılmakta, yapanlar hakkında da zabıt tutularak ağır para cezalarına çarptırılmaktadırlar.

Yurttaş ise, tekrar yıkılma ve cezaya çarptırılma ihtimallerini bile bile ikinci, üçüncü ve hattâ dördüncü defa emek ve millî servet sarf ederek oturabileceği bir meskeni mutlaka yapmaktadır. Realite budur. Bunun önüne geçilememektedir.

Hükümetin bu müdahale ve muamelesi şüphesiz bir kanun icabını yerine getirmesi bakımından doğrudur. Ancak Kanun, arsa verilmesi, tapu verilmesi, kredi sağlanması vesaire gibi, halka yararlı çeşitli hükümler ihtiva etmekte iken, bütün bu faydalı hükümler ele alınmayıp, Hükümetçe sadece yıkım maddesinin uygulanması asla tasvibedilecek bir hareket değildir. Hükümetin bu şekilde davranarak, vatandaşı devamlı surette kuşkulu ve huzursuz yaşatmaya ve emeğini heder etmeye hakkı olmasa gerektir.

Bunu söylemekle Hükümete kanunları uygulamasın demek istemiyorum. Uygulansın, hem de titizlikle uygulansın. Ama olması icabettiği şekilde, dörtbaşı mamur uygulasın, aksi halde kanun maddelerinin bütün olarak kül halinde tatbik edilmeyip böyle tek bir maddesinin ve hele sadece yıkım maddesinin uygulanması vatandaşa fayda sağlamaktan ziyade bilâkis ceza ve cefa unsuru olmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım; Hükümetten ikinci temennim de şudur:

Evvelce bir konuşmamda da arz etmiştim. Çankırı, halkının % 23 ü dış ülkelere göç eden, geçim şartları ziyadesi ile yetersiz bir ilimizdir. İmar ve İskân Bakanlığı Bölge Plânlama Dairesinin yayınladığı rapora göre 1965 yılında kamu yatırımlarının Türkiye ortalaması fert başına 1 148 lira olduğu halde Çankırı'da bu nisbet 37 lira gibi insanı hayrette bırakacak derecede düşük bulunmaktadır. Zannediyorum, bu sene bu oran daha da düşüktür.

Muhterem arkadaşlar, bu hal insaf sahiplerini ve bilhassa bölgeler arasında adaletli bir denge kurmayı sağlamakla görevli olan Hükümeti ciddiyetle düşündürmelidir.

İkinci Beş Yıllık Plânın uygulanmasına başlanacağı şu sıralarda, Hükümetin Çankırı'nın hali hazır durumunu ve imkânlarını tekrar gözden geçirerek mevcut adaletsizliğin giderilmesi hususunda gerekli hazırlıklara ve tedbirlere tevessül etmesini temenni eder, hepinize iyi tatiller dileği ile saygılar sunarım.

2. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, vefat etmiş olan kardeşi Refik Güley'in komünistlik suçundan açılan dâvada beraet ettiğine ve bu konuda yapılan iddiaların yersizliğine dair demeci.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Güley.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Muhterem arkadaşlarım; Sayın Çetin Altan arkadaşımızın yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili ilk rapor üzerindeki müzakerelerde konuşmama cevap veren Karma Komisyon Başkanı sayın arkaadşımız her halde hemen öğrendikleri, kendilerine iletilen bir haberi konuşmalarında naklettiler ve benim ağabeyimin 1953 yılında komünistlik propogandası suçundan yedi yıl hapse mahkûm edildiğini ve bu mahkûmiyetini Gölköy ceza evinde çekerken öldüğünü söylediler. Bu tatile giriş gününde meseleyi kadrosundan taşırarak arkadaşlarımı rahatsız edecek değilim. Bulunduğum yerden o gün kalkıp, «yanlış Sayın Bağcıoğlu, böyle bir şey olmamıştır, yanlış» demekle yetinmiştim. 1953 senesinde olduğu için fiilhal mevkuf olarak muhakeme edilmişti. 9 - 10 ay kadar mahkemesi sürmüştü zannediyorum. Hatırımda kesin kalmadığı için, ertesi gün Adliye Bakanlığı Adlî Siciline başvurdum. Ceza İşleri Umum Müdürlüğü burada sabıkası, mahkûmiyeti olmadığını tesbit etti. Bununla yetinebilirmiyim dedim. Orduya da dediler her ihtimale karşı sorunuz, orada muhakeme edildiği için, Cumhuriyet savcılığında herhalde dosyası vardır. Oraya da sordum. Şimdi, iki sene evvel öyle hapisahanede değil, küçük, mütevazı evceğizinde ölmüş olan hiç kimseye zararı olmıyan herkes tarafından çok sevilen, iyi tahsil yapmış, sanatkâr mizaçlı, bugün toprak olmuş Refik Güley adlı vatandaşın mahkûm edilmediğini ve bir ifti-

ra ile Ağır Ceza Mahkemesine düştüğünü, fakat muhakemesi sonunda beraet ettiğini bildiren bir telgrafı, bir ölünün hâtırasına saygı duygusunu bütün arkadaşlarımın paylaşacağına emin olarak ve çok kıymetli ve muhterem Başkanımızın cömert ilgileriyle işgal ettiğim bu kürsüden müsaade ederseniz okuyacağım.

«Acele

Ferda Güney
Ordu Milletvekili
Ankara

Refik Güley hakkında komünistlik propogandası yapmak iddiası ile açılan dâva, Ordu Ağır Ceza Mahkemesinin 953/237/955 - 8 esas karar sayılı ve 242/24 . 1 . 1955 tarihli kararı ile beraetle neticelenmiştir.»

Muhterem arkadaşlar, bu kürsüde mahkûm edildiği için, beraet etmiş bir vatandaş olmasına rağmen bu kürsüde mahkûm edildiği için, bu kürsüde hakkının kendisine verilmesi tabiî hakkı idi. Bunu esirgemiyeceğinizden emin olarak huzurunuza çıktım. Bilerek, bilmiyerek böyle bir vatandaşı, beraet etmiş bir vatandaşı komünistlik suçu ile mahkûm etmek yoluna gitmiş olan arkadaşlarım, basının, çünkü bunu basın da nakletmiştir, basının, bir ölünün arkasından gösterilmesi tabiî olan saygıyı göstererek, hiçbir müracaata hacet kalmaksızın yalanlıyacaklarını ve özür dileyeceklerini ümidediyorum. Hepinizi saygiyle selâmlarım. (Orta ve sağ sıralardan alkışlar).

3. — Maraş Milletvekili Enver Kaplan'ın, Maraş'ın Göksun, Afşin ve Sarız ilçelerinde hayvan hırsızlığı olaylarının arttığına, bu konuda gerekli tedbirlerin alınmasına dair demeci.

BAŞKAN — Sayın Enver Kaplan.

ENVER KAPLAN (Maraş) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; yurdumuzun muhtelif cepherelinde vâkı olan zelzele felâketinin üzüntüsü içinde olduğumuz şu sırada, akşamları ahırlarına, ağıllarına yerleştirdikleri hayvanları ertesi sabah bulamamak endişesinde bulunan bir kaza halkının üzüntü ve şikâyetlerini Yüce Huzurunuzda kısaca Hükümetin dikkatine arz ile gerekli tedbirleri âcilen almalarını rica edeceğim.

Göksun, Afşin ve Sarız kazaları mıntakasında evvelce ara sıra vâkı olan hayvan hırsızlıkları zamanla şiddetini artırmıştır. Geçen sene, bir gecede, bir köye ait altı öküzün yaylakta iken kamyona yüklenmek suretiyle vilâyet hududuna götürüldüğü ve yakalandığı zaman bunları götüren şöförün dahi hırsız değil, bir suçlu da değil, bir âmme şahidi olarak gösterilmesi ve bu şekilde mahkemeye sevk eden zabıta ve idarenin gevşekliği hırsızların cesaretini artırmıştır. Geçen sene her derecedeki ilgili mercilere mükerreren yapılan müracaatlar hâdiseleri önlemeye medar olmamıştır.

1967 senesi ilkbaharında hâdise değişik bir şekilde kendisini göstermeye başlamıştır. Daha evkiden mevcudolan 3 - 5 hırsız başı, bu defa 40 - 50 köyden temin ettikleri ayağına çabuk ve cesur olan gençlerden teşkil ettikleri bir hırsız şebekesi, bir hırsız çetesi olarak faaliyete başladılar. Hırsız başları bir kısım zabıta ve idare âmirleri, ileri gelenleriyle gündüzleri beraber görünmekle, geceleri 5 - 6 köyde çete mensupları tarafından 10 ar, 20 şer olmak üzere hayvan hırsızlığı yapılagelmektedir. Yaptığımız takip ve müracaatlar semere vermemektedir. Mal sahipleri idareye müracaat ettiği zaman hafife alınmakta, muahaze edilmekte, hırsızlar da başıboş gezmektedir. Bu defa, bundan 20 gün önce 7 . 7 . 1967 tarihinde, Sayın İçişleri Bakanlığına, bizzat Bakanın kendisine 5 gün içinde, yalnız 5 gün içinde 15 köyde 108 baş hayvanın çalındığını gösteren listeyi de eklemek suretiyle müessir tedbir alınması ve bir hafta sonunda neticeye bağlanması ricası ile bir muhtıra vermiştim. Sayın Bakan, hâdiseyi önemi derecesinde ele almak suretiyle, mahalline bir mülkiye, bir de jandarma olmak üzere iki müfettiş göndermiştir. Müfettişler orada tahkikatlarına devam ederlerken hırsız başlarının bir kısmı nezarete alınmış, fakat müfettişler oradan ayrıldıktan sonra hemen hırsız başları salıverilmiştir. Biraz da yakalanmasından sinirlenen hırsız çetesi bu defa faaliyetlerini büsbütün artırmış bulunmaktadır. Bana intikal eden kesin bilgiye göre bu ayın 13 ve 14 geceleri, 2 gecede 5 köyde 90 hayvan yine çalınmış bulunmaktadır. İşin bir de feci tarafı vardır. Artık hırsızlar malını takibeden mal sahiplerine silâhla ateş açmak suretiyle püskürtmekte

ve mal sahipleri malını takibedememektedir. İdareye başvurmaktan bir netice de alamadıkları için malı çalınan kişiler, bâzı hırsız yardakçıları ve hırsız komüsyoncuları vasıtası ve eliyle mallarını hırsızlardan yarı bedelle, üçte bir bedelle geri satınalma yoluna gitmektedir.

Muhterem milletvekilleri; kıymetli vakitlerinizi fazla işgal etmemek için hâdiseleri teker teker teferruatiyle izah etmeye lüzum görmüyorum. Yalnız muhterem huzurunuzda, yüce huzurunuzda bilhassa Sayın İçişleri ve Adalet bakanlarından, Maraş'ın Göksun kazası çevresindeki halkın huzura kavuşturulması için âcilen müessir tedbir almalarını ve bu suçluları gerekli mercilere tevdi etmelerini, halkın rahat rahat kendi işinde çalışmasını sağlamalarına âcilen delâlet etmelerini rica eder muhterem milletvekillerini saygı ile selâmlarım.

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz :

4. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/711)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum :

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddet ve sebeplerle vâkı izin talepleri Başkanlık Divanınca uygun mütalâa edilmiştir.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Ferruh Bozbeyli

Kocaeli Milletvekili Şevket Ustaoğlu, 10 gün, hastalığına binaen, 25 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

Hatay Milletvekili Reşat Mursaloğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 27 . 6 . 1967 tarihinden itibaren,

Trabzon Milletvekili Ömer Usta, 10 gün, hastalığına binaen, 22 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

Antalya Milletvekili Hüseyin Avni Akın, 20 gün, hastalığına binaen, 20 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga, 15 gün, mazeretine binaen, 20 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

Sivas Milletvekili Kâzım Kangal, 10 gün, mazeretine binaen, 24 . 7 . 1967 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Teker teker okutup oylarınıza arz edeceğim.

Kocaeli Milletvekili Şevket Ustaoğlu, 10 gün, hastalığına binaen, 25 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Hatay Milletvekili Reşat Mursaloğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 27 . 6 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Trabzon Milletvekili Ömer Usta, 10 gün, hastalığına binaen, 22 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Antalya Milletvekili Hüseyin Avni Akın, 20 gün, hastalığına binaen, 20 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga, 15 gün, mazeretine binaen, 20 . 7 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sivas Milletvekili Kâzım Kangal, 10 gün, mazeretine binaen, 24 . 7 . 1967 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — Vazife ile yurt dışına giden Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'e Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/710)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Millî Eğitim Bakanı B. İlhami Ertem'in dönüşüne kadar, Millî Eğitim Bakanlığına, Devlet Bakanı B. Hüsametin Atabeyli'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğüne bağlı kurum okul ve kuruluşlara döner sermaye verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 9 arkadaşının kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonlarından 7 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/259), (2/71) (S. Sayısı : 227)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, bu kanun tasarısının açık oya sunulması gerekmektedir. İkinci defa açık oylarınıza sunulmuştur. Kutular sıralar arasında dolaştırılacaktır.

2. — İş kanunu tasarısının Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile, Millet Meclisi Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri. (Millet Meclisi 1/232, Cumhuriyet Senatosu 1/742) (S. Sayısı : 160 a 2 nci ek) (1)

BAŞKAN — Karma Komisyona gitmiş olan İş kanunu tasarısı Karma Komisyonda görüşülerek bitirilmiş ve rapor basılıp dağıtılmıştır. Bu raporun gündeme alınması, 48 saat geçmeden görüşülmesi hususunda verilmiş bir önerge vardır. Okutuyorum :

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

İş kanunu tasarısında Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri görüşmek üzere kurulan Karma Komisyon maddeleri müzakere ederek karara bağlamış ve rapor basılarak sayın üyelere dağıtılmıştır ve bugünkü gelen kâğıtlara girmiştir. Karma Komisyon raporunun gündeme alınarak 48 saatlik kayıt aranmaksızın; gündemde bulunan diğer işlere takdimen öncelik ve ivedilikle müzakere edilerek karara bağlanması hususunun Yüce Heyetin oyuna sunulmasını saygı ile arz ve teklif ederim.

Karma Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Kaya Özdemir

BAŞKAN — Okunmuş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Karma Komisyon lûtfen yerini alsın, Hükümet lûtfen yerini alsın. Karma Komisyon raporunu okutuyorum :

(Karma Komisyon raporu okundu.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; bir arkadaşımız bu maddeler üzerindeki görüşmelerin beş dakika ile sınırlandırılmasını teklif eden bir önerge vermiştir. Bu önergeyi de okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

İş kanunu tasarısı ile ilgili Karma Komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin beşer dakika ile sınırlandırılması hususunun Yüce Heyetin oyuna sunulmasını arz ve teklif ederim.

Kars
Celâl Nuri Koç

BAŞKAN — Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Karma Komisyona giden üçüncü maddeyi okutuyorum :

İş Kanunu

İşyerini bildirme

Madde 3. — Bu kanunun kapsamına girecek nitelikte bir işyerini kuran, her ne suretle olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya toptan değiştiren, yapılan işin tamamlanması yüzünden veya her hangi bir sebeple sürekli olarak çalışmasını bırakan işveren, işyerinin unvan ve adresini, çalıştırılan işçi sayısını, çalışma konusunu, işin başlama veya bitme gününü, kendi adını, soyadını ve adresini, varsa işveren vekili veya vekillerinin adı, soyadı ve adreslerini sürekli işlerde bir ay içinde bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

Bölge çalışma müdürlüğü mesul memuru ise bildirimin alındığına dair belge vermek zorundadır.

BAŞKAN — Madde hakkında Sayın Reşit Ülker, buyurun efendim.

(1) S. Sayısı 160 a 2 nci ek olan basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; bu maddede, ihbar, işyerini bildirme bakımından, «süreksiz işlerde 10 gün içinde bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadır» diye, Millet Meclisine tasarı gelirken yani Bakanlıktan sevkedilirken konulmuş ve iş hayatı bakımından, İş Kanunun tatbikatı bakımından gayet hayatî olan bu ibare, «süreksiz işlerde 10 gün içinde bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadır» ibâresi çıkarılmıştır.

Bakınız, kanun tasarısının, yani ilk sevkedilen kanun tasarısının gerekçesinde şu sözlerle bunun ehemmiyeti anlatılmaktadır. «Aşağıdaki maddede açıklandığı gibi işverene idarece yapılan tebligat müessesesi kaldırılmış olmakla beraber eski kanundaki, iş yerlerinin bu kanunun tatbikatı bakımından teftiş ve murakabesinin yapılabilmesi için Çalışma Bakanlığı Teşkilâtı tarafından bir işyeri kayıt sisteminin tesisine eskiden olduğu gibi devam olunması gerekmektedir. Bu bakımdan, işverenler, işyerlerini Çalışma Bakanlığı Teşkilâtına bildirmeye mecbur kılınmıştır. Bildirimde istenilen bilgiler için özelliğinin tabiî bir sonucudur»

Şimdi, burada görüyorsunuz ki, teftiş ve murakabenin temin edilebilmesi için haber verilmesi bahis mevzuudur. İş Kanununda sürekli ve süreksiz iş akitleri vardır. Sürekliler bildirilecek fakat bir ay ve daha az olanlar bildirilmiyecek. Bunun neticesinde işçilerin pek çok hakları, sağlık ve maddi hakları kaybolacaktır, teftiş ve murakabe edilemiyecektir, haber verilmediği için tesbit edilemiyecektir, pek çok hak kaybolacaktır Bu sebepler Millet Meclisinin kabul buyurduğu metne oy vermeniz doğru olur kanaatindeyim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Başka söz isteyen var mı bu madde ile ilgili olarak? Sayın Kuas, buyurun efendim.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; «bu kanunun kapsamına girecek nitelikte bir işyerini kuran, her ne suretle olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya toptan değiştiren, yapılan işin tamamlanması yüzünden veya herhangi bir sebeple sürekli olarak çalışmasını bırakan işveren işyerinin unvan ve adresini...» şusunu, busunu bildirecek. Ancak gelen kanunla ve Meclisten geçen «süreksiz işlerde on gün içinde» ibâresi çıkartıldı.

Muhterem arkadaşlarım, bir defa fabrikalarda kaçak işçi çalıştırmanın yasaklandığına dair kaçak işçi çalıştıran işverenleri herhangi bir cezai müeyyideye çarptıracak bir madde yoktur. Bütün kaçak işçilerin tespiti, bildirilmesi, alınması, çıkartılması üçüncü madde içinde mütalâa olunmaktadır. Taşkömürlü'de bir cam fabrikasında bundan bir kaç sene evvel vukubulan bir kazada, Sayın Çalışma Bakanımız da bilirler, yüz kûsur kişi kaçak olarak çalıştırılıyordu, olan kaza neticesinde beş işçi bir anda kazada ölmüştü. Süreksiz işlerde on gün içinde bölge çalışma dairesine bildirme konusunun çıkartılması yerinde değildir. Reşit Ülker arkadaşım da işaret ettiler, işçilerin bölge çalışma müdürlüğüne bildirilmesiyle, bölge çalışma müdürlüğünün murakabe ve teftişi Sosyal Sigortalar Kurumuna, Maliyeye bildirmesi, bütün bu konular 3 ncü madde içinde mütalâa edilir ve bölge çalışma müdürlüğüne bildirilmek suretiyle ancak oralara bildirilebilir. Bu bakımdan, 3 ncü madde zaten dörtbaşı mamur değil, baştan gelişi, temeli de bozuk. Ama komisyondan komisyona, Senatoya ve Karma Komisyona, Karma Komisyon da maalesef Yüce Senatonun görüşüne iştirak etmek suretiyle, süreksiz işlerdeki bildirişi kaldırma hususuna iştirak etmiştir. Muhterem kurulunuz eğer, Yüksek Meclisimizin kabul ettiği metne oy verirlerse bir nev'i büyük istismarların bir kısmı önlenmiş olur. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Bu madde hakkında başka söz isteyen? Yok... Karma Komisyonun metni C. Senatosunun metninin aynıdır. Bu sebeple C. Senatosunun okunmuş olan ve Karma Komisyonun da katıldığı metini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir ve madde kanunlaşmıştır.

Beşinci maddeyi okutuyorum.

İstisnalar

Madde 5. — Aşağıda belirtilen hususlarda bu kanun hükümleri uygulanmaz :

1. Deniz ve hava taşıma işlerinde,

2. Tarım işlerinde (Orman tâli yolları dâhil),

3. Bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında dışardan başka biri katılmıyarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,

4. Ev hizmetlerinde,

5. 503 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerlerinde,

6. Çıraklar hakkında,

7. Aile ekonomisi hududu içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işlerinde,

8. Konutların kapıcılık hizmetlerinde,

9. Sporcular hakkında,

10. Yardım Sevenler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar hakkında,

11. Rehabilite edilenler hakkında,

Şu kadar ki,

a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri,

b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler,

c) Tarım sanatları ile tarım aletleri makina ve parçalarının yapıldığı atelye ve fabrikalarda görülen işler,

ç) Tarım işletmelerinde yapılan yapı işleri,

d) Halkın faydalanmasına açık veya işyerlerinin müştemilâtı durumunda olan park ve bahçe işleri,

Bu kanun hükümlerine tabidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaşımız var mı efendim? Sayın Abdülbâri Akdoğan.

REŞİT ÜLKER (İstanbbul) — Ben söz almıştım yazı ile; 3 ve 5 nci maddelerde sözüm var.

BAŞKAN — Bundan sonra vereyim Sayın Ülker.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Ağrı) — Sayın milletvekilleri; daha evvelce Yüce Meclisinizin kabul ettiği istisnalar bölümünde mütalâa ettiğimiz 5 nci maddenin ve şimdi de Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metinle, Karma Komisyonun müştereken kabul ettikleri metin arasında görüşmekte olduğumuz 5 nci maddenin 8 nci bendini teşkil eden konutların kapıcılık hizmetlerinde çalışanların bu kanunun, yani İş Kanunu mevzuatının dışında bırakılması istenmektedir. Bendeniz bunu yersiz bulmaktayım. Zira Anadolu'nun birçok köylerinden gelen ve işsizlik içinde kıvranan ve Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerimizde iş bulamadığından ötürü kapıcılık hizmetlerinde çalışan vatandaşlarımızın bodrum katlarında, âdeta izbe denecek gibi sıhhate uygun olmıyan yerlerde yaşamakta oldukları hepinizin malûmlarınızdır. Bunlar iki yüz lira ile 350 lira civarında bir para almaktalar. Şimdi, üstelik yalnız kapıcılık yapan kimse değil, yanında barındırdığı ailesi, çoluk - çocuğu, varsa anası, babası vasati olarak, asgari haddiyle 5 - 6 kişinin bu kapıcı vatandaşlarımız geçim ve istihkakını temin etmektedirler. Bunun yanında, bu geçim ve istihkakın dışında, ayrıca hastalandıkları takdirde bunların hastalıklariyle, sıhhatleriyle de alâkadar olmak durumundadırlar. Bu bakımdan, ancak apartmanlarda oturan aileler, apartman sâkinleri bunların maaşını vermektedir. Eğer lûtfeder kapıcıları bu istisnalar bölümünden çıkaracak olursanız, hiçolmazsa bu vatandaşlarımızda rahatlık içerisinde, kendileri yahut barındırmakta oldukları ailelerinden birisi hastalandığı zaman İşçi Sigortalarının tanıyacağı haklardan istifade etmek imkânını bulacaklardır. Bunun dışında, Hükümetin, yahut Bakanlığın bu vatandaşlar için yüklenceği hiçbir malî külfet yoktur.

Burada komisyon yahut benden sonra istisnalar bölümünde bunların kalmasını istiyen arkadaşlar bu mevzuda konuşacak olurlarsa zannederim ki, her halde şu hususlara değinerak müdafaalarını yapmış olacaklardır: Bugün Türkiye'de, büyük şehirlerde bilhassa kapıcılık hizmeti görmekte olan vatandaşlarımızın yüz binin üstünde olduğu, bunların büyük bir külfet meydana getireceği, yanında bulundurdukları hanımları, babaları, anaları dahi icabında çalıştıyorlar, bunların böyle bir sıkıntılı durumları yoktur, şeklinde, büyük bir külfet yüklenecek şeklinde müdafaa edecek olurlarsa, hakikaten bunların içinde böyle durumda olanlar vardır. Fakat ekseriyette olan, biraz evvel arz ettiğim gibi, bu vatandaşlarımızın düşkünlükleridir. Bu bakımdan, % 1 - 2 gibi böyle bir fırsatı yahut böyle bir imkânı ellerinde bulunduran kapıcıları ekseriyetle mukayese ettiğim zaman, elbette, biraz evvel arz ettiğim fikrin doğruluğu anlaşılır. Bu bakımdan bu müdafaa tarzı bu yönüyle, bendenizin nâçizane görüşüm, yersiz olur..

BAŞKAN — Vaktiniz doldu Sayın Akdoğan.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Devamla) Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; İş Kanunu mahiyeti itibariyle Türk İşçisine reform getirecek bir kanun idi. Bu, beşinci madde ve ikinci maddesiyle Millet Meclisinden geçti, Senatoda müddet bakımından kesinleşti, fakat Cumhurbaşkanının vetosuna uğrayark tekrar buraya geldi. Şimdi bu kanun o gün Meclisimizden çıkan ve kesinleşen şekliyle bugünkü şekli arasında dağlar kadar fark vardır. Yani İş Kanununun ikinci ve beşinci maddeleri prensip maddeleridir. Bu prensip maddelerinden birisi uygulama alanını gösterir; bu kanunun 5 nci maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerinde tatbik edilir, hükmü vardı ve istisnaları da pek dar tutulmuştu Mecliste kabul edilen 5 nci maddede. Bugün Millet Meclisinde biz onu bozduk, değiştirdik, 3 işçiye kadar çıkardık; bir işçiye kadardı, üç işçiye kadar çşkardık. Ayrıca da istisnalar kısmında muazzam bir genişletme yaptık. Velhâsıl netice itibariyle bu işin getirilen reform kısmı ortadan kalktı gitti. Hakikat bu.

Şimdi, hiç olmazsa bir şey kurtaralım, endişesindeyim. Yani üç tane metin var önümüzde. Demin söylediğim geçmiş, geride kalmış, mâzi olmuş o. Bu üç metin de; Millet Meclisi metni, Cumhuriyet Senatosu metni ve bir de Karma Komisyonun metnidir. Senato, bizde zaten değişmiş işçi aleyhine birçok istisnalar konmuş olan metne birçoklarını da ilâve etmiş, bizim yaptığımızı da çıkartmış. Şimdi bunların arasından yeniden konulanlar şunlar: Çıraklar. Aile ekonomisi hududu içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işleri, ki eskiden de vardı.

Konutlarda kapıcılık hizmeti yapanlar. Halbuki bizim kabul ettiğimiz metinde konutlarda kapıcılık hizmeti İş Kanununa tabi kılınmıştı.

624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları.

Yardım Sevenler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar. Ne için böyle olduğu anlaşılması imkân olmıyan bir şey..

Ve ev hizmetleri.

Şimdi, bütün bunlar çıkarılmıştır. Meselâ, bunların içerisinde kapıcılar diye aldığımız bir zümre, hakikaten ciddî olarak üzerinde durulması lâzımgelen bir zümredir. Bunlar eskiye büyük apartmanlarda kapıcı değil, çoğu zaman kaloriferi yakan yani bir nevi ağır işçi mahiyetinde, ateşin karşısında çalışan insanlardır. Bunlar, malî durumu belli olmıyanlar üzerine değil; bir apartman var, bir dairede fazla konut var, orada çalışan insanlar. Bunların teminat altına alınması ki, biz onbeş senelik bir perspektif içerisinde, bütün çalışanları İş Kanununun şümulüne alacağız ve şehirlerde daha kolay zapturapta girecek. Bu kapıcıların, kalorifercilerin, zaptürapta alınmasını Millet Meclisi kabul etmişti. Bugün bu kaldırılmış Senato metninde.

Bunun yanında meselâ Senato metninde, Karma Komisyon metninde, bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında, dışarıdan başka biri katılmıyarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde. müddet beş dakika olduğu için hızlı gidiyorum, belki söylediklerimde tam insicam olmuyor.

Şimdi burada elsanatları denmiş. Muhterem arkadaşlarım; bu elsanatı sözü büyük ihtilâflara meydan verebilir. Elsanatları kelimesini kullanmıyan yok. İşlerde demek lâzımdı. Şimdi, elsanatları dersek, göreceksiniz tatbikatta, hangisi elsanatıdır, hangisi değildir, bunda uzun bir karışıklık çıkarılacaktır. Kanunun eski, bugün yürürlükte olan metninde ve Millet Meclisi metninde de bu daha düzgündür.

Netice olarak şunu arz etmek isterim ki; daha burada söylenilecek pek çok şey vardır. Yani esası bakımından...

BAŞKAN — Vaktiniz de doldu, Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Evet, onu hissettim. Millet Meclisi metnini kabul edersek anlattığım ve anlatamadığım mahzurları gidermek imkânını buluruz. Aksi halde bu kanunla reform yaptığımız iddiasının hiçbir ciddî mesnedi olmıyacaktır muhterem arkadaşlarım.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; bu madde Cumhuriyet Senatosunda yarıdan bir fazla oy ile kabul edilmiştir. Millet Meclisi metninin kabul edilebilmesi Meclisimizde yarıdan bir fazla oyun lehte tezahürü ile mümkün olacaktır.

Buyurun Sayın Rıza Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Reisicumhurun veto etmiş olduğu bu kanun sanki Yüce Mecliste ve

Senatoda işçilerin aleyhine değiştirilsin, mânası güdülerek hareket edilmiş. Bundan evvelki 5 nci madde üzerinde yaptığım konuşmada da aynı duruma işaret etmiştim.

Muhterem arkadaşlarım, bir kere Karma Komisyonun, Karma Komisyona iade edilen maddeler üzerinde gereği kadar eğilerek, gerekli ehemmiyeti vererek ve gerekli zamanı vererek bir çalışma yaptıkları kanaatinde değilim. Esasında Yüksek Meclisimizin bu maddeleri Karma Komisyona tekrar iade etmesi lâzımdır. Biran evvel çıksın, bu kanun biran evvel Senatodan ve Meclisten çıksın demek suretiyle, işçilere hiçbir yenilik getirmiyen, 31 sene öncesine geri götüren bir kanun için biran evvel çıksın gerekçesi ile acele edilmesinin Türk işçisine faydalı olacağı kanaatinde değilim. Tamamen Türk işçisinin aleyhinedir. Dikkat ederseniz Karma Komisyonun çalışmalarında «14 ncü ve 75 nci maddelere muhalifim, Ömer Lûtfi Bozcalı»; «5, 8, 11, 99 ncu maddelere muhalifim, Kaya Özdemir»; «Bütün maddelere muhalifim, Murat Öner»; «5 nci ve 14 ncü maddelere muhalifim, Refet Rendeci.» Komisyon öyle bir çelişi içinde çalışmış ki, acele, rastgele bir rapor hazırlamış, huzurunuza gelmişlerdir.

KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Komisyon kaç kişi?

RIZA KUAS (Devamla) — Komisyon on kişi olması lâzımken, 9 kişi. (A. P. sıralarından, 10 kişi sesleri) Burada, okuyalım, birinci sayfasında; bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on, birisi bulunmamış. On kişiden mütegekkil komisyon ve böyle bir çelişi içinde çalışmıştır. Bu komisyonun içinde bulunan sendikacı arkadaşlarım çok iyi bilirler ki, ama aslında işveren tarafından olan sendikacı arkadaşlarım çok iyi bilirler ki, toplu sözleşme müzakerelerinde dahi bir maddenin müzakeresi ve kaleme alınması günlerce zamanımızı aldı. Çalışma hayatımızın temelini teşkil eden, çalışma hayatımızı baştan başa düzenliyecek olan bir kanunun temel maddelerinin görüşülmesi iki günün ikişer saatinden dört saatinde alelâcele hazırlanarak huzurumuza getirilmiştir. Ve bu komisyon raporundan gayet belli, çelişikler içindedir.

Beşinci maddede, arkadaşlarım şöyle bir sayarak, 5 nci maddenin istisnalar kısmına fabrika işçilerini de kattığımız takdirde artık İş Kanununun tatbik edileceği saha kalmaz. İstisnaları okuyalım: Aşağıda belirtilen hususlarda, deniz ve hava taşıma işlerinde, tarım işlerinde (Orman tâli yolları dâhil), bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında dışardan başka biri katılmıyarak evlerde ve el sanatlarında yapılan işlerde, ev hizmetlerinde, Esnaf ve küçük sanatkârlar Kanununun 2 nci maddesinin tarif fine uygun üç işçinin çalıştığı iş yerlerinde, çıraklar, aile ekonomisi hududu içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işlerinde, konutların kapıcılık hizmetlerinde, sporcular hakkında, Yardım Sevenler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar hakkında, rehabilite edilenler hakkında; bu kanun uygulanmıyor. Kimlere uygulanacak bu kanun? Bu kanunun anatemel felsefesi, Koalisyon Hükümeti zamanında Meclise getirildiği zaman bütün işçilere ve sendikacılara verilen müjde, üzerinde getirildiği yeniliklerden stayişle bahsedilen madde 5 nci madde idi, yani bir işçi çalıştıran işyerlerine kadar da teşmil edilecektir, kapıcılara da teşmil edilecektir, şoförlere de yüzbinlerce şoförler de teşmil edilecektir. Hattâ Sayın Çalışma Bakanı burada yaptığı konuşmada, bu kürsüden İş Kanunundan şoförler de istifade edecektir demiştir. Ve Sayın Çalışma Bakanı komisyon çalışmalarında Kapıcılar Cemiyetinin yetkililerine orada kapıcıların da bu kanunun kapsamına alacağını ve şoförlerin de bundan istifade edeceğini gayet açık ve net şekilde söylemişlerdi. Ama getirilen kanun ne kapıcılara, ne...

BAŞKAN — Vaktiniz doldu, Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Ne şoförlere ve ne de bir işçiye kadar teşmil edilmektedir. Beterin beteri vardır demek suretiyle, kurtarmak için işçiyi hiçolmazsa Meclisten geçen maddeye oy vermenizi rica ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Nazmi Özoğul. Sayın Özoğul'dan sonra Reşat Özarda ve Kaya Özdemir söz istediler. Başka söz istiyen var mı?

İbrahim Boz; tamam efendim. Buyurun Sayın Özoğul

NAZMİ ÖZOĞUL (Edirne) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; Senatoya geçmeden evvel de bu madde üzerinde konuşmuştum. Karma Komisyonun getirdiği bu madde kanaatime göre yerindedir. Çünkü Türkiye'de çıraklık müessesesini kaldırmış oluyorduk eski maddeye göre. Bugün Türkiye'de işçi arkadaşlarımız her halde benden dahi iyi bilirler, bugünkü sanatkârlarımızın % 80 ini hattâ % 90 nı işçilerimizin % 80 ı çıraklık müessesesinden geçmiştir. Ve bu çıraklık müessesesinde birçok aileler mektebe giden çocuklarını çırak yetiştirmek için sanatkârların yanına vermektedirler. Ve bunlar bugünkü işçilerin büyük kütlesini temin etmektedir. Binaenaleyh okullarımız, sanat okullarımız Türkiye'de bu sanatkârları yetiştirecek kifayette olmadığı için, eğer biz çıraklık müessesesini bu maddenin içine almazsak işveren, çırak namına ödiyeceği ve çırak namına yapacağı muameleden dolayı bu çıraklık müessesinde çalışacak çocukları almıyacaktır. Binaenaleyh, Karma Komisyonun ve Senatonun düzeltmesi yerindedir.

Yine üçüncü madde olarak bir yenilik getirmiştir, muhterem Karma Komisyon; bir aile üyeleri veya hısımları arasında dışardan başka biri katılmıyarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde, diyor. Bunu tetkik edersek memleketimizde, köylerdeki bulunan, bilhassa köylerde halı işlerinde çalışan genç kızlarımız ve bilhassa köylerde el işlerinde çalışanlar, dışarıdan kimse katılmamak suretiyle iş hayatımıza yardımcı olmaktadırlar. Bunların da katılmamasını, bilhassa Karma Komisyon tarafından bunun da dikkate alınmasını yerinde mütalâa etmekteyim.

Muhterem arkadaşlar; kıymetli zamanınızı almamak için bu iki nokta üzerinde durarak Karma Komisyonun istisnalar maddesine rey vermenizi istirham ederim. Hürmetlerimi arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Özarda.

REŞAT ÖZARDA (Aydın) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Meclisten çıkan birçok kanun tasarısı ve tekliflerinin Cumhuriyet Senatosunda incelenmesinde şimdiye kadar pekçok konularda isabetli değişiklikler yaptıklarına şahidolduk. Yalnız, şu İş Kanunu konusunda. Cumhuriyet Senatosu cidden kötü bir not almıştır, ve bu İş Kanununu tamamen hedefinden çıkaracak kadar kötü bir yola sevketmiştir.

Şimdi bu isnatlar arasında 5 nci maddenin 5 nci bendi Millet Meclisinde kabul edilen metinde «507 sayılı Küçük Esnaf ve Sanatkârlar Kanununun ikinci maddesinin tarifine uygun üç işçinin çalıştığı işyerlerinden hangileri hakkında bu kanun hükümlerinin uygulanacağı Çalışma ve Ticaret Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak bir tüzükle belirtilir.» deniliyor. Senatoda kabul edilen ve Karma Komisyonun kabul ettiği metinde ise üç işçinin çalıştığı işyerinin tamamı İş Kanununun şümulü dışına çıkarılmıştır. Bu hüküm hiçbir zaman küçük esnafa, küçük sanayiciye faydalı ve yararlı değil, zararlı olacaktır. Çünkü Ticaret ve Çalışma Bakanlarının tâyin edeceği, tesbit edeceği yerlerin dışında kalan işyerlerindeki tek işçinin dahi İş Kanununun şümulüne alınmasında zaruret vardır. Meselâ deri işlerinde çalışılan öyle işyerleri vardır ki, bunlar sabittir, iş sahibi 10 - 15 odalı bir ev kiralar, karısı, çoluğu çocuğu, hısım akrabası her birisi namına, her oda ayrı bir işyeridir der ve üçer işçi çalıştırmak suretiyle orada büyük işler yapar, ve bütün orada çalışan 50 - 60 - 100 - 150 işçi böyle parçalanmakla İş Kanunu şümulü dışına çıkar Binaenaleyh; üç işçi çalıştırılan yerlerin istisnasız olarak İş Kanununun şümulü dışında bırakılması işyerlerinin parçalanmasına, bölünmesine ve böylece yaratıcı, yapıcı kudretinin dağıtılmasına yol açacaktır. Halbuki, bunlar İş Kanununun şümulüne tabi olsalar ufak işyerleri birleşmek suretiyle büyük sanayiin kurulmasına yol açacaktır. Biz şimdi büyük sanayiin kurulmasını engelleyici hükümler getiriyoruz. Nitekim, Ayakkabı İşverenler Sendikası, tek işçiye kadar kanunun teşmil edilmesini şiddetle arzu ediyor, istiyor, buna taraftar; hem hak, adalet tecelli etsin, hiçbir, kimse de kaçamaklı yollarla kanunun mükellefiyeti dışında kalmasın; hem de ayakkabı sanayii inkişaf etsin, birleşmeler olsun, büyüsün diye bunu arzu etmektedir.

Binaenaleyh bu madde cidden kötü bir hüküm getirmektedir. Çıraklar hakkında, çıraklar bu kanunun şümulü dışında bırakılmıştır. Bâzı

arkadaşlarımız zannediyorlar ki, çıraklar bu hükme alınmakla mesele halledilmiştir. Vatandaşın şikâyeti, sosyal sigorta primindendir. Sosyal Sigorta Kanununa göre tek işçi çalıştıran işyerleri de sigorta primini ödemek zorundadırlar. Binaenaleyh çırakları ciddden gerek Sosyal Sigortadan gerekse İş Kanununun şümulünden çıkarmak zarureti vardır. Ancak, hangi şahısların çırak olacağı, bunların yaşları, bunların ne kadar süre çırak olarak kabul edilecekleri bir kanunla düzenlenmedikçe böyle bir madde içinde, çıraklar İş Kanunu şümulü dışındadır, diye bir hüküm getirmek de pekçok suiistimallere, 20 seneden beri işçi olarak çalışan kimselerin bu defa çırak ismi altında kullanılmaya başlanmasına ve haddi hesabı olmıyan, sayısız işçilerin..

BAŞKAN — Sayın Özarda, cümlenizi toparlayınız.

REŞAT ÖZARDA (Devamla) — Toparlıyorum.

Sayısız işçilerin çırak ismi altında çalıştırılmasına yol açacaktır. Bundan cemiyet büyük zarar görecektir.

Diğer maddeler üzerinde de söylenecek sözüm vardı, fakat vaktim dar olması hasabiyle maalesef konuşamıyacağım. Şunu arz etmek istiyorum. Allah nasibederse Kasım ayında Meclise geldiğim zaman yapacağım ilk iş, kesinleşecek olan bu kanunun bu çok kötü maddelerinin değiştirilmesi için bir kanun tekelifi vermek olacaktır. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Kaya Özdemir.

KARMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; eğer Sayın Kuas arkadaşımız burada konuşmalarında komisyona ve nâciz şahsıma târizde bulunmamış olsa idi söz almıyacaktım. Bir komisyonun muayyen bir kanunun metninde, bir maddenin metninde tam mânası ile ittifaka varması diye bir kaide yok. Karma Komisyonda Cumhuriyet Senatosundaki sayın arkadaşlarımıza Millet Meclisi Geçici Komisyondaki arkadaşlarımızla beraber kanunun metnini müzakere ettik; tam bir demokratik hava içinde. Neticede, biz demokrasiye inanan insanlarız, çoğunluğun reyi bizim görüşümüzün aksine tecelli etti, ben maddeye muhalefetini yazdım ve imzaladım. Aslında konuşmak niyetinde de değildim. Sayın arkadaşımız burada yaptığı konuşmada bizi işverenlerin yanında olmakta nitelendirdi.

Muhterem arkadaşlar, istismarın bu derecesi Dünyanın hiçbir yerinde görülmez. Ben işçilerin temsilcisiyim halen, fiilen. Ama Büyük Milletimin işçilerini Büyük Milletimin bir parçası, bir cüzi olarak tanıyorum; işçisi ile, işvereni ile bu memleketin gerçeklerine uygun olmıyan kanun çıkatırsanız yarın onun ıstırabını çekersiniz. Ondan birtakım maksatlı insanlar istifade ederler.

Neden muhalefet ettim, nedenini şayet kısa olarak arz edeyim. Meselâ muhalefetimin bir tanesi çıraklar hakkında; Sayın Reşat Özarda'nın burada yaptığı beyana ilâveten, esasında çıraklar Borçlar Kanununun çıraklık mukavelesine tabidirler. Geçenlerde Millet Meclisinde bu tasarı müzakere edilirken o zaman da arz etmiştim bâzı arkadaşlarıma, bilhassa Sayın Şükrü Akkan arkadaşımın endişesini cevaplandırmak için, buraya konsa da konmasa da çırakları bu kanunun şümulüne almaya imkân yok. Çıraklık mukavelesi yapacak, yapma durumunda. Bir defa haşiv var.

Sonra muhterem arkadaşlarım, bu muhalefetim, 11 nci bende değil 10 ncu bende olacaktı. Rehabilite edilenlere benim şahsan itirazım yok. Fakat Yardım Sevenler Derneğinin merkez ve taşra atelyelerinde çalışan işçileri, İş Kanununun şümulü dışına itmek esasında diğer hayırsever kurumları, meselâ Kızılay gibi, meselâ buna benzer Çocuk Esirgeme Kurumu gibi teşkilâtları düşünmeden özellikle Yardımseverler Derneği atelyelerini kanunun kapsamının dışına çıkarmak muhterem arkadaşlar, eşitlik prensipleri ile bağdaşmaz. Hele orada çalışan insanların haklarını, menfaatlerini korumak zorunda idik. Ama muhterem arkadaşlarıma sporcular konusunda da öyle yaptığım itirazları herhalde mukni olarak arz edemedim, muhterem arkadaşlarım kabul etmediler. Bu sebepler ile bilhassa bu kanunun 5 nci maddesinin zikrettiğim bendlerine muhalif kaldım.

Sözlerimi şöyle bağlamak istiyorum; Sayın Rıza Kuas da bir sendikacıdır, ben de bir sendikacıyım. Ama Millet Meclisinin içinde Milletimin, Anayasanın 76 ncı maddesine göre temsilcilerinden birisi olarak bulunuyorum. Be-

nim yaptığım toplu sözleşmeler de meydanda, kendisinin yaptığı toplu sözleşmeler de meydanda. Temsil ettiğimiz insanların haklarını en iyi temin eden, en iyi şekilde koruyan toplu sözleşmeler yapmak şerefi de bize nasiboldu. Bizden kimse şikâyetçi değil. Saygılarımı sunarım. (A. P. Sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Boz.

İBRAHİM BOZ (Nevşehir) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; 5 nci madde Cumhuriyet Senatosunda kolu, bacağı budanarak bir kötürüm halde Yüksek Meclise getirilmiştir. Birçok istisnalar konmuştur. Kapıcılar çıkarılmıştır, çıraklar çıkarılmıştır ve buna mümasil birçok bendler ilâve edilmiştir. Bu, Millet Meclisi Karma Komisyonunda enine boyuna müzakere edildi. Bu husus Çalışma Bakanlığının ve Ticaret Bakanlığının bir tüzüğüne bırakıldı. Şimdi burada serahat veriliyor. Peki bunlar tamamen çıktığı takdirde ancak fabrikada çalışan işçiler kalacak.

Muhterem arkadaşlarım; kapıcılar bugün 150 - 175 liraya çıkarılmamaktadırlar. Ben bir apartmanın idare heyeti başkanı olarak 200 lira verdiremedim. Bugün karısı ile beraber kendisi aslan gibi bir delikanlı 175 liraya kapıcılık hizmeti ifa etmektedir. Bunlar merdivenden düşerse iş kazası yok, başına bir felâket gelirse bu kanundan istifade edemiyecek; yazıktır arkadaşlarım. Mutlâk surette bunları inceden inceye müzakere etmek ve herkesin hakkını herkese teslim etmek lâzımdır. İşçi niteliğinde olanların mutlak surette bu kanundan istifadesi şarttır. Aksi takdirde tüm olarak, toplu olarak bir yerde çalışmak, bir fabrikada çalışmak başka türlü bir hak kazanacak, diğer gecesini gündüzüne katan ve heran zili çaldığınız zaman kargımıza dikilecek bir kapıcı ayrı bir muamele görecektir ki, bu sosyal adalete de uymaz.

Muhterem arkadaşlarım, çıraklar hakkında ayrı bir kanun çıkması lâzımdır. Ama bu suiistimale de yol açar. İşçi diye alır, yanında çırak diye kullanır. Buna neyle isbat edeceksiniz, nasıl yapacaksınız? Bunları tamamen kapsamacı için Millet Meclisinde Karma Komisyonda güzel mütabaakta varılmıştır. O metnin kabulünü istirham ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; görüşülmekte olan 5 nci madde gerçekten bâzı arkadaşların konuşmalarında yer verdikleri gibi İş Kanununun mühim maddelerinden birisidir. Ayrı ayrı üzerinde durulan bendlerin yanlış tefsirlerine imkân verilmemesi için bâzı hususları zapta geçirmek için huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Evvelemirde 5 nci maddede ayrı ayrı tadat edilen hususların bir kısmı Millet Meclisinde kabul edilen metinde vardır. Yalnız bir kanun yapmak sanatı içinde bunlar birer madde içinde fıkra haline getirilmiştir. Elimizdeki metinleri tetkik ettiğimiz zaman bu söylediğim hususları rahatlıkla tesbit ederiz. Ancak ikinci maddede «Tarım işlerinde» dedikten sonra, «orman tâli yolları dâhil» diye parantez içinde bir ibare vardır. Bununla neyin kastedildiğini ifade etmek istiyorum. Bununla kastedilen husus şudur : Orman içinde yapılmakta olan orman yolu değildir, ormandan geçen anayol değildir, istif mahalline, amenajman merkezinden yönelmiş anakesim yolu değildir. Buradaki tali yol içerde, orman içinde kesim mahallinden nakil mahalline giden anayola kadar inen ve işçilerin dışında çok kere o orman bölgesinde bulunan köylüler tarafından, tarım işçileri tarafından, orman köylüsü tarafından yapılan yoldur. Bu yolun yapımında makina kullanılmaz, kastedilen orman tâli yolu budur. Bunu peşinen belirtmek isterim.

Burada 3 ncü bende arkadaşlarım takıldılar. 3 ncü bend esasında Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu metne nazaran İş Kanununun kapsamını genişletir anlamdadır. Çünkü Millet Meclisinde kabul edilen metinde aynı çatı altında ve ev içinde yapılan işlerde demek suretiyle iki unsuru birlikte mütalâa etmiştir. Önümüzdeki metni tetkik ettiğimiz zaman aynı çatı altındaki ibaresini kaldırmış, sadece bir tek unsur kabul etmiş, ev içinde yapılan işlerde demiş; ancak ev içinde yapılan işlerde de bir tahdit daha yapmış, el sanatları demiş. Böylece 3 ncü bendde saha Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu metni daha genişletmiş durumdadır.

Burada arkadaşlarımın üzerinde durdukları 5 nci maddenin 5 nci bendi. Diyorlar ki, tüzüğü niçin kanuna bıraktınız? Muhterem arkadaşlarım, bu, Karma Komisyonda uzun konuşulan bir

mesele oldu. Ve Anayasanın, işçilerin çalışma hayatı ile alâkalı olan kısımlar kanunla düzenlenir, noktasından hareketle konunun bir tüzüğe bırakılmasının doğru olmıyacağı hususu hâkim görüş haline geldi ve meseleyi bir kanunla düzenliyelim, dediler. Ve buradaki hareket tarzı doğrudan doğruya konunun tüzüğe bırakılmayıp bir kanunla düzenlenmesi anlamındadır. Burada arkadaşlarımın üzerinde durdukları iki noktaya Karma Komisyonda Hükümet görüşlerimizi belirtmek suretiyle itiraz ettik. Görüşlerimiz şu iki noktada toplanmış idi : Millet Meclisinde konuşulurken Sayın Şükrü Akkan tarafından bir önerge verildi ve çırakların da bu kanunun kapsamını dışında bırakılması lâzımgeldiğinin derecedilmesini ifade ettiler. Hükümet adına verdiğimiz cevapta, Borçlar Kanununun 313 ncü maddesinin sarih ahkâmı karşısında, bu İş Kanununun çıraklık mukavelesiyle ilgisi olmadığını, binaenaleyh önergeye iltifat edilmemesi gerektiğini belirtmiştik. Muhterem Heyetiniz bu görüşümüze iltifat buyurmuşlar ve Sayın Akkan'ın verdiği önerge kabul edilmemişti. Şimdi aynı görüş tarzı Senatoda ve Karma Komisyonda görüşüldü ve çıraklar hakkındaki görüşün mutlak surette İş Kanununun kapsamı içine girmesi lâzımgeldiği ifade edildi ve böylece 6 ncı bend şeklinde yazılmış oldu, tesbit edilmiş oldu. Ancak Hükümet olarak görüşümüz odur ki, «çıraklar hakkında» diye bir ibarenin yer alması hukuk anlayışımız içinde haşivdir. Bu kanunun çıraklarla alâkası yoktur. Yalnız Karma Komisyon her hangi bir iltibasa meydan vermemek için terbiyevi kasıtla da olsa, tatbikatta yanlış anlamlara meydan vermemek kastiyle de olsa, çıraklar hakkındaki tâbirin girmesinde fayda mütalâa etti. Ama şunu ifade ediyorum ki, çırakların İş Kanunu ile alâkası yoktur, ayrıdır. Çünkü İş Kanununun kimlere uygulanacağı keyfiyeti 1 nci maddede yazılmıştır. 1 nci madde bir hizmet aktidir. Çıraklık mukavelesi ise 313 ncü maddede, Borçlar Kanununda tadadedilmiş ve çıraklık mukavelesi diye geçer. Binaenaleyh İş Kanunuyla alâkası olmadığını ifade etmek isterim. Fakat Karma Komisyon söylediğim gibi her hangi bir iltibasa meydan vermemek, terbiyevi bir kasıtla da olsa bunun girmesinde fayda mütalâa etti ve yer verdi. Aynı görüş sporcular hakkında uygulandı ve burada yer verildi. Huzurunuzda aynı şeyi ifade ederim.

BAŞKAN — Sayın Bakan, vaktiniz doldu.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (Devamla) — Tamamlıyayım efendim.

Sporcular hakkında bir hususun yer alması da kanaatimizce, görüşümüzce kanunla ilgisi olmadığı merkezindedir.

Diğer noktalar; rehabilite, muhterem arkadaşlarım, meslekî rehabilitasyon her doktor arkadaşın bildiği bir hususdur. Eli ayağı, burnu, kulağı olmıyan bir insanın hayata kavuşturulması için bir meslek ile onun meşgul edilmesi, tedavi edilmesi keyfiyeti, ki, sosyal devletin ortaya koyduğu bir hususdur, ve bunların İş Kanununun kapsamı dışında kalması da bugün bütün Batı camiasının kabul ettiği bir hususdur. Yanlış olan bir keyfiyet değildir. Arz ederim, hürmetlerimle.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Bakana bir sual sorabilir miyim?

BAŞKAN — Efendim, sual sormanız için isminizi kaydettim. Daha sözler bitmedi.

Şimdi, bir kifayet önergesi var, fakat son söz milletvekilinin olduğu için grup adına söz istemiş olan Güven Partisi Grupu adına Sayın Kırca'ya söz veriyorum. Buyurunuz efendim.

GÜVEN PARTİSİ GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; huzurunuza gelen metinde hakikaten anlaşılması güç bâzı ifadeler yer almış bulunuyor. Bunlardan bir tanesi 9 ncu bendde, sporcular hakkında İş Kanunu uygulanmaz, diyor. Yani sporcular hakkında İş Kanununun uygulanması iddiası zaten mevcut değildir. Bu kimselerin iş akdi ile çalıştıkları da varit değildir. Binaenaleyh bu buraya niçin ilâve edilmiş? Galiba Senatodan sâdır olmuş bir yüce arzu olduğu için Karma Komisyonun buna ittiba ettiği anlaşılıyor. Ancak, hakikaten üç madde arasında seçme hakkını kullanacağımız bir husus üzerinde bu derece hukukî zevke aykırı bir bendin bu maddede bulunmamasına Karma Komisyon gayret ittihaz etmeliydi zannederim. Aksi halde bunun buradan çıkması için kanun teklifi yapılması icabedecek.

Ben şu kanaatteyim ki, Karma Komisyon bu metni getirdiğine göre, Karma Komisyon bu metnini burada değiştirmek hakkını haizdir.

Biz Mecliste önerge vererek değiştiremeyiz bu metni, ama Karma Komisyon kendi metnini değiştirebilir. Zaman geçmemiş iken bu gibi hakikaten zevki hukukiye ziyadesiyle aykırı ve bu söz kendisine aidolan merhum Ebulûlâ Mardin Hocamızı mezarından kaldıracak bu tarz ibareleri Karma Komisyon bu metinden çıkarsa çok iyi eder ve öyle oylanır hiç değilse.

«Yardım Sevenler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar hakkında» Bu kimseler şayet 11 nci bendde belirtildiği üzere rehabilite edilen şahıslar ise zaten İş Kanununun dışında kalıyor. Ama Yardım Sevenler Derneği, merkez ve taşra atelyelerinde iş akdi ile birtakım insanları çalıştırıyorsa, bizatihi Yardım Sevenler Derneğinin yardım seven bir dernek oluşu, behemehal iş akdi ile orada çalışan kimselere, iş kanunlarımızın ve diğer sosyal mevzuatımızın gerektirdiği bütün hakları her hangi bir kanuni müeyyideye lüzum olmaksızın bahşetmesi mânasına gelmez. Bir materyalist düşünce ile bu buraya konulmuşsa yeri yoktur. Yok, eğer kamu yararına çalışan bir derneği himaye maksadiyle bu buraya konulmuşsa o zaman bunun sonu gelmez. Binaenaleyh yarın Kızılay, Türk Hava Kurumu burada aynı arzuyu izhar ederler. Bunun da buradan çıkması icabeder zannediyorum.

Şimdi, çıraklar hakkında, ibaresinin burada yer alması konusunda Sayın Bakanla tamamiyle aynı fikirde değilim. Çünkü, çıraklık mukavelesi hizmet akdinin bir nevi olarak Borçlar Kanunumuzda yer almıştır. Hizmet akdinin başka nevileri de vardır. Gerçi daha evvel 274 ve 275 sayılı kanunlar vesilesiyle burada bu husus uzun müddet görüşüldü. İş akdi ile hizmet akdi özü itibariyle birbirinden farklı akit nevileri değildir. Fakat elbette ki hizmet akdinin tatbik sahalarına göre birbirinden ayrı tanzim şekilleri vardır. Nitekim birinci bendde deniz ve hava taşıma işlerinde, ikinci bendde tarım işlerinde bu kanun uygulanmaz, deniyor. Bu kanun hizmet akdinin belli sahalarda uygulanan bir şeklinin statüsünü tanzim ediyor, emredici hükümlerini getiriyor. Şu halde çıraklar hakkında da çıraklık mukavelesi uygulanır denince, çıraklık mukavelesi bir hizmet akdidir, ama o hizmet akdinin Borçlar Kanunumuzda yazılı olan hususi statüsü içinde uygulanan bir türüdür, diye düşünmek lâzımdır. Bu itibarla bu ibarenin burada yer alması bence yanlış değil, bâzı tereddütleri ve kuşkuları giderecek mahiyettedir.

Bu vesileyle şunu temenni etmek isterim ki, geçen dönemde bir çıraklık kanun teklifi vardı, Grup Başkanvekilimiz Sayın Hilmi İncesulu tarafından yapılmıştı, şimdi de var. Bu çıraklık kanun teklifinin behemehal çıkması lâzımdır. Nasıl ki, Borçlar Kanunumuzun hizmet akdine mütaallik hükümleri özellikle sanayide çalışan işçileri himaye edebilmek için kifayet etmiyorsa, aynen Borçlar Kanunumuzun çıraklık mukavelesi hakkındaki hükümleri de çıraklar hakkında yeteri bir tanzimi getirmemektedir, bu husus aşikârdır. Bu itibarla sosyal mevzuatımızın genişletilmesi bakımından bu çıraklık kanununun gelmesi lâzımdır.

Sonra deniyor ki, esnaflık sahasında çalışan, üç işçinin çalıştığı yerde tatbik edilmiyecek. Bu, her üç metinde de aynı olduğuna göre bir seçim imkânımız yoktur. Binaenaleyh, bu konuda lehte veya aleyhte bir mülâhaza dermeyan edecek değilim. Hakikaten esnaflık sahasının kendisine göre hususiyetleri vardır. Fakat çıraklık kanunu teklifi biraz da bunun için lâzımdır, bu hususiyetleri nazarı itibara almak bakımından.

Son sözümü arz ediyorum; kapıcılık, kalorifercilik hizmetlerinin İş Kanunu ile tanzim edilmemesi bâzı hususiyetleri dolayısiyle düşünülebilir; ama Muhterem Bakanlıktan istirham edeceğim, kapıcıların ve kalorifercilerin ve benzeri hizmetleri ifa edenlerin işçi ile ev hizmeti gören kimse arasında bir durumu vardır; ikisinin arasında bir durum vardır. Bunların özellikleri artık günlük hayatımızda gitgide belirli sekilde ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu itibarla kapıcılar, kalorifereciler ve benzeri hizmetleri ifa eden kimseler için de bir kanun tasarısının hazırlanması yerinde olacaktır, zannediyorum efendim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; bu madde üzerinde 9 arkadaşımız konuşmuştur, bir de kifayet önergesi vardır ve sırada üç arkadaşımızın söz isteği vardır, Komisyon da bu aradadır.

Şimdi, kifayet önergesini okutmadan evvel Sayın Rıza Kuas'ın Komisyondan bir sorusu var, lûtfen sorunuz Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Komisyondan değil, Sayın Bakandan soracağım.

BAŞKAN — Bakandan mı efendim?

RIZA KUAS (Ankara) — Bakan yoksa, Komisyondan da olabilir.

BAŞKAN — Koimsyondan sorunuz, buyurun, efendim.

RIZA KUAS (Ankara) — İş Kanununun 1 nci maddesinde; bir iş akdine dayanılarak her hangi bir işte ücret karşılığı çalışan kimseye işçi denir, diyor. Kanunda işçinin tarifi vardır. İşçinin tarifi var iken, 5 nci maddede istisnalar kısmına, «Tarım işlerinde (Orman tâli yolları dâhil)» demek suretiyle buraya bir madde eklenmesine lüzum var mıdır?

BAŞKAN — Tamam mı efendim?

RIZ AKUAS (Ankara) — Evet efendim.

BAŞKAN — Sayın Bakan buyurunuz.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Esasında «orman tâli yolları dâhil» den kasıt burada çalışan insanların, işçi niteliğinde insanlar olmaması keyfiyetinden neşet etmektedir.

BAŞKAN — Kifayet önergesini okutuyorum.

İLYAS KILIÇ (Samsun) — Bir sual de ben sorabilir miyim?

BAŞKAN — Kifayet önergesini okutayım da ondan sonra sorunuz efendim.

Sayın Başkanlığa

Durum anlaşılmıştır, kifayetin kabulünü arz ederim.

Edirne
Nazmi Özoğul

BAŞKAN — Nedir sualiniz Sayın Kılıç, buyurun.

İLYAS KILIÇ (Samsun) — Orman tâli yollarında çalışan işçilerin işçi niteliğinde olmadığını söylediler Sayın Bakan. Halbuki bizim gezdiğimiz yerlerde görülmüştür ki, bu ormanlarda çalışan işçiler büyük zayiat vermektedirler. Bu zayiat ne ile karşılanacaktır?

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Arz edeyim. Arkadaşlarım daima bir hususu karıştırıyorlar; biraz evvel bir konuşmacı arkadaşım da aynı noktaya takıldılar. Bu kanunun Sosyal Sigortalar ile, iş kazasiyle alâkası yoktur. Bu kanun sadece bir çalışma süresini düzenleyici bir kanundur. Arz ederim.

BAŞKAN — Kifayet önergesi aleyhinde Sayın Abdülbâri Akdoğan, buyurun efendim.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Ağrı) — Değerli arkadaşlarım; eğer kifayetin aleyhinde oy kullanırsanız, orman tâli yollarında bir veya iki gün sürecek kısa süreli işlerde kısa bir zaman da olsa, az bir para da olsa orman teşkilâtı tarafından köylü vatandaşlarımıza küçük bir kazanç temin edileceği için, buna mâni olmamak maksadiyle, bunu biraz daha izah sadedinde - eğer kifayet aleyhinde oy kullanırsanız - orman mahallinde yaşıyan köylü vatandaşlarımıza sağlıyacağı faydaları izah etmek fırsatını bulacağız. Eğer kifayetin aleyhinde oy kullanırsanız...

BAŞKAN — Sayın Akdoğan, böyle değişik bir usulle, esas hakkında söylemek istediğiniz hususları söylemenize usul müsait değildir. Çok rica ederim. kifayet aleyhinde size söz verdim.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım; bundan evvel bu madde üzerinde yaptığım konuşmada temas ettiğim gibi, kapıcıların hususiyetlerini birçok arkadaşlarımız başka mânada görmekteler. Eğer kifayet önergesi aleyhinde oy kullanırsanız bunu teferruatı ile izah etmek fırsatını bularak bu vatandaşlarımıza sağlanacak faydaları, imkânları, fırsatları anlatmış olacağız. Bu bakımdan kifayet aleyhinde oy kullanınız ki, bunları izah etmenin yolunu bulalım.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Okunmuş bulunan kifayet önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım; Sayın Abdülbâri Akdoğan arkadaşımız bu madde ile ilgili bir değişiklik önergesi vermiştir. Bu önerge hakkında muamele yapmıyacağım. Zira Anayasanın 92 nci maddesi böyle bir değişiklik önergesi verilmesini uygun görmemiştir.

Şimdi, 5 nci madde ile ilgili, okunmuş bulunan metni, Karma Komisyon metnini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir ve 5 nci madde kesinleşmiştir.

Madde 8. — Nitelikleri bakımından en çok 30 işgünü süren işlere süreksiz iş, bundan fazla süren işlere sürekli iş denir.

Bu kanunun 3, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 71, 76 ve 93 ncü madde-

leri süreksiz işlere uygulanmaz. Süreksiz işlerde bu maddelerin konusu olan uyuşmazlıklarda Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen arkadaşımız var mı? Yok. Karma Komisyonun kabul ettiği Cumhuriyet Senatosu metnini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir ve madde kesinleşmiştir.

Kıdem tazminatı

Madde 14. — Hizmet akdinin; 17 nci maddenin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında işveren tarafından veya 16 ncı maddenin I ve II numaralı bendlerinde gösterilen sebeplerle işçi tarafından veyahut da muvazzaf askerlik hizmeti dolayısiyle fesih halinde, 3 yıldan fazla çalışmış olmak şartiyle, işe başladığından itibaren, her bir tam yıl için işçiye 15 günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir.

Altı aydan fazla süreler yıla tamamlanır.

İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı bulundukları kurum veya sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amaciyle hizmet akdini fesheden işçiler de yukardaki fıkrada yazılı bulunan tazminata hak kazanır. Ancak, aylık veya toptan ödeme almak için akdi fesheden işçiye verilecek tazminatın hesabında işçinin yalnız 1 Nisan 1950 tarihinden evvelki hizmet süreleri nazara alınır.

İşçinin bu fıkra hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kurum ve sandığa müracaat etmiş olduğunu alacağı bir belge ile belgelemek zorundadır.

İşçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fâsılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. İşyerlerinin devir veya intikali yahut diğer bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde işçinin kıdemi işyerindeki hizmetlerin toplamı üzerinden hesaplanır. Kıdem tazminatı ise, bu intikal devresindeki işverene aittir. İşyeri intikali ile beraber devam ettiği takdirde kıdem tazminatı hilâfına hüküm olmadıkça yeni işverene aittir.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı ödenmez.

İşçinin ölümü halinde bu tazminat tutarı kanuni vârislerine ödenir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaşımız var mı?

Sayın Köksal ve Sayın Kuas.

Buyurun Sayın Köksal.

FEYYAZ KÖKSAL (Kayseri) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; kıdem tazminatı ile ilgili 14 ncü maddede, Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metinle, Karma Komisyonun kabul ettiği metin arasında gayet küçük bir fark vardır. Bu da; «17 nci maddenin I/a ve II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında işveren tarafından...» denen kısımda «I/a bendinin» Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metinde mevcudolması, Karma Komisyonun bunu çıkarmış bulunmasıdır. 17 nci maddenin I/a bendi nedir? 17 nci maddenin «I - Sağlık sebepleri» kısmında (a) bendini aynen okuyorum: «İşçinin kendi kasdından veya derli toplu olmıyan yaşayışından yahut içkiye düşkünlüğünden doğacak bir hastalığa veya sakatlığa uğraması halinde, bu sebeple doğacak devamsızlığın ardı ardına üç iş günü veya bir ayda beş iş gününden fazla sürmesi» diye 17 nci maddenin (a) bendi konmuştur. Burada, 17 nci maddenin I/a bendini ilâve etmezsek, şöyle bir durumla karşı karşıya kalabiliriz: İlâve edilmesi istendiği halde yok edilmiş, yani kasıtlı hareket etmeyi, derli toplu olmıyan bir yaşayışı tecviz etme ve hattâ içkiye düşkünlüğü de tecviz etme gibi, caiz görme gibi, böyle bir yaşayışa mahal verme, bunun devamını arzu etme gibi bir duruma düşmüş oluruz. Hiç üzerinde düşünülmeseydi, hiç konmasaydı, bu husus ayrıca halledilebilirdi muhakkak surette. Böyle bir şey başka maddelerde vardı. Şimdi, bu husus Cumhuriyet Senatosunda kabul edildiği zaman, bizim tekrar çıkarmamız, bunları tecviz etmemiz gibi bir şeye yol açabilir. Bu bakımdan Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği şekilde maddenin tedvin edilmesi yerinde olur.

BAŞKAN — Vaktiniz doldu Sayın Köksal.

FEYYAZ KÖKSAL (Devamla) — Gerçi, işçi lehinde gibi gözükürse de bu husus; geliri az olan sınıfın lehinde olması tabiîdir maddenin. Fakat işi de düşünmek bakımından bu maddenin

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin gibi kabulünü rica edeceğim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Rıza Kuas, buyurun.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gerçekten bir işveren gözü ile bakılırsa Senatonun kabul etmiş olduğu metin işçilerin lehinedir. Fakat, bir işçi gözü ile bakılırsa Senatonun kabul etmiş olduğu metin işçinin aleyhinedir. İşçilerin kıdem tazminatlarının ödenmemesi için ne mümkünse 14 ncü maddenin içine sıralanmıştır. 14 ncü madde: «Hizmet akdinin; 17 nci maddenin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında...» II numaralı bend nedir? «Hizmet akdi yapıldığı sırada bu akdin esas noktalarından biri için gerekli vasıflar veya şartlar kendisinde bulunmadığı halde bunların kendisinde bulunduğunu ileri sürerek, yahut gerçeğe uygun olmıyan bilgiler veya sözler söyliyerek işçinin işvereni yanıltması.»

Şimdi arkadaşlarım; bir işçi, bir fabrikaya girdiği zaman bir ay tecrübe müddeti vardır. Bu bir aylık tecrübe müddetinde işçi kendisinde aranılan vasıfların olup olmadığını ortaya kor. Bu bir ay tecrübe müddetinde işvereni yanıltmış mıdır, yanıltmamış mıdır, meydana çıkar. Zaten bu kanunun bir maddesi ile bu bir aylık tecrübe müddeti üç aya kadar çıkartılıyor. Bunun haricinde yine kıdemli işçilerin kıdem tazminatını vermemek için 10 sene sonra, 5 sene sonra; 10 senelik işçiye, 5 senelik işçiye, sen zamanında beni kandırmıştın diye kıdem tazminatını vermemek için getirilmiş olan bir madde bu madde.

«İşçinin, işveren, yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak veya ahlâkını bozacak sözler sarf etmesi veya davranışlarda bulunması veya işevren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunması;

İşçinin, işverene yahut onun ailesi üyelerinden birine yahut işverenin başka bir işçisine sataşması veya gözdağı vermesi...» Yani 17 nci maddenin ikinci paragrafı bunlar. Bir işçi bir işçiye gözdağı verirse, diğer bir işçiye sataşırsa bir kere kıdem tazminatı alması mümkün değildir. Zaten bir defa kıdem tazminatının alınmaması için ne mümkünse yapmışlar. Karma Komisyon her iki metin açısından daha esaslı bir şekilde işçilerin kıdem tazminatlarını teminat altına alacak bir metin getirmesi icabederken, ama beterin beteri vardır, görüşünden hareket edersek, Senato tamamen işçi haklarını budamak için bir madde getirmiştir. Senatonun getirdiği maddenin değil, esasında bizim Meclisten geçen maddenin aynen kabul edilmesi Yüce Kurulunuzca, işçiler için daha iyi olacaktır.

Saygılar sunarım.

ÖMER LÜTFİ BOZCALI (C. Senatosu İzmir Üyesi) — Sayın Başkan, şahsım adına muhalefetim sebebi ile söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun sayın sözcü, şahsınızın adına muhalefetiniz sebebi ile.

ÖMER LÜTFİ BOZCALI (C. Senatosu İzmir Üyesi) — Muhterem Başkan, çok kıymetli arkadaşlarım; Cumhuriyet Senatosunda kabul edilen metin ile Millet Meclisinde kabul edilen metin arasındaki ufak farkı kıymetli arkadaşım Sayın Feyyaz Köksal izah ettiler. Ben de kısaca bunun Karma Komisyonda çıkarılmış olması sebebiyle muhalefetimi arz etmek için söz almış bulunuyorum.

Burada 17 nci maddenin (a) bendinde, kendi kasdından, yani kasdi bir surette kolunu makinaya kaptırması, yani istiyerek parmağını sakat etmesi, kolunu kesmesi veya buna benzer isteyerek herhangi bir vücut sakatlığına sebebolması veya derli toplu olmayışı veya içkiye düşkünlüğü gibi hallerini müsamaha ile karşılamak ve bunları teşvik etmek gibi bir neticeye ulaşacaktır. Başka kanunlarımızda, meselâ Askerî Ceza Kanununda, bir kimse askerden kurtulmak kasdi ile herhangi bir vücudi ârızaya sebebolursa, talîf değil ağır bir hapis cezası ile tecziye edildiği meydanda. Buna mukabil bir işçinin kasten parmağını kesmesi, kolunu kırması, hastalanması ve saire gibi sebeplerle kıdem tazminatına hak kazanması mevcut mevzuata, adalete, hakkaniyete uygun düşmiyeceği Senato Komisyonunca ve nerekse Umumi Heyetince kabul edilerek ikinci fıkranın yanına 17 nci maddede şu sayılan (I/a) da konulmak suretiyle bu kötü hareketlere işçilerin sürüklenmemesi teşvik edilmemesi istenmişti. Bu istisnai olan bir hal denebilir. Fakat, madem ki olabilir Askerî Ceza Kanununda olduğu gibi, Askerî İç Hizmetlerinden yazılı olduğu gibi, burada da bunu sarahatine lüzum vardır. Bir işçi bu yolda tevessül tenezzül etmesin, bu yola tenezzül tevessül ederek, bundan, şu kötü hareke-

tinden iyi netice bekleme yoluna gitmesin, böyle bir teşvik yolu düşünülmesin kasdi ile Senatoda bu şekilde kabul edilmişti. Karma Komisyonda arkadaşlarımız bu cihete iltifat buyurmadılar, bu bakımdan muhalefette bulunmuştum. Takdir Yüce Meclisindir. Senato metni kabul edilirse bu aradaki fark ve bu hata da düzeltilmiş olur.

Hürmetlerimle, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; şimdi söz sırası sayın Komisyonundur. Yalnız, bundan evvel usuli bir noktayı tebarüz ettirmek istiyorum. Karma Komisyon üyeleri arasında bildiğiniz gibi Cumhuriyet Senatosu üyeleri de vardır. Karma Komisyon adına Başkan veya sözcü olarak Millet Meclisinde bir Cumhuriyet Senatosu üyesinin kürsüye çıkıp konuşması mümkündür. Ancak Karma Komisyon üyesi olarak, şahsı adına konuşması meselesi ise üzerinde düşünülmesi lâzımgelen bir husustur. Bir görüşe göre, söz verilmemesi lâzımgelir denilebilir; bir görüşe göre de komisyonun üyesi olduğuna göre ve o komisyonda rapor üzerinde muhalefet şerhi verdiğine göre bu da mümkündür diye ikinci bir tez savunulabilir. Ben sadece bütün bunların ileride tatbikatta bir emsal olmaması kaydı ile bu hususu zapta geçirmek istiyorum. Mesele bundan ibarettir.

Buyurun sayın Komisyon.

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Sayın Başkan değerli arkadaşlarım; esasında bu kanunu sosyal espri içinde mütalâa etmek gerekir. Şimdi kabul ettiğimiz İş Kanununun bir maddesinden kısaca bahsetmek istiyorum, 77 nci maddesi: «İçki yasağı» Bu maddede: «İşveren; işveri müstemilâtından sayılan kısımlarda, ne gibi hallerde, hangi zamanlarda ve hangi şartlarla içki içilebileceğini tayin ve tesbit edebilir.»

Ayrıca «(A) bendi hükmü, ispirtolu içki yapılan işyerlerinde, nitelikleri dolayısiyle müşterilerine kapalı kablarda veya açık olarak veya kadehle ispirtolu içki satmak üzere izin almış olan işyerlerinde, içerisinde müşteriler veya işin niteliği icabı belirli işçiler tarafından ispirtolu içki içilmesi mümkün olan işyerlerinde uygulanmaz.»

Şimdi, sayın komisyondaki muhterem arkadaşım, muhalefetini koyarken kanunun bu maddesini dikkate almadan koydular. Orada bunu arz etmeye gayret ettik, fakat kendisini ikna etmek mümkün olmadı. Şimdi, bir taraftan içkiyi teşvik falan, bunlar yok muhterem arkadaşlarım. Esasında içki içmek istemiyen vatandaş içmez; istediğiniz kadar teşvik, tahrik ediniz.

Diğer taraftan, kanunun 14 ncü maddesine kısaca bakalım, ne diyor: Üç sene çalışmış olacak, üç sene çalışacak ve üç sene çalıştıktan sonra, üç yıllık hizmeti bittikten sonra 15 günlük kıdem tazminatı alacak.

Muhterem arkadaşlarım; bir işçi düşününüz, iki sene o müessesede hizmet edecek, üç sene hizmet edecek, derbeder hayatı olmıyacak, fevkalâde başarılı olacak; zira akdin bildirimsiz feshi hakkı işçiye de verilmiştir, işverene de verilmiştir. Yani kanunu tüm olarak mütalâa etmezsiniz bir tek fıkrasına takılır kalırsınız. Üç sene çalıştıktan sonra, o müessese içerisinde üç senelik bir hizmeti bulunan vatandaşımızdan Türkiye'de hiçbir işveren 15 günlük kıdem tazminatını esirgemez, biz esirgiyeceği kanaati içinde değiliz. Bir de o işçinin arkasında bulunan ve sosyal espri içinde çoluk çocuğunu, efradı ailesini, bakmakla mükellef olduğu insanları da düşünmek mecburiyeti vardır. Kaldı ki, üç yıllık bir müddet içinde işçi müesseseye nâfi değilse onu zaten işveren tutmaz, akdini fesheder, çıkarır. Bu esprisi içinde 17 nci maddenin biz (A) fıkrasını çıkardık. Sayın Rıza Kuas arkadaşımızın söylediği gibi de Millet Meclisi metni ile Karma Komisyon metni arasında esastan pek fazla bir fark yoktur. Bildirimi çözme tâbiri vardır ki, biz daha hukukî bir tâbiri olan feshetme tâbirini aldık. Bundan başka bir değişiklik yoktur, Millet Meclisi metnine genellikle uygundur, kabulünü istirham ederim.

BAŞKAN — Sayın Abdülbâri Akdoğan.

ABDÜLBÂRİ AŞDOĞAN (Ağrı) — Değerli arkadaşlarım; madde üzerinde görüşlerime geçmeden evvel sözümün serlevhası olarak şunu arz etmek isterim; Türkiye'de yaşıyan her bölümde, işçisi olsun, patronu olsun, memuru olsun; bütün vatandaşlarımız doğru ve ahlâk nizamları içinde bulunmaktadırlar. Bu bakımdan hiçbir zaman iktisadi yönden durumumuzu sarsacak her hangi bir patron ve saire mevzuunu bu şeyin içinde düşünmeden, memleke-

tin iktisadi durumunu sarsacak, yüz binlerce, milyonlarca lira vermiş, iş sahasına bir makina yerleştirmiş olan bir patronun veya işverenin, tutacak bir işçi onun bu makinasının her hangi bir yerini kıracak, memleketi iktisadi yönden kötüye götürecek, bu arada istihsali, istihsal faktörlerini tamamen felce uğratacak, ondan sonra işçiye diyeceksiniz ki, buyurun siz hâlâ çalışmaya devam edin.

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Alâkası yok, Sayın Akdoğan bunun.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Devamla) — Şimdi, benden birkaç kişi evvel konuşan Sayın Rıza Kuas arkadaşımız 17 nci maddede bir tecrübe müddetinden bahsettiler. Eğer paragrafı tam olarak okumuş olsalardı, 3 yıldan, hattâ 3 yıl tamamlanmamış olsa bile ve 6 ay noksan olduğu takdirde bile yine 3 yıla tamamlanma kaydını koyarak, işçilere 15 günlük bir tazminat verilmesi yahut askere gitmiş olan işçilere 15 günlük tazminat verilmesi öngörülmektedir. Yoksa 1 aylık,, 2 aylık, 3 aylık, 15 günlük v.s. gibi bir tecrübe müddeti işin içinde yoktur. Ben sayın komisyona izahımı bu yönü ile yapmak istemiştim. Şimdi, bunun için biraz evvel Sayın Komisyon Başkanının bahsettiği esaslar dâhilinde, daha evvelce Yüce Meclisimizde kabul edilen esasları da Karma Komisyon Cumhuriyet Senatosunda kabul edilen metni çok az bir farkla getirmiş bulunmaktadır. Bu yönü ile de esas itibariyle tamamen sosyal, işçinin sosyal durumlarını ele alan, işçiye sosyal haklarını bahşeden bu maddenin kabullenilmesi iktiza eder. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı?..
Sayın Bakan buyurun.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; mesele gayet basit, bu kısa basitliği içinde meseleyi özetlemek istiyorum.

Bu bir kıdem tazminatı müessesesidir. Yani her hangi bir iş yerinde, işçi - işveren tarafından akdin bildirimsiz olarak feshedilmesi halinde o iş yerinden - ayrılan işçiye kıdem tazminatı adı altında bir tazminat ödenmektedir. Bu hangi ahvallerde ödenmelidir şeklini de madde düzenlemektedir.

Şimdi bu kadar basit olan bir hususta iki konuşmacı arkadaşımızdan biri dedi ki, Senatonun yaptığı değişikliğini kabul etmekliğimiz lâzım idi, orada (17 I-A) vardır, nedir o dedi. Dedik ki, her hangi bir işçi kasıtlı olarak derbeder hayatı yahut içkiye düşkünlüğü sebebiyle işyerinden uzaklaştırıldığı takdirde o kıdem tazminatından istifade etmesin. İkinci konuşmayı yapan Sayın Rıza Kuas, 17 nci maddenin 2 nci bendinde gösterilen sebeplerle, her hangi bir şekilde akdi feshedilen insan da, o da aynı şekilde kıdem tazminatı müessesesinden istifa etmesin şeklinde noktai nazarlarını ifade etmeye çalıştılar. Bu iki görüşte yanlıştır. Meseleyi ne işçi gözü ile, ne de işveren gözü ile tetkik etmek lâzımdır. Müsaade ederseniz, sosyal hukuk Devleti yönü ile tetkik edelim.

Bu kanun 1936 senesinde çıkarılan 3008 sayılı Kanunu esas kabul etmiş bir kanun, 3008 sayılı Kanun da, (17/II) ye göre çıkarıldığında yahut (16/I veya II) ye göre çıkarıldığında kıdem tazminatından istifade edebilir, bunun dışında, kalan fıkralardan istifade edebilir, demektedir. 1967 Türkiye'sinde 1961 Anayasasına göre de sosyal Devlet esprisini hâkim kılmışsınız ve buna istinaden de bu kanunda demişsiniz ki, sakatlar ve hükümlüler % 10 nisbetinde işyerlerinde çalıştırılacak bu % 10 nisbetinde çalıştırılacağını söylediğiniz insanları işe alırken sakat olmasının sebebinde acaba kasıtından mı sakat oldu, hastalıktan mütevellit mi sakat oldu, derbederliğinden mütevellit mi sakat oldu diye bir keyfiet arıyabiliyor musunuz? Hayır. Ama ona bir iş veriyorsunuz. Hükümlü olan bir insana iş vereceksiniz bu kanuna göre. Dünyanın ve Batı demokrasilerinin kabul ettiği nisbet ki, bu kanun bir hamle yapmıştır; Almanya'da % 5, tir, bunu biz % 10 kabul etmişiz. Peki bunu yaparken, hükümlüye iş verirken bu kadar büyük anlayışın içindeykey, sosyal hukuk Devletinin vecaibini bu derecede en iyi şekliylen yerine getirmek gayreti içindeyken, nasıl oluyor da (17/I a) nın da derecedilmesi hususunda bir mütalâaya iltifat edilir? Olmaz böyle şey. Sayın Rıza Kuas'ın ve Sayın Feyyaz Köksal'ın görüşlerini mücerret hukuk yönünden mütalâa ederseniz doğru, çıplak hukuk içinde mesele doğru. Ama bu mese-

leyi yalnızca hukuk yönünden nitelendiremezsiniz. Bu meseleyi sosyal yönü ile nitelendirmek mecburiyetindesiniz. 1967 nin Türkiye'si 1936 senesinin Türkiye'sinden gerek ekonomik yönden, gerek sosyal yönden daha güçlüdür. 1936 senesinin Parlâmentosunun hiçbir zaman kabul etmediği bir şeyi, 1967 senesinin Türkiye'sinin Parlâmentosunun kabul edeceğini kabul etmeye imkân yoktur. Bu itibarla meseleyi mücerret hukuk yönü ile değil sosyal, ekonomik yönü ile birlikte mütalâa etmek gerekir. Bu sebeple Karma Komisyonun metni doğrudur ve Sayın Rıza Kuas'ın Millet Meclisi metnini kabul edelim beyanı, zannediyorum sürçü lisan; orada işçilerin aleyhine, çalışanların aleyhine bir deyim vardır, takvim yılından bahseder : Kıdem tazminatı müessesesince takvim yılı çalışanların aleyhinedir. Tam yıl esası çalışanların lehinedir. Bu itibarla takvim yılı ve tam yıl meselesi biribirini karşılıyan iki deyim değildir. Tam yılı, bir misal içinde anlatayım : 1 Ağustos 1967 de işe başlıyan bir insanın kıdem tazminatının hesabında, 1 Ağustos 1968 yılı bir senedir. Takvim yılında 1 Ağustos 1967 yılında işe başlıyan bir insanın 1 Ocak 1968 senesine kadar geçen müddetinden evvelki kısmını ölmüş müddet kabul ederseniz. Bu itibarla Karma Komisyonun metni doğrudur. Muhterem Meclisin bu metne iltifat etmesini Hükümet adına rica ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz istiyen? Buyurun Sayın Feyyaz Köksal.

FEYYAZ KÖKSAL (Kayseri) — Muhterem Başkan, sayın arkadaşlarım; Sayın Bakanımız gayet ince zekâsı ile bir hususu burada zikrettiler, doğru; Sosyal Hukuk Devleti yönünden almak lâzım.. Ve Sosyal Hukuk Devleti olmamız da 1967 Türkiye'sinde çok ilerlemiş vaziyette bulunması icabeder. Buna bir diyeceğimiz yok. Mücerret hukuk yolunda bendeniz düşünmüş değilim. İşi düşünmek lâzım. Şimdi, ödeme kaabiliyeti olmıyana kredi vermek, işveren olarak düşünün; kredi vermek iyi bir şey, fakat ödeme kaabiliyeti olmıyana kredi verirseniz onu batırırsınız. Milletlerarası alandan da bir misal vereyim; az gelişmiş milletlere yardım yapılıyor. Bu, daima yardım ile yaşanamıyacağına göre, yardım başlangıçta gayet iyi gözüküyor. Fakat yardımın şeklini dahi değiştirmek icabettiği ve ticaret yapmak, yani ondan mal satınalmanın daha iyi bir yol olduğu tesbit edildi. Bendeniz burada mücerret hukuk yolundan, yönünden v. s. den bahsetmedim. İşi düşünerek, hattâ dedim ki; kıdem tazminatı, Cumhuriyet Senatosunca kabul edilmemiş, mevzuubahsedilmemiş olsaydı yani bunun teciz edileceği aklıma dahi gelmezdi, bunu sokmazdım, böyle bir şeyin burada görüşülmesine dahi mahal yoktu. Fakat orada görüşüldüğü için, zabıtlara da geçti bu hususlar şimdi. Yani bu giren işçinin, evvelden sakat olanlar değil, giren işçilerin derli - toplu yaşamasını sağlıyacak maddeler vardır, deniyor. Giren işçilerin sonradan içkiye düşkünlüğü sebebiyle işyerinin, iş ahlâkının, çalışmanın bozulması bahis mevzuu olmıyacaktır; bunu da söylediler kendileri, zabıtlara geçmiştir. Başka maddelerde bu tedvin edilmiştir, dediler. Şu halde bunlar başka maddelerde tedvin edilmiş ise, Cumhuriyet Senatosunda kabul edilmiş olan hususa lüzum olmıyabilir, ileride bu husus da nazarı itibara alınmak kayıt ve şartiyle. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Bir kifayet önergesi vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Durum anlaşılmıştır. Kifayetin kabulünü arz ederim.

Edirne
Nazmi Özoğul

RIZA KUAS (Ankara) — Aleyhte.

BAŞKAN — Buyurun efendim, aleyhte Sayın Rıza Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; çalışma hayatımızı baştanbaşa düzenliyecek olan bu kanun Yüce Meclisimize gelir gelmez maddelerin görüşülmesine başlandığı bir sırada konuşmaların 5 er dakika ile sınırlandırılması için derhal bir takrir verildi. Ve bütün kanunun müzakeresi sırasında konuşmalar 5 er dakika ile sınırlandı. Arkasından Senatoya gitti, Senatodan geldi, yine daha konuşmalar başlamadan derhal bir takrir verildi, yine konuşmaların 5 er dakika ile sınırlandırılması istendi. Karma Komisyona gitti, Karma Komisyondan geldi, daha maddelere geçilmeden yine konuşmaların 5 er dakika ile sınırlandırılması için takrir verildi. 5 er dakikada bütün bu görüşmeler; işçi meselelerinin, İş Kanunu me-

selelerinin görüşülmesinin beşer dakika ile sınırlandırılması ve görüşülmesinde müsamahakâr davranılmaması, üstelik kanun maddeleri üzerinde daha 3, 4, 5 arkadaş konuşur konuşmaz, efendim, yeterlik önergesi... Arkadaşlarım, önemli maddelerin görüşülmesi zaten beşer dakika ile sınırlandırılmıştır, bir de hemen yeterlik önergesi.. Meselelerin ariz ve amik müzakere edilmesine, görüşülmesine müsaade edilmiyor. Çok rica ederim, önergenin aleyhinde oy kullanın. Daha pek çok söylenecek söz vardır. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Okunan kifayet önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Karma Komisyon metnini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir ve 14 ncü madde kesinleşmiştir.

74 ncü madde.

Sağlık ve güvenlik tüzükleri

Madde 74. — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 179 ncu maddesinde yazıldığı gibi işyerlerinde ve işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müştemilâtında bulunması gereken sağlık şartlarının ve işyerlerinde kullanılan alet, edevat, makinalar ve hammadeler yüzünden çıkabilecek hastalıklara engel olacak tedbir ve araçların, işyerlerinde iş kazalarını önlemek üzere bulundurulması lüzumlu olan araçların ve alınacak güvenlik tedbirlerinin neler olduğunu belirtmek üzere Çalışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı beraberce bir veya birden fazla tüzük çıkarır.

Ayrıca bu kanuna tabi işyerlerinde, işçi sayısı, genişlik, yapılan iş, işin özellikleri, ağırlık ve tehlikesi bakımından hangi işyerleri için kurulmaya başlamadan evvel plânların Çalışma Bakanlığının yetkili teşkilâtına gösterilerek kurma izni alınacağı bu işyerleri kurulduktan sonra yine aynı makama başvurularak işletme belgesi alınması gerekeceği, Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından çıkarılacak bir tüzükte tesbit olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı..? Yok. Karma Komisyon metnini oyunuza sunuyorum: Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. 74 ncü madde kesinleşmiştir.

İşin durdurulması veya işyerinin kapatılması

Madde 75. — Yetkili makamların verdiği izin üzerine bir işyeri kurularak işlemeye başladıktan sonra o işyerinde başkaca tesisat yapılmış olmadıkça iş durdurulamaz.

A) İlgili tüzükte belirtilen birinci derecedeki şartları yerine getirdikten sonra yetkili makamdan izin almak suretiyle kurulan ve işlemeye başlıyan her hangi bir işyerinin, tesis ve tertiplerinde çalışma metot ve şekillerinde, makina ve cihazlarında işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir husus tesbit edilirse, bu tehlike giderilinceye kadar; üç kişilik bir komisyon kararı ile iş durdurulur.

Bu komisyon; işverenle işçilerin birer temsilcisinden ve işgüvenliğini teftişe yetkili bir memurdan teşekkül eder. Taraflardan birinin çağrısı üzerine, çağrıda belirtilen gün, yer ve saatte toplanır ve çoğunlukla karar verir. İşgüvenliği teftişe yetkili memurun, her toplantıya katılmış olması şarttır. İşçi veya işveren temsilcinin çağrıya uymaması, komisyonun toplanmasını ve karar almasını engelliyemez.

İşçi temsilcisi :

a) İşyerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden sendikanın;

b) Böyle bir sendika yoksa, o iş kolunda faaliyette bulunan ve işçi çoğunluğunu temsil eden sendikanın veya federasyonun;

c) Bu nitelikte bir işçi kuruluşu mevcut değilse, en çok üyeye sahip konfederasyonun;

Yönetim kurulunca seçilir.

İşveren temsilcisi ise :

a) İşverenin üyesi bulunduğu sendikanın ;

b) Böyle bir sendika yoksa, o iş kolunda faaliyette bulunan ve işveren çoğunluğunu temsil eden sendikanın veya konfederasyonun;

c) Bu nitelikte bir işveren kuruluşu mevcut değilse, en çok üyeye sahip bulunan konfederasyonun ;

Yönetim kurulunca seçilir.

B) 74 ncü maddenin 2 nci fıkrasına uygun olarak kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış olan veya geçici işletme belgesi alındığı halde ikinci derecedeki şartları verilen süre içinde yerine getirmemiş bulunan işyerleri; Bölge Çalışma Müdürünün talebi üzerine, o yerin en büyük mülkiye âmirinin emri ile ve zabıta marifeti ile kapatılır.

C) Bu maddeye göre verilecek kapatma kararına karşı işverenin mahallî iş mahkemesinde itiraz etmek yetkisi vardır. Mahkeme itirazı bir hafta içinde karara bağlar. Bu işler acele mevaddandır. Kararlar kesindir.

Ç) Bir işyerinde çalışan işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumları böyle bir işyerinde çalışmalarına engel teşkil ediyorsa, bunlar dahi çalışmaktan alıkonulur.

D) Yukarıdaki bendler gereğince işyerlerinde işçiler için tehlikeli olan tesis ve tedbirlerin veya makina ve cihazların ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

E) Bir işyerinin kurulmasına ve işletilmesine izin verilmiş olması 74 ncü maddede yazılı tüzük hükümlerinin uygulanmasına hiçbir zaman engel olamaz.

F) Bu maddenin (A) ve (B) bendleri gereğince makina, tesisat ve tertibat veya işin durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilere işveren, ücretlerini ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye zorunludur.

KARMA KOMİSYON BAŞKANI ÖMER LÜTFİ BOZCALI (C. Senatosu İzmir Üyesi) — Muhterem Başkanım; (c) bendinin 1 nci satırında, yazımda da işaret ettiğim gibi, «Bu maddeye göre verilecek» kelimelerinden sonra «durdurma ve» kelimelerinin ilâevsi yapılacak bir; matbaa zühulen bunu koymamış, bunu istirham ediyorum.

BAŞKAN — Bu madde hakkında söz istiyen? Buyurun Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kanunun ilk gelişinde işyerinin durdurulması; tehlike anlarında, iş kazalarına sebebiyet verecek sağlık şartlarında bölge çalışma müdürlüğüne bağlı iş kazalarını önleyici sağlık güvenlik kurulunca durdurma imkânı veriliyordu. Sonra yapılan görüşmelerde sendikanın bir temsilcisi, işverenin temsilcisi ile üç kişilik bir ekip tarafından tehlikeli görüldüğü anda tek makina kapatılması öngörülüyordu. Fabrikanın tümü üzerinde tehlike arz ettiği zaman o mahallin en büyük mülkiye âmirliğince; yani bugün olduğu gibi, ki bugün de büyük tehlike arz eden fabrikalar için o bölgenin müfettişleri ve sağlık ekipleri tarafından hazırlanacak rapor bölge çalışma müdürlüklerine veriliyor ve bölge çalışma müdürlükleri mahallin en büyük mülkiye âmirine bildiriyorlar, o mahallin en büyük mülkiye âmiri mahkeme kararıyle o fabrikayı kapatabiliyor. Bu gelen maddede bir değişiklik yoktur. Ancak, Yüce Senatonun bâriz bir şekilde, işçilerin haklarını koruyacağı yerde, yani işçilerin haklarını koruyacağı yerde derken, Sayın Çalışma Bakanı da biraz evvelki konuşmalarında işaret ettiler, burada biz bütün milletin temsilcisiyiz, ama biz Anayasaya göre hareket etmek mecburiyetindeyiz. Anayasanın 2 nci maddesinin gerekçesi; Devlet, iktisaden zayıf olanları korur. Görüşülen kanun, işçi ile işveren münasebetlerinin düzenleyicisi, çalışma hayatımızın düzenleyicisi olan bir kanun. Bu kanun maddelerinin görüşülmesi sırasında Devletin birinci vazifesi iktisaden zayıf olanı korumaktır. İktisaden zayıf olan kimdir, işveren karşısında? İşçidir. İktisaden işverenin korunmasına ait hükümler, kısımlar var. Nedir iktisaden işverenin korunacağı kısımlar? Kredi ister, bilmem bankalarda vergi muafiyeti vardır, şu veya bu. Ama iktisaden zayıf olan kişi kim oluyor işverenin karşısında? Elbette bu kanunla ilgili olarak işverenin haklarının çiğnendiği bir husus varsa işçi ile işvereni aynı gözle görürüz. Ama Anayasanın ikinci maddesinin gerekçesi, iktisaden zayıf olanlar korunur, diyor. Bizim Yüce Senatomuz ne yapmış? Eğer böyle bir sebepten dolayı fabrikanın muvakkaten kapanmasına karar verilirse, fabrika muvakkaten kapandığı sırada işveren bunlara başka bir iş vermeye veyahut da ücretlerini vermeye mecburdur, hükmünü, Yüce Meclisin kabul ettiği hükmü kaldırmış, Yüce Senato o kısmı şudur: «Şu kadar ki, bu maddenin 1 ve 2 numaralı bendleri gereğince makina, tesisat ve tertibatın durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilerin ücretlerini işveren ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre o işçilere başka bir iş vermeye zorunludur.» Yüce Senato bu kısmı çıkartmıştır. Karma Komisyon da nasılsa bunu koymuş. Ama Karma Komisyonun getirmiş olduğu metin nisbeten işçi lehinedir. Esasen Meclisten geçen, bölge çalışma müdürlüğü ve sağlık müfettişlerinin fabrikalarda kontrol yapmalarında etkin ve yetkili olmaları

prensibinin kabul edilmesi icabederdi. Bu kanunun maddelerinin zaten tamamen işçinin aleyhine olması dolayısiyle biz zaten tümüne karşıyız, bu ayrı bir konu. Ama gelen metin, Karma Komisyonun getirmiş olduğu metni kabul etmek daha yerinde olur, ona rey vermenizi istirham eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, söz isteğinizi tesbit ettim, Hükümet de mi söz istiyor?

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Hayır.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, Sayın Rıza Kuas'ın konuşmasını ciddiye almak mümkün değildir. Esasında burada Karma Komisyonun madde metnini müzakere etmek durumundayız. Ne yapmış Karma Komisyon? Kaldı ki, arkadaşımın söylediği gibi, bu madde tüm işçilerin aleyhine falan filân da değil. Esasında bu madde, müessesenin, işyerinin ve işçilerinin hepsinin birden lehinedir. Bu maddeyi işçilerin aleyhinedir diye tavsif etmek doğru olmaz.

Şimdi ne demiştir? «Bu maddenin (A) ve (B) bendleri gereşince makina, tesisat ve tertibat veya işin durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilere işveren, ücretlerini ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye zorunludur» Karma Komisyon Cumhuriyet Senatomuzun yaptığı değişikliği benimsemediği için yeni bir madde metni hazırlıyarak huzurunuza getirmiştir.

Muhterem arkadaşlarım; bu münasebetle bir noktada dikkati çekmekte fayda var; hangi vesileyle olursa olsun, milleti temsil eden müesseseleri milletin nazarında itibarsız hale getirme yarışı içindeler arkadaşlarımız. Yüce Senato kendi görüşüne göre bir metin hazırlıyabilir, sagı duymaya mecburuz. Ama Anayasamızın 92 nci maddesi bir prosedür getirmiş, Yüce Senatoca kabul edilen madde eğer Millet Meclisince benimsenmezse Karma Komisyona gidecek, Karma Komisyonda yeniden müzakere edilecek..

RIZA KUAS (Ankara) — Anayasanın 2 nci maddesi ne diyor?...

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (Devamla) — Anayasanın 92 nci maddesine göre yapılan bu işlem ortadayken, meclislerimizin bir tanesini diğerine tercih ederek konuşmak doğru olmaz. Milleti temsil eden müesseselere fazla gölge düşürmemenizi tavsiye ederim.

RIZA KUAS (Ankara) — Anayasanın ikinci maddesi ne diyor?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Erik.

ŞABAN ERİK (Malatya) — Muhterem arkadaşlar; 75 nci madde işyerinin ve işçilerin güvenliğini temin etmek için düzenlenmiş bir maddedir. Gerçekten de bir işyerinde yeterli güvenlik tedbirleri alınmazsa hem o işyerinin âkıbeti, hem de o işyerinde çalışan işçiler için, hiç kimsenin arzu etmiyeceği sonuçlar doğabilir. Ne olur? Bir kaza neticesinde öncelikle işyeri elden çıkabilir. Bu işverenin ziyanınadır. Ne olur? Bir iş kazası sonucu bir kısım işçi arkadaşlarımız hayatlarını kaybedebilirler. Bunun sonucu, birçok aile yuvasının sönmesi demektir. Bir kısım işçi arkadaşlar kaza sonucu sakat kalabilirler. Bu, cemiyete sosyal bir yük teşkil etmeye yol açan bir keyfiyet olur. O itibarla madde gerçekten faydalıdır.

Ancak, maddenin belirttiği şekil içerisinde işçiler veya işyeri için tehlikeli bir durum varsa o işyerinin durdurulmasında düşünmemiz gereken bir hususu da şu olacaktır : İşyeri güvenilir şekle gelene kadar o işyerinde çalışan işçilerin durumu ne olacaktır? Meclisin kabul ettiği metinde işçilerin yevmiyeleri ödenecektir, gerçekten de böyle olması lâzımdır. Senatonun kabul ettiği metinde işçilerin yevmiyeleri işlemiyecektir. Arkadaşlarım, burada şu husus üzerinde önemle durmamız gerekir. Bir açıkgöz işveren işyerinde tehlikeli bir durum vardır. der, çalışmayı keser, beş gün, on gün her ne ise, stokları vardır, filân, oradaki çalıştırdığı işçilerin yevmiyesini vermekten kendisini kurtarır. O itibarla Millet Meclisinin kabul ettiği metin çok daha işçilerin lehinedir. Karma Komisyon aşağı - yukarı Millet Meclisinin kabul ettiği metne uygun düşen bir metin düzenlemiştir Ancak Karma Komisyonun düzenlediği metnin de bir (D) bendi vardır. «Yukardaki bendler gereğince işyerlerinde işçiler için

tehlikeli olan tesis ve tedbirlerin veya makina ve cihazların ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte gösterilir» denmektedir. Tekniğin çok ilerlediği bu çağda çeşitli iş kollarında hangi durumların tehlike sayılabileceğini bir yönetmelikte belirtmek çok zordur arkadaşlarım. Bir işyerinde öyle bir vaziyet doğar ki, bu vaziyet karşısında bu işyerindeki çalışmayı tatil etmemiz mutlak zorunludur. Ama yönetmeliğe bakarız bu şart belirtilmemiştir. Yönetmelikte bu şart yoktur, diye tatil etme keyfiyeti sağlanamaz. Onun için her bakımdan, önce böyle tadata gitmemek gereklidir, her bakımdan ben kendimce evvelce Millet Meclisimizin kabul etmiş olduğu metne itibar edilmesini salik vereceğim. Saygılarımla.

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon olarak söz istiyorsunuz, buyurun.

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Müsaade ederseniz buradan arz edeyim.

BAŞKAN — Peki efendim, buyurun.

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Efendim, Sayın Şaban Erik arkadaşımız Millet Meclisi metnini dikkatkatle okumamışlar. Bu bahsettikleri metin Millet Meclisinin metninden aynen alınmıştır. Millet Meclisi metninde müsaade ederseniz okuyayım : «Yukardaki bendler gereğince işyerlerinde işçiler için tehlikeli olan tesis ve tedbirlerin veya makina ve cihazların ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.» Esasında Millet Meclisinde bulunan bir metni Karma Komisyon aynen almıştır. Değişiklik yoktur. Arkadaş metni okumadığı için bu şekilde beyanda bulunuyor.

BAŞKAN — Sayın Özoğul.

NAZMİ ÖZOĞUL (Edirne) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; bu kanun ilk Meclise geldiği zaman bir işyerinin kapatılması bir kişiye verilmişti. Bu madde üzerinde Mecliste çok uzun konuşmalar yapıldı. Ben de bir önerge vermiştim ve netice itibariyle Komisyon bu maddeyi geri almış ve bilâhara üç kişilik bir heyetçe bu işin yapılmasına karar vermişlerdi.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; bu madde üzerinde titizlikle durmamızın yegâne sebebi, 27 Mayıstan sonra Ankara'da yapılan bir tatbikat dolayısiyle idi. Ankara valisi doğrudan doğruya, biraz evvel İşçi Partisi Sözcüsünün ifade ettiği güvenlik memurunu göndermek suretiyle altı bin işyerini mühürletmişlerdi. Yani işyerindeki durumlar tetkik edilmeden bu işyerlerinin başka yerlere nakledilmesi istenmişti. Ben o zaman Meclise bu mevzuu getirmiştim ve uzun mücadelelerden sonra Hükümet meselesi olmuş ve o zamanki, Hükümet tarafından tekrar bu işyerlerinin açılması temin edilmişti. Şimdi önümüzde bir tarihî hâdise var. Şimdi bunu biz bir kişiye verdiğimiz zaman, bu işyerlerinde suiistimal yapıldığı mâzide, sabittir. Binaenaleyh bunun 3 kişiye verilmesinin yegâne gayesi; işçi ve işverenin ve güvenlik memurunun beraberce; hakikaten burada işçinin hayatiyle ilgili bir durum var mıdır, yok mudur, bunu tesbit etsinler ve doğru bir karara gitsinler diye üç kişilik heyetin kurulması kabul edilmiştir ve doğrudur, yerindedir.

Muhterem arkadaşlarım; bilhassa Komisyonun işçi temsilcilerinin, işveren temsilcilerinin nasıl vazife yapacağını ayrı ayrı tebarüz ettirmesi ve bilhassa Millet Meclisinin birinci cümlesini almak suretiyle maddenin başına koyması yerindedir. Aynen kabulünü istirham ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Abdülbâri Akdoğan.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Ağrı) — Sayın milletvekilleri, bundan evvel kabul ettiğimiz 74 ncü madde işyerlerinde çalışan işçilerin sağlık durumlarını, düzenliyen Çalışma ve Sağlık bakanlıkları tarafından hazırlanacak tüzükle işçinin sağlığını ve can emniyetinin ne şekilde olacağını öngörmektedir.

RIZA KUAS (Ankara) — Hangi madde?

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Devamla) — 74 ncü madde bundan evvel görüştüğümüz 74 ncü madde.

RIZA KUAS (Ankara) — 74 ncü madde görüşmesiz kabul edildi.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Devamla) — Görüşmesiz kabul edildi, ama okundu hiç olmazsa. Neleri bünyesinde bulundurduğunu.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayınız. Lûtfen 75 nci madde hakkında görüşünüzü bildiriniz.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Devamla) — Lûtfen bir kere göz atınız okuyumuz, hangi hususları kapsadığını görürsünüz. Başka zamanda işçinin temsilcisi olursunuz, işçilerin haklarından bahsedersiniz.

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmayınız. Siz görüşünüzü anlatınız, 75 nci maddeyi. Efendim, siz de yerinizden böyle müdahale etmeyiniz Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankaar) — Meseleleri bilmiyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, ona göre de siz bilmiyorsunuz. Bırakınız bu meseleleri. Buyurun Sayın Akdoğan.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; tüzüklerin hazırlanması hakikaten zor bir meseledir. Fakat bir İş Kanununun içerisine, bir maddenin içerisine işçi sağlığını, can emniyetini, iktisadi yönden bir işletmenin, bir işyerinin çalışıp çalışmıyacağını, durdurulmasını ve saire keyfiyetini koymak, onu bir maddenin içerisine sıkıştırmak çok zordur. Hazırlamış, çıkarmış olduğumuz bu maddelerin tutarı 50 - 60 sayfa ise, o zaman yüzlerce sayfa tutar. Bu bakımdan bunu elbette Çalışma ve Sağlık bakanlıkları tüzüklerle yerine getireceklerdir. Bir işyerinin kapatılması keyfiyeti yahut işin durdurulması, işçi sağlığı yönünden olabilir, iş emniyeti yönünden olabilir, iktisadi yönden olabilir. Kapatılacak veya durdurulacak olan bir işyeri bir işçinin boşta kalmasını hemen önümüze sermektedir. Fakat bunu Sayın Karma Komisyon, daha evvel. Yüksek Meclisimizde kabul edilen metne uygun olarak (d) fıkrasının aşağı sayfasında, bitim kısmının gösterdiği şekilde organize ederek düzenlenmiştir. Yani bir işyerini durduracaksınız veya kapatacaksınız, işçiyi de paydos edeceksiniz diye bir hüküm getirmemektedir. Muhterem arkadaşlarımın bu hususları gayet iyi okuyup mukayese etmelerinde fayda vardır.

Bir de hukukî yönden ve tam bir demokrasi anlayışı içerisinde işçi temsilcisi, işveren temsilcisi ve Bölge Çalışma Müdürlüğü müfettişliği tarafından kurulacak üç kişiden müteşekkil bir komisyon tarafından bir işyerinin durdurulması yahut işyerinin kapatılması keyfiyetinin ne şekilde olacağı kanun tasarısında düzenlenmiş durumdadır. Ayrıca, bununla da yetinmemiş, durdurma keyfiyetini, işçi yönünden olsun, işçinin emniyeti yönünden olsun, işyerinin iktisadi durumu yönünden olsun, bir hafta içerisinde mahkemeler tarafından neticelendirilmesini de kısa bir süre içine koymakla, işçinin ve işyerinin iktisadi durumunu düzenlemekle kanun her yönü ile, her cephesi ile, neresinden bakarsanız bakınız uygun kaleme alınmış, uygun mütalâa edilmiştir. Bu bakımdan bendenizin nâciz kanaatime göre, tek bir yönü ile dahi, anormal bir durumu yoktur. Müspet oy kullanmanızı arz ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Savacı.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım, burada Sayın Kuas'ın, bu madde dolayısiyle bir beyanına cevap vermek için söz aldım.

Filhakika bu maddeyi tenkid ederken bir bakıma da maddeyi, metin içerisinde beğendiğini anladım, yanlış anlamadı isem; fakat bu maddeyi izah ederken bir hususa temas ettiler, Anayasanın bir madesine temas ettiler. Anayasanın 42 nci maddesi Sayın Kuas'ın anlattığı gibi değildir. Evet, Sayın Kuas'ın ifade ettiği bir ibare var. Ama, tamamı okunursa bu 42 nci maddenin böyle olmadığı, bilâkis tamamen bu madde ile bir bütün teşkil ettiğini anlamış oluruz. 42 nci madde şöyle ifade ediyor bu hususu ve başlığı «çalışma ile ilgili hükümler» diyor ve çalışma ile ilgili hükümleri muhtelif başlıklar altında izah ediyor ve 42 nci maddesinde de çalışma hakkı ve ödevi» diyor. «Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için.» Kararlılık içinde gelişmesi için, çalışma hayatının kararlılık içerisinde; bunun bilhassa altını çiziyorum arkadaşlarım; «kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirleri alır» diyor.

Şimdi madde böyle ortaya konunca, yalnız başına Devlet çalışanları korur şeklinde

vaz'edince, çalışanların çalıştıkları yerlerle beraber korunması bahis mevzuudur, burada. Çünkü işsizliğin asıl feci yönü bu çalışan yerin tahribiyle meydana gelir. Eğer bu çalışan yer, çalışma yeri, her hangi bir tedbir ile ister idari, ister yasama tedbiri ile tahrip edilirse, yok edilirse, çalışmamaya mahkûm edilirse işçi için, çalışan için bu Anayasanın emrettiği hususların yerine getirilmesine maddeten imkân kalmaz. Asıl mesele, birinci etapta çalışana iş bulmaktır. İkinci etapta, çalışanın orada çalıştığı müddet içerisinde iyi bir hayat seviyesinde ücret alması, iyi bir hayat sağlaması işi iyi bir ücrete müstahak kılmak, ikinci etabını teşkil eder. Birincisi, işsiz kalmasını önlemektir.

Şimdi, bu madde vesilesiyle Sayın Kuas'ın, yani çalışanların korunması, denince bir yönü ile anlaşılır; çalışanların öbür yönü ile aleyhine tecelli edecek bir tasarrufu ihmal ettiğiniz takdirde Anayasanın bu maddesini tam olarak izah etmemiş oluruz. Tam olarak bu Anayasa emrini yerine getirmemiş oluruz. Karma Komisyonun tedvin ettiği, telif ettiği bu madde tamamiyle Anayasanın emrine uygundur ve hem çalışanlar korunmakta, Anayasanın emrine göre, hem çalışanlara çalışma imkânını veren o çalışma ünitesi, işyeri âdil ölçüler içerisinde bu hükümle korunmaktadır, bu madde ile korunmaktadır. Hususiyle, madde zaten sonunda çalışanlar lehine her hangi surette işyerinin..

BAŞKAN — Sayın Savacı vaktiniz doldu.

SABAHATTİN SAVACI (Devamla) — Bitiriyorum efendim.

İşyerinin iş ve çalışma imkânı tatil edilirse, durdurulursa, sosyal Devlet icabı orada çalışan insanların hayatlarının idamesi için, çoluk çocuğunun nafakasının devamı için ücretlerine müstahak olmaları, ücretlerinin devam ettirilmesinin gerektiğine de sosyal Devlete inanmış asgari Sayın Kuas kadar inanmış, insanlar olarak da bununla iştirak halindeyiz. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Bir kifayet önergesi var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Durum anlaşılmıştır. Kifayetin kabulünü arz ederim.

Edirne
Nazmi Özoğul

BAŞKAN — Sayın Köksal, sizin sualiniz Komisyondan mı?

FEYYAZ KÖKSAL (Kayseri) — Bakandan

BAŞKAN — Bakandan. Buyurun sorun sualinizi.

FEYYAZ KÖKSAL (Kayseri) — Sayın Başkan, yeni Anayasamız bir husus daha getirmiştir. Lüzumsuz yere tutuklanan kimselere dahi tazminat ödemek meselesi. Bu espiri içerisinde işyerini kapatmak veyahut işyerini durdurmak mahkeme kararı ile sabitolursa ki, lüzumsuz ve haksız olacaktır, birşey ödenecek midir? Bunu ne şekilde düşünüyorlar? Nasıl tedvin edilecektir? Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Şimdi efendim, kapatmak fiilî madde metni tetkik edildiğinde görülecektir ki, üç kişilik bir heyet tarafından ittihaz edilir. Bu heyetin içerisinde işveren, işçi temsilcisi vardır ve bir de bakanlık adına bir kimse vardır. İşveren adına burada kapatma fiiline iştirak eden, işveren konfederasyonu tarafından seçilen insandır. Aynı şekilde işçiler adına hareket eden de yine işçi konfederasyonu adına birisidir. Sayın Feyyaz Köksal'ın ortaya koyduğu görüş tarzı şudur; kapatma fiili haksız olduğu takdirde ne gibi bir işlem yapılacaktır meselesi vardır. Bu, bu maddenin içinde tedvin edilecek bir husus değildir. Burada tedvin edilmez. Burada mühim olan husus, bugüne kadar kapatma ve durdurma fiillerine karşı her hangi bir itiraz yetkisi mer'i 3008 sayılı Kanunda tanınmamış. Bu kanunda bu getiriliyor ve buna kazai organ nezdinde vâkı bir idari tasarrufa karşı itiraz etme yetkisi, muhakeme edilme imkânına başvurma yetkisi sağlanmış oluyor. Getirilen hüküm bu. Diğer husus, hukukun umumi kaideleri içerisinde düşünülecek olan bir hususdur, arz ederim.

BAŞKAN — Okunmuş olan kifayet önergesini Yüksek Heyetin oylarına sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi Komisyonunun metnini oyunuza sunuyorum. Yalnız komisyon kendi metninde büyük (C) adı altında tanzim edilen fıkrada «bu maddeye göre verilecek kapatma kararına karşı» ibaresi ile başlıyan cümlenin «bu maddeye göre verilecek durdurma veya kapatma kararına karşı» ibaresiyle başlaması şeklinde idi, bizim metnimiz diyor. Bir matbua hatasıdır, şu ifade ettiğim şekliyle oya sunulması gerekir diye bir önerge vermiştir. Bu tashihatla, yani büyük (C) adı ile tanzim edilen fıkrada «bu maddeye göre verilecek durdurma veya kapatma kararına karşı» şeklinde ibaresi ile başlıyor. Karma Komisyonun bu tashihat ile hazırladığı metni oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir ve 75 nci madde kesinleşmiştir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Ceza hükümleri

Genel hükümlere ilişkin cezalar

Madde 97. — Bu kanunun 3 ncü maddesine aykırı hareket edenlere aşağıda yazılı cezalar hükmolunur.

A) 10 işçi çalıştıranlar hakkında 250 liradan az olmamak,

B) Daha fazla işçi çalıştıranlar hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

C) Bu maddede yazılı fiillerin tekerrürü halinde yukarda yazılı para cezalarının iki katı

Hükmolunur.

BAŞKAN — Bu madde hakkında Sayın Reşit Ülker, buyurun.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu 97 nci maddede Millet Meclisi metni gayet yerindedir. Burada para cezası ile beraber, «Bu kanunun 3 ncü maddesine aykırı hareket edenlere aşağıda yazılı cezalar hükmolunur.» Bu kanunun 3 ncü maddesi ise, işe başladığının haber verilmesi ile, ihbarlarla ilgili yani Devletin bütün işyerlerini ve işçi haklarını denetlemesine imkân verecek bir mekanizmadır. Ona göre gelinir, haber verilir, o habere göre de orada bir işyeri açıldığını Devlet öğrenir, gider murakabe eder. Bunun bir kısmını kaldırdık. Süreksiz işlerde haber vermek mükellefiyetini kaldırdık. Şimdi burada da güzel bir hüküm getirilmiş. Bu haber vermeme neticesinde ağır ve tehlikeli işyerlerine taallûk eden hallerde ayrıca bir hafta müddetle hapis cezasına, denmiş. Ağır ve tehlikeli iş, yani insanın yalnız malı değil, canının da tehlikeye düştüğü, işçinin canının tehlikeye düştüğü bir hal olacak ve bunu haber vermiyecek. Bundan muhtemelen neticeler doğacak ve biz buna para cezası vereceğiz. Yani Yüce Senatonun kabul ettiği budur. Şimdi kanun tasarısının ilk sevk edildiği zamanki gerekçesine bakarsak, neden cezaların konulduğu anlaşılır.

Bu İş Kanunu çıkalı çok uzun seneler oldu. O yandan bu yana iş hayatı genişledi, iş sahaları genişledi, işçi sayısı muazzam şekilde arttı. Bu Beş Yıllık Plânda sanayileşmeyi kabul ediyoruz. Evvelki de kabul ediyordu, bunda da daha bâriz olarak ifade ettik. Şimdi böyle bir vaziyette, büyük fabrikalar kurulmuş, tehlikeli işlerin miktarı çoğalmış, ağır işlerin miktarı çoğalmış ve burada işçinin hayatını, canını tehlikeye koyacak ve tedbir alınmıyacak. Bakınız ne diyor; ilk tasarı, yani Hükümet tarafından sevk edilen tasarı; ceza müeyyidelerinin tâyini sırasında bilhassa ücret ve ona ilişkin haklar konusunda akdî ve kanuni vecibelere uymayanların müeyyideleri mer'i İş Kanununa nazaran gerek cezanın nev'i, gerek miktarı bakımından yüksek tutulmuş ve bu suretle çalışanlar zümresinin ve âmmenin vicdanının ve toplum düzenine karşı inancın geniş ölçüde rencide ve rahnedar edici nitelikte olan konular üzerinde önemle durulmuş ve müeyyideler kanuna uymayı sağlıyacak müessese haline getirilmiş.

Şimdi bu ücretler için bunu izah ediyor.

BAŞKAN — Sayın Ülker, cümlenizi biraz toparlayınız.

REŞİT ÖLKER (Devamla) — Böyle olunca burada Yüce Senatonun sanki durup dururken işverenlere ceza veriliyormuş gibi bir hisse kapılarak, cezayı kaldırması doğru olamaz. Zaten burada hapis cezası verilebilmesi ancak tekerrürü halinde, yani haber vermemiş bir defa, buna ceza verilmiyor, para cezası veriliyor, bir defa daha tekerrür ettiği zaman ağır ve tehlikeli iş olursa ceza veriliyor. Bundan tabiî ne olabilir arkadaşlarım? Onun için Millet Meclisinin metnini kabul etmek yerinde olacaktır. Meclisimiz

doğru bir karar vermiştir. Senatonun verdiği kararın doğru olmadığı kanaatindeyim, saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Kuas, buyurun.

Açık oylamaya katılmamış olan arkadaşlarımız lûtfen oylarını kullansınlar. Kullanmamış olanların Heyeti Umumiye daveti hususunda da arkadaşlarımın yardımını rica ederim.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; benden evvel konuşan Sayın Savacı arkadaşım. Anayasanın 42 nci maddesinden bahsettiler. Anayasanın 42 nci maddesinin tefsirinde kendileri ile hemfikir olduğum noktalar var. Ancak Anayasanın 2 nci maddesinin gerekçesinin bir iki kelimesini okuyorum: Her sınıf halk tabakaları için refah sağlamayı kendisine vazife edinen zamanımızın Devleti, refah devleti, iktisaden zayıf olan kişileri bilhassa işleri bakımından başkalarına tabi olan işçi ve müstahdemleri her türlü dar gelirlileri ve yoksul kimseleri himaye edecektir.

Anayasanın 2 nci maddesinin gerekçesi budur. Anayasanın 2 nci maddesinin bu açık gerekçesine kimse işaret etmek istemiyor. Biz söylerken, Anayasanın 2 nci maddesinin gerekçesi, yaptıkları iş bakımından iktisaden zayıf olan ve yaptıkları iş bakımından başkalarına tabi olan kimseleri devlet koruyacaktır.

Arkadaşlarım, huzurunuza gelen 97 nci madde, 3 ncü maddeye aykırı hareket eden işverenler, hükmünü ihtiva etmektedir. Arkadaşlar, 3 ncü madde her zaman tekerrürü mümkün olan bir madde değildir. Yani işyeri açıldı. Bir işyerini bir insan hayatında bir kere açar. Bir işyeri, insan pek nadiren iflâs eder, şu olur, el değiştirir, pek nadir olur. Yani insan işyerini hayatında bir kere açar. Bunu bölge çalışma müdürlüğüne, ilgili yerlere bildirecek. Kapattığı zaman bildirecek, el değiştirdiği zaman bildirecek, her hangi bir değişiklik olduğu zaman, pek o kadar sık sık vukubulan, sık sık meydana gelecek bir madde değildir. Böyle olmasına rağmen, insan hayatında bir kere veya iki kere karşılaşacağı durumlarda işverenler bunu bildirmezlerse tekerrürü halinde iki misli para cezası verilecek. Tekerrürü halinde Yüce Meclisten geçen madde de bununla birlikte bir hafta hapis cezası var idi. Yani ağır ve tehlikeli işyerlerinde.. Bu da ancak ağır ve tehlikeli işyerlerine taallûk eden hallerde ayrıca bir hafta müddetle hapis cezasına hükmolunur. Yani bir işveren bir kere işyerini açacak, bir kere kapatacak, el değiştirecek, bu gibi hallerde 1 nci de 250 lira para cezası, 10 işçi çalıştıran yerlere kadar 250 lira, ondan fazla işçi çalıştıranlar için fiilin tekerrürü halinde yukardaki yazılı para cezasının iki katı hükmolunur. Yani bu tekerrür ettiği zaman iki katınla birlikte bir hafta da hapis cezası vardır. Bunun tekerrür etmesi mümkün değil. Yüce Senatomuz buna bile tahammül edememiş. Hapis kelimesini derhal çıkartmış, tekerrürü halinde, yani kaçak işçi çalıştırsın işveren, el değiştirsin, şunu yapsın, bunu yapsın, bu kadar büyük bir mevzuu, çalışma hayatımızı kapsıyan bu maddenin tekerrür etmesi halinde bir haftalık hapis cezasına bile tahammül edememiş. Hapis kelimesini derhal kaldırmıştır.

Yüce Meclisimizden geçen maddeye arkadaşlarımın oy vermelerini rica ederim saygılarımla

BAŞKAN — Buyurun Komisyon sözcüsü.

KARMA KOMİSYON BAŞKANI ÖMER LÛTFİ BOZCALI (Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Rıza Kuas arkadaşımız sadece açılma ve kapanma üzerinde durarak, böyle bir cezanın verilmesini, Senatoca değiştirilerek, hafifletilerek verilmesini hatalı buldular. 3 ncü maddeyi okuduğumuz zaman öyle olmadığı anlaşılır. İstatistikî bir malûmattan dolayı bir işvereni bir hafta hapsederseniz; müddetin azlığı veya çokluğu burada mevzuubahsolamaz. Çünkü işveren bir gün dahi hapse gitmesini düşündüğü zaman işyerinin açılması güçleşir. 3 ncü maddede işçi adedinin değiştirilmesi, adlarının, soyadlarının yazılması... Maddeyi müsaadenizle okuduğum zaman göreceksiniz ki, çok basit ve ufak ufak hususlardan mütevellit, unutma veya hatalardan mütevellit tekerrür dahi olsa, böyle bir hapis cezası verilmesi hükmüne Senato komisyonunca ve Genel Kurulca yer verilmedi ve esasen hapis cezası prensibolarak hiçbir tarafa kabul edilmedi. Diğer birçok suçlular için, ağır suçlular için dahi hapis cezasından içtinabedildiği bir devrede işverene istatistikî bir malûmatı zamanında vermedi diye hapis cezası verilmesinin doğru olmıyacağına kanaat getirerek, maddeyi bu şekle ifrağ etmek suretiyle kabul etmiş bulunuyor. İleri sürülen itirazlar bu itibarla yerinde değildir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kırca.

GÜVEN PARTİSİ GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, kanunlar ihtiyaçlardan doğar, derler; hakikaten bu çok doğru bir sözdür. Şimdi bu maddede söz konusu olan halde işçinin ücretini kasden tam olarak ödemiyen veya noksan ödiyen...

ÇTLIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — 97 nci maddenin bununla alâkası yok. 99 ncu madde o.

GÜVEN PARTİSİ GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (Devamla) — Özür dilerim.

Şimdi, bu maddede muhtelif hapis ve tazyik imkânları derpiş ediliyor. Hapis ve tazyik imkânları ne zaman mevcudolmalıdır, konusunu incelemek lâzımdır. Bu ihtiyaç nereden doğuyor? Bu ihtiyaç sürekli işlerden ziyade süreksiz işlerden doğmuş bir ihtiyaçtır. Bu bakımdan esasen 97 nci maddenin de bu açıdan 99 ncu madde ile irtibatı vardır. 3 ncü maddede yer alan âmir hükümlerin icabını bir işveren niye yerine getirmez? Âmme makamlarının âmme hukukundan sayılan, daha doğrusu emredici ahkâmdan sayılan birtakım hususların denetlemesini yapabilmesinden kaçabilmek maksadiyle.

Şimdi, şu fikir sürekli işyerleri bakımından kolaylıkla savunulabilir. Sürekli işyerleri malûm yerlerdir. Binaenaleyh, burada tekerrür halinde dahi para cezası kâfidir. Zaten bu cezada hapsen tazyik unsuru mevcuttur. Ama umumiyetle bu madde burada daha önce konuşulurken üzerinde bilhassa durulan ihtiyaç, süreksiz işyeri bakımından gerekli bildirilerin yapılmamış olması dolayısiyle işçinin mutazarrır olmasından doğuyor. Şimdi, kanun tedvin edilirken, doğrudur, hususi hukuk hükümlerinden dolayı hapisle tazyik, ancak istisnaen başvurulması gereken bir şeydir. Bu doğrudur. Ama hususi hukukta, bir borç mevcudolduğu zaman hapisle tazyik hiçbir zaman mevcut değildir, demeye imkân da yoktur. Meselâ, nafaka borcunun ödenmemesi hallerinde hapsen tazyik vardır. Ne zaman vardır? Ahlâki redaetin borçlu tarafta büyük olduğu ahvalde vardır ve bu ahlâki redaetin giderilmesinde kamu yararı görüldüğü zaman vardır.

Şimdi, süresiz işyerlerinde, bilhassa inşaat işlerinde mütaahhitlerin bâzan, hattâ sık sık işçi ücretlerini ödemeden hareket ettikleri doğrudur. İşyerlerini bölge çalışma müdürlüklerine bildirmekten kaçınmalarının sebebi de buna bağlıdır ve bir de bölge çalışma müdürlüğünün kontrollerinden kaçma mülâhazasına dayanır. Binaenaleyh, gönül arzu ederdi ki, Karma Komisyon hapisle tazyik ihtiyacı nerede gerçekten mevcut ise, belki de bütün işverenler için bu mevcut değildir, belki de para cezasının artırılması, tekerrür halinde işçiyi de tatmin edebilecek, gerekli müeyyideyi getirebilir, bu mümkündür. Ama, hiç değilse meydana çıkmıştır ki, bilhassa inşaat sektöründe, süreksiz bâzı işlerde bu ihtiyaç vardır. Böyle olunca; bu sözlerim, aynı zamanda 99 ncu maddeyi de kapsıyor, aynı ihtiyaçtan doğuyor. Gönül arzu ederdi ki, Karma Komisyonca, hususi hukukta hapisle tazyik istisnadır hükmünü yine mevcut tutsun, para cezasının tekerrür halinde yükseltilmesinin ihtiyacı karşılıyabileceği hallerde bununla iktifa etsin, ama ihtiyacın karşılanmadığı açık olan hallerde de, bahsettiğim gibi inşaat sektöründe görüldüğü üzere, süreksiz işyerleri bakımından bu ihtiyacı karşılıyacak bir hüküm getirilmiş olsun. Böyle bir hüküm maalesef mevcut değildir. 647 sayılı Kanun bakımından bunu tamamiyle savunmak caiz değil; çünkü ahlâki redaeti görürse hâkim, gerçi hâkim şüphesiz bu gibi hallerde kasdın tesbitini güçleştiren ahval dolayısiyle kolay kolay para cezasına tahvil talebini reddetmez; reddetmez ama, ahlâki redaetin yüksek olduğu yerleri, olduğunu bilmediğimiz yerleri biz burada tasrih etseydik, hâkim 647 sayılı Kanun gereğince para cezası tahvili talebini de daha kolaylıkla reddetmek için kanuni mesnetlere sahibolabilirdi.

Ben bu bakımdan Karma Komisyonun hapisle tazyik ihtiyacının mevcudolduğu, velev istisnai olsun, fakat aşikâr olan hallerde bu imkânı mahfuz bulunduracak bir netice ile gelmiş olmasını tercih ederdim.

BAŞKAN — Sayın Özoğul, buyurun fendim.

NAZMİ ÖZOĞUL (Edirne) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; bugüne kadar Meclisteki bütün yaptığı konuşmalarında tesbit ettiğim T. İ. P. nin sözcüleri daima işverenlerin aleyhine konuşmuşlardır. Bütün zabıtları tetkik edercek bu meyana çıkar. Yine de görüyoruz ki, burada işverenin hapis cezası ile cezalandırılması hedefinde konuşmuşlardır.

Muhterem arkadaşlar; bir mütaahhidin veyahut her hangi bir işverenin, 10 kişilik bir beyannameyi bir hata dolayısiyle geç vermesi, yahut işçinin ismini tesbit etmeden, ki günlük işçiler vardır, o gün gelir, ertesi gün gider. Bir inşaatta böyle işçinin ismini ertesi gün tesbit edemeden gitmiş bulunur. Binaenaleyh, kasden 10 kişiyi göstermemek değil, esasında tesbit edememek dolayısiyle bunlara hapis cezası vermek demek, o işverenin haysiyetiyle, iş hayatı haysiyetiyle uygun olmıyacağı kanaatindeyim. Ancak, hükmi kasdisi eğer bu 10 kişinin saklanması ve bu beyannamenin verilmemesi hedefini güderse ki, komisyonumuz bu cezanın artırılması yolunda maddede hüküm zikretmiştir.

Yine muhterem arkadaşlar, sayın hukukçu arkadaşlarımız da konuştular, 647 sayılı Cezaların İnfazı Kanunundaki bu hapis cezasını da koyarsak, tatbikatta, sonunda yine paraya çevrileceği neticesine varılır. Kaniim ki, kast unsuru, beyannamede sahtecilik olmadıkça - ki, olması da enderdir - bu bakımdan hapis cezası vermek suretiyle ivşerenlerin haysiyetiyle, iş haysiyetiyle oynamak yerinde değildir. Para cezasını vermek suretiyle bu hakkı kullanmak yerindedir. Maddenin yerinde olduğu kanaatindeyim. Hürmetlerimle

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen var mı? Buyurunuz Sayın Bakan. Sayın Kuas tekrar söz istiyor, Sayın Ertuğrul istiyor. Başka söz istiyen? Yok.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; üçüncü maddenin tefsirinden ve onun müeyyidesi bulunan 97 nci maddenin, keza anlamını tesbitte hataya düşülmüş olduğu için huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Esasında üçüncü madde nedir? Üçüncü madde, bir istatistiki malûmatın toplanmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, istatistikî malûmatı kendisi toplaması iktiza ederken, elinde mevcudolan personel adedi ve yeterli derecede elemanın olmayışı sebebiyle bu mecburiyeti işverenlere vermiştir. Demiş ki, işyerini açtığın zaman haberim olsun, adını bildir, soyadını bildir, çalışacağın iş kolunu bildir. Hâdise bundan ibarettir. Bir başkasına devredersen veyahut yerini değiştirirsen keza onları da bildir. Bu vazifelerin cümlesi Devlete mevdu bir vazifedir. Bunları, söylediğim şekilde mevcut personelle yapamadığınız için işverene yaptırıyorsunuz. Şimdi bu vaziyet karşısında işevrene teşekkür etmek cabederken, sen bize açtığın yeri, ismini, adını, soyadını, çalıştığın iş kolunu devrettiğin zaman, devir keyfiyetini bildiriyorsun, sana teşekkür ederim derken, bununla yetinilmemiş, bunun karşılığında bir de müeyyide konmuş.

Bu, esasında bir hatanın neticesinde ortaya çıkmış bir keyfiyettir. Hata şuradan doğuyor; 506 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden evvel bu kanun hazırlanmış, hazırlanırken hareket noktası da 3008 sayılı İş Kanunu alınmış. Çünkü, işyerlerinin mevcut sigorta kapsamı içerisine alınıp alınmadığı keyfiyeti, evvelemirde bu iş yerinin İş Kanununa tabi olup olmadığı noktasından hareket edilmek suretiyle tesbit edilirdi. Bir işyeri İş Kanununa tabi değilse, onun üzerinde sigorta kapsamını düşünmenize imkân yoktu. Oysaki, 506 sayılı Kanun meseleyi tek işçiye indirip sigortalaşmayı, sosyal güvenliği sağlamayı İş Kanununun elinden alınca, bu 3 ncü maddenin karşılığında bir müeyyidenin olmaması iktiza ederdi. Çünkü biraz evvel münakaşasını yaptığımız 74 ncü madde var. 74 ncü maddenin birinci fıkrası sarihtir, diyorsunuz ki, orada bir işveren bir işyerini açarken kurma izni alacak, işletme belgesi olacak, bu 74 ncü maddenin birinci fıkrası Ve eğer kurma izni ile işletme belgesi yoksa 75 nci maddeye göre de kapatırım, diyorsunuz. Biraz evvel konuşuldu bu maddeler.

Şu hale göre bir işyerinin açılıp açılmadığını, o işyerinin İş Kanununun kapsamı içindeki şartlara uygun olup olmadığı keyfiyetini 3 ncü madde ile mütalâa edemeszıniz. 3 ncü maddede Hükümete yardım etme arzusunda bulunan işverene bir külfet tahmil ediyorsunuz. Bu külfetin karşılığında da bir cezai müeyyide getiriyorsunuz. Senato para cezası ile yetinip, hürriyeti tahdidedici hapis cezasının kaldırılması gerektiğinde isabetli bir karara varmıştır. Karar yüzde yüz isabetlidir ve üçüncü maddenin karşılığında bir müeyyide olmaması iktiza eder esasında. Para cezasının dahi olmaması iktiza eder. Bir istatistikî malûmat toplıyacaksın; işveren haklı olarak döner bana, bu mevcut Anayasanın içinde, ey Hükümet, istatistiki malûmatı toplamak benim vazifem değildir, senin vazifendir, sen topla, diyebilir. İşte İstatistik Enstitüsü, işte Çalışma Bakanlığın, işte Devlet Plânlama Teşkilâtın, bu vazifeyi sen yapacaksın, niye ben-

den istiyorsun, der; bu Anayasa içerisinde. Ama bunu işverene vermişsiniz, işveren verecek size bunun karşılığını. Kaçak işyeri kuramaz; 74 ncü madde sarihtir. Kurma izni alacaksın diyorsunuz, işletme belgesi alacaksın diyorsunuz, kurma izni almadan iş yerini işletemezsin diyorsunuz, 75 nci madde ile durdururum, kapatırım diyorsunuz. Bunların hepsini koymuşsunuz. Şu hale göre 3 ncü maddenin karşılığındaki mevcut 97 nci madde esasında ağırdır. Hürriyeti tahdidedici cezanın getirilmesi ne fayda sağlıyacak? Aziz dostum Coşkun Kırca Bey dedi ki; burada esasında meseleyi tahmil edilen ceza ile birlikte mütalâa etmiyelim, âmme vicdanında ika edeceği tesir muvacehesinde meseleyi mütalâa edelim ve daha ziyade hapsen tazyiki terbiyevi anlam içerisinde mütalâa etmenin maşeri vicdanda meydana getireceği tesir muvacehesinde meseleyi mütalâa etmenin lüzumuna temas ettiler.

BAŞKAN — Sayın Bakan, cümlenizi toplamanızı rica ederim, vaktiniz bitmiştir.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Buna hiç lüzum yok, buna da imkân yok; çünkü söylüyorum, bundan evvelki müzakeresinde ifade ettim, mevcut Cezaların İnfazı Kanununda bir hafta hapis cezasıdır, diyor. Onla zarbedeceksiniz yediyi, 70 lira para cezasıdır, karşılığı. Bunun dışında başka bir cezai mahiyeti yoktur.

Bu itibarla Karma Komisyonun kabul etmiş olduğu şekil doğrudur. Arkadaşlarımın hareket tarzı ve çıkardıkları neticeler yanlıştır. Bu sebeple Karma Komisyonun kabul etmiş olduğu metnin muhterem Meclisinizce itibar görmesini rica ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Mustafa Ertuğrul, buyurun.

MUSTAFA ERTUĞRUL (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; zaten kanunun bâzı maddeleri geçmiştir. Esas kanunda bâzı arkadaşlarımız, bâzı siyasi parti grupları da çok endişedeler. Şimdi, zaten 3008 sayılı İş Kanunu 1964 ten sonra toplu sözleşme yapan sendikalarda, açılmamıştır, görüşülmemiştir. Kanunun metnine, hattâ bakılmamış bile. Çünkü toplu sözleşme yaparken işçinin şartlarını, işçinin sağlık durumunu, işçinin ücretini, işçi ne şartlar altında işten çıkarılır, ne şartlar altında işçiye ceza verilir, bunları toplu sözleşme ile bağlamıştır. Fakat bizim şu İş Kanunu kapsamına almadığımız, hattâ inşaat işlerinde çalışan, üç kişiden aşağı işçi çalıştıran kimseleri, geçtiğimiz maddelerde beş işçi çalıştırılan iş yerini üç işçi ile idare edecek İş Kanununun kapsamından kaçacak, işçinin işgücü artacak. Zaten bu maddeleri geçmişiz.

Arkadaşlarım hâdise şudur : Sayın Bakan dediler ki, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa zaten girmiyor. Bir inşaat işçisi işte çalışıyor, inşaat işçisi İş Kanunu kapsamına girmediğine göre, inşaat işinde çalışan işçileri sosyal sigortalara nereden bağlıyacağız? İşveren onun için prim ödememiş, işveren onun için prim yatırmıyor, işveren hastalık için prim yatırmıyor, işveren ihtiyarlık için prim yatırmıyor. İşveren bunu kaçak çalıştırdığı müddetçe, işte işin acı tarafı bu, o işçi inşaatta öldüğü zaman geride bıraktığı çocuklarına bir lokma ekmek parası verecek kimse kalmıyor. Esas kanunun ruhu bu. Yoksa, bu yönden gelen şeylerde, bâzı arkadaşlarımın endişesine de yer yok. Benim temsil ettiğim sendikanın şu kanunla hiç alâkası yoktur desem yerindedir, haklıyım. Çünkü ben toplu sözleşme ile işçi haklarını bağlamışımdır. Fakat bu kanunun dışına çıkan ve 10 güne kadar bildirim mükellefiyetini atlattı mı, bir de üç işçiye kadar olan yerler; ben demiyorum ki, falan yerdeki demirci de, falan yerdeki nalbantı da katsın, demiyorum. Ama şunu açıkça ifade edeyim, yüz işçi çalıştıran Mahmutpaşadaki işveren, yüz işçi çalıştıran Gaziantep'teki bilmem kim, 20 kapısı varken işyerinde, bu sefer 40 kapıya çıkaracaktır.

BAŞKAN — Sayın Ertuğrul lûtfen toparlayınız cümlenizi.

MUSTAFA ERTUĞRUL (Devamla) — Dış kapısı bir olan bir işyerinin müfettiş geldiği zaman gireceği kapı sayısı 40 olacaktır. Başka bir şey olmıyacak. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Madde üzerindeki görüşmelerin yeterli olduğuna dair iki önerge gelmiştir okutuyorum :

Sayın Başkanlığa

Durum anlaşılmıştır. Kifayetin kabulünü arz ederim.

Edirne
Nazmi Özoğul

Sayın Başkanlığa

Madde üzerinde yeteri kadar konuşulmuş olduğundan, durum da anlaşıldığından bu madde üzerinde müzakerenin kifayetini arz ve teklif ederim.

Kars
Celâl Nuri Koç

BAŞKAN — Önergeleri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

97 nci maddenin Karma Komisyonca hazırlanmış olan metnini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. ve 97 nci madde kesinleşmiştir.

Madde 99. — A) İşçinin bu kanundan veya toplu iş sözleşmesinden yahut hizmet akdinden doğan ve 26 ncı maddede tarif edilen ücretini süresi içinde kasden tam olarak ödemiyen veya noksan ödiyen işveren veya işveren vekili hakkında, bu durumda olan her işçiye karşılık 50 liradan az olmamak üzere nispî para cezası hükmolunur.

Fiilin tekerrürü halinde evvelce verilmiş olan para cezasının iki katı hükmolunur.

B) I - 30 ncu maddede yazılı ücrete ilişkin hesap puslalarını işçilere vermiyen, 31 nci maddede gösterilen tutarlardan fazla olarak işçi ücretlerinden zarar karşılığı kesinti yapan veya zarar yapmaksızın işten çıkan işçiye tazminat iade etmiyen veya mahsup yaptığı halde istek üzerine hesap ve belgeleri göstermiyen, 32 nci maddede anılan sebepler dışında işçiye ücret kesintisi cezası kesen yahut bu paraları aynı bendin gösterdiği müddette bu hesaba yatırmıyan işveren veya işveren vekili hakkında 250 liradan az olmamak üzere hafif para cezası,

II - 33 ncü maddede anılan Komisyonun tesbit ettiği asgari ücretleri işçiye ödemiyen veya noksan ödiyen, 34 ncü maddede işaret edilen sebepler dolayısiyle çalışmıyan işçiye yarım ücret ödemiyen 35 nci maddede yazılı şartlar dışında fazla çalışma yapan veya aynı maddede gösterilen fazla çalışma ücretini ödemiyen veya noksan ödiyen 36 ve 37 nci maddelerdeki hükümlere aykırı olarak çalışma yaptıran veya fazla çalışmaya ait ücretleri ödemiyen veya noksan ödiyen 38, 41, 42, 43, 47 ve 54 ncü maddelerdeki şartlar ve usullere uymıyarak bu maddelerde gösterilen ücretleri noksan ödiyen işveren veya işveren vekili hakkında (B) bendinin I nci fıkrasında sözü geçen cezalar,

III - 48 nci maddede gösterilen yüzdelerin hesabına ait usullere uymıyan, 52 nci maddenin son fıkrasında anılan ücretsiz ilâve izni vermiyen ve ücretli izin kullanan işçiye peşin olarak bu izne ait ücretini ödemiyen veya 56 ncı maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan hizmet akdinin feshi halinde bu izne ait ücreti ödemiyen, 57 nci maddeye dayanılarak çıkarılacak olan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden veya 60 ncı maddede anılan sebepler dolayısiyle işçi ücretinden indirme yapan işveren veya işveren vekili hakkında 1 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezası, hükmolunur.

BAŞKAN — Sayın Ülker, buyurun. Sayın Ülker, Özarda, Kuas, Erik ve Kaya Özdemir söz istemişlerdir.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, bu maddede en önemli hüküm; «Fiilin tekerrürü halinde bir evvelki verilmiş olan para cezasının iki katı ile birlikte ayrıca bir aydan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.» Bu kısmı Yüce Senato çıkarmış. Şimdi buradaki havadan da anlaşılıyor, sanki bu kanunda işverenlere ıstırap vermek için ceza vermek isteniyormuş gibi bir hava vardır. Halbuki meselenin hiç bununla zerre kadar ilişiği yoktur. Ceza lâfı var, ama ceza lâfından evvel suç lâfı vardır. Hangi suç işleniyor, neye ceza veriliyor, bir defa bunu tesbit etmek lâzımdır. Bir defa burada yapılan iş nedir? Ücretini süresi içinde kasden tam olarak ödemiyen, veya noksan ödiyen.. Bir işçi alacağı para ile geçinen insan demektir. İşverenin kasden parasını ödememesi demek onu açlığa, sefalete ailesi ile birlikte mahkûm etmek demektir. Mahkemede mesele görüşüleceğine göre, kasıd aranacaktır. Yani ödemedim, dediği zaman, kasden ödenmediğini mahkeme ilâmında yazmak mecburiyeti var. Kasdı asikârdır, kasasında parası vardır, bankalarda parası vardır, batak durumda değildir, fakat ödememiştir. Kasden ödenmemiştir. Bir defa kasıt var. Şimdi bilmiyor bununla, kasden ödemiyen de değil, kasden ödemiyene para cezası verilecek. Tekerrür edecek, yani mahkemede bir defa mahkûm olacak, kasden ödememekten bir ilâm olacak ortada. Bu ilâm kesinleşmiş olacak, buna rağ-

men ikinci bir defa mahkemeye gelecek, kasden yine işçiye ödemediği, yani parası varken mahsus istiyerek işçisini aç bıraktığı, parasını vermediği, süründürdüğü anlaşılacak ve o zaman ceza verilecek. Ne verilecek? Bir aydan az olmamak üzere hapis cezası verilecek. Arkadaşlar, bu çok bir ceza mıdır ve bu böyle işçisini; sosyal Devleti kabul ettiğimiz, sosyal Anayasayı kabul ettiğimiz, bütün insan haklarını kabul ettiğimiz bir sırada, işçisini kasden aç bırakan bir işverene verilen bu ceza çok mudur? Bendeniz bunu kabul edemiyorum. Nitekim, Yüce Meclisimiz kesinleşmiş ve Cumhurbaşkanına gitmiş eski metinde bunu kabul etmistir. Yani Meclis olarak, bunu eğer o kanun Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından veto edilmemiş olsa idi; burada elimde metin, bir aydan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur, o metindir, ondan sonra geliyoruz biz evvelce kabul ettiğimiz bu doğru tedbiri, 1936 senesinde çıkmış, tatbikatı görülmüş ve Hükümet tasarısında teklif edilmis, daha azı teklif edilmiş, ama ceza teklif edilmis, bu hükmü çıkarıyoruz Bu. Parlâmentoda ciddî sebepler gösterilmedikce, bizim fikrî ittiratsızlığımızı gösterir, ittirat yok fikirlerimizde. Bir defa kabul ettik, Resmî Gazettede çıksa idi, o yürüyecekti. Şimdi tam tersini yapabiliyoruz. arkadaşlarım.

Bendenizin kanaati, bu Millet Meclisi metni doğrudur. Bizim Millet Meclisinin Geçici Komisyonu da bunu kabul etmistir, biz de vaktiyle kabul etmisiz, bundan dönmemize hiçbir sebep yoktur. İsverene hapis cezası verilecek; hangi işverense utanması lâzımdır. Kasden işcinin hakettiği alın terini vermiyen işveren bizim işverenlerimiz bunu yapmazlar, dürüst, namuslu işverenin hiçbirisi bunu kabul etmez.

Cezaların İnfazı Kanununa göre bu ceza nasıl olsa kaldırılır meselesine gelince : Güzel, ben başka bir tez olarak ileri sürüyorum; madem ki, kaldırılıyor, öyle ise verelim. Yani bu cezayı kaldıralım, İnfaz Kanununa göre yargıç tarafından nasıl olsa bu ceza kaldırılır, diye tez ileri süren arkadaşlarımız var.

BAŞKAN — Sayın Ülker, lütfen toparlayın.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Bitirdim efendim.

Lüzum yoktur; çünkü hâkim bunu kaldırır, diyorlar. Ben de aynı gerekçe ile bunu hâkim nasılsa kaldırabilecektir, öyle ise bunu burada bırakalım. Hâkim nasıl olsa her zaman kaldırma imkânına sahiptir. Ama o işveren de bilsin ki, işçisinin ekmeğini, çocuğunun ilâç parasını vermiyen işverenin de bir sabıkalı olduğu bilinsin. Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Özarda.

REŞAT ÖZARDA (Aydın) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; benden evvel konuşan kıymetli arkadaşım Reşit Ülker'in bütün fikirlerine tamamen iştirak ediyorum. Burada öyle bir hâdise var ki, işveren çalıştırdığı işçisinin yevmiyesini, ücretini kasden ödemiyecek. Bu kasden ödememekte ısrar edecek, mahkemeye verilecek, kendisine para cezası hükmedilecek, buna rağmen yine ödememekte ısrar edecek yahut da ikinci bir defa aynı suçu tekrar işliyecek, tekerrürü halinde kendisine iki kat para cezası ile birlikte, bir ay kadar hapis cezası verilecek.

Şimdi Senato bu hapis cezasını kaldırırken para ödemedeki, «kasden ödememek» tâbirinden «kasden» kelimesini çıkarmış olsaydı, bir derecye kadar mazur görülebilirdi. Ama «kasden» kelimesi orada bırakılıyor, her hangi bir mazeret dışında, her hangi bir imkânsızlık bahis konusu olmaksızın, parası olacak, her şeyi olacak, fakat kasden bu işçiyi mutazarrır etmek, azap çektirmek için kasden onun bu ücretini ödemiyecek. Bu suç tekerrür edecek. Yine ona hapis cezası vermiyeceksiniz. Şimdi, tok acın halinden anlamaz derler. Sayın Senatoda böyle bir yola giden arkadaşlarımız açlık görmemislerdir işçiyi çalıştırır çalıştırır, ondan sonra kasden parasını vermez, çoluk cocukla onu açlığa, sefalete terk et ve her türlü suçu işliyebilecek hale getir, ondan sonra efendim, işvereni hapis ile teeziye etmiyelim, haysiyetine dokanır, hapis cezasını kaldıralım, para cezası ile iktifa edelim... Olmaz böyle şey arkadaslar. Bunu karşı denecek ki, Cezaların İnfazı hakkındaki Kanuna göre 6 aya kadar olan hapis cezaları para cezasına tahvil edilebilir. Orada bir gün hapis cezası 10 lira para cezasına çevrilebilir; binaenaleyh hapis cezasını koyarsak daha az bir para cezası ile kurtulacak, para cezası ağır koyalım, bu işi halledelim. Evet ama, Cezaların İnfazı hakkındaki Kanun hâkimi her hapis cezasını para cezasına çevirmeye mecbur etmez.

Bir hapis cezasını para cezasına tahvil edip etmemek hâkimin takdirine bağlıdır ve böyle gayrı insani bir davranış karşısında vicdanlı bir hâkim elbette cezanın müessir olması için hapis cezalarını para cezalarına tahvil etmez. Bu bakımdan kanunda Cumhuriyet Senatosu tarafından yapılan bu değişikliği cidden üzüntü ile karşıladım.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu madde çok uzun bir madde. Konuşmalar beş dakika ile sınırlandırıldı. Bütün maddeler üzerinde konuşmak mümkün değil. Görüşülmekte olan 99 ncu madde içerisinde; işçi ücretlerini ödemiyen, hafta tatili ücretlerini ödemiyen, genel tatil ücretlerini ödemiyen, fazla mesai saatlerinden fazla çalıştıran, bu maddenin içinde hepsi işçi ücretleriyle ilgili. «42 nci madde, 43 ncü, 47 nci ve 54 ncü maddelere aykırı hareket eden» bütün işçi ücretleriyle ilgili cezalar bir maddenin içinde sınırlandırılmış ve bu maddelere göre işçinin ücretini ödemiyen, fazla mesai saatlerinden fazla çalıştıran, üç saatten daha fazla çalıştıran, hepsinin cezaları bu maddenin içine sığdırılmış ve bu maddeler üzerinde teker teker görüşlerimizi sıralamak mümkün değil. Ancak, benden evvel konuşan arkadaşlarımızın, Türkiye İşçi Partisinin sözcüleri, zabıtları kurcalıyacak olursak hep cezaların işverenlere verilmesini ve işçilerin bunlardan muaf tutulmasını, hep işverene karşı olduklarını beyan eden sözlerine kısaca işaret etmek isterim.

Zabıtları karıştıracak olursak, Türkiye İşçi Partisi Meclise girmeden evvelki zabıtları da karıştırmak icabeder. Çok kısa bir zaman evvel çıkmış olan Toplu Sözleşme ve Grev Kanunu, kabul günü bayram ilân edilmiş olan bu kanunun bâzı ceza maddelerini okumak isterim.

6 aydan az olmamak üzere hapis, 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası, grev ve lokavt yasaklarına uymıyan sendikacılar ve işçiler. Tekerrürü halinde bu cezaların iki katına hükmolunur. 6 ay hapis, 500 lira para cezası tekerrürü halinde iki katına. Kanun dışı grev bir aydan üç aya kadar hapis ve 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir, tekerrürü halinde üç aydan altı aya kadar hapis, 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası... Zabıtlar karıştırılırsa bunların hepsi karıştırılmalı. Grev anında fazla gözcü koyan sendikacılar, üç aydan, 1 aya kadar hapis ve 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde bu cezaların iki katına hükmolunur. Yine, verimi düşürmek için toplu hareket eden işçiler ve bu işe katılan işçiler ve sendikacılar, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına ve 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilir.

Grev oylamasında hile ve tehdit; 1 aydan 1 yıla kadar hapse mahkûm edilir, tekerrürü halinde iki katına hükmolunur.

Daha bu kanunun ceza maddelerini saymakla bitmez. 1 aydan üç seneye, beş seneye kadar hapis ve para cezaları var. İşçilere ve sendikacılara bu cezalar münasip görülürken, Meclis zabıtlarının karıştırılmasına lüzum hissedilmedi. Meclis zabıtlarının karıştırılmasına iş gelirse, eskiden beri işçilere ve sendikacılara verilmesi öngörülen cezaların da karıştırılması icabeder. Binaenaleyh, şu görüşülmekte olan kanunda işçiyi açlığa mahkûm edecek işveren, çalıştıracak çalıştıracak, ücretini ödiyemiyecek. Günde 8 saat çalıştıracak, bölge çalışma müdürlüğünden izin alacak, 8 saat yerine 11 saat, 16 saat çalıştıracak, çalıştırdığı işçinin ücretinin yüzde 50 sini ödemiyecek, Cumartesi günkü paralarını ödemiyecek, bayram paralarını ödemiyecek, genel tatil günleri paralarını ödemiyecek ve bu ödemeler mahkeme kararı ile tesbit edilecek, karara bağlanacak. Mahkeme bunu karara bağladıktan sonra işverenin tekerrürü halinde, tekrar bu paraları ödememe yoluna gidince lûtfedip 1 aylık öngörülmüş olan ceza hükmünün Senato komisyonunca kaldırılması ve Karma Komisyon tarafından da kabul edilmesini tasvibetmek mümkün değildir. Öbür tarafta işçiler sosyal durumlarını artırmak için, bir grev haline gittiler mi, kanunsuz grevden dolayı üç aydan bir seneye kadar işçiye hapis ceğası, ama işverene işçiyi açlığa mahkûm ettiği zaman ve mahkemece bu tesbit edildiği zaman hiçbir hapis cezası verilmesin. Kaldı ki, bu Sendikalar ve Grev Kanununda, tekerrürü mahkemece tesbit edilmeden, daha

ilk baştan bu greve karar veren, iştirak eden işçilere, 1 aydan 3 aya kadar hapis, 1 aydan 1 seneye kadar, 500 liradan az olmamak üzere beher işçiye ceza hükmü konurken, burada işçiyi açlığa mahkûm eden insanlara mahkemece tesbit edildiği zaman lûtfen ceza maddesinin sübap olarak bulunması lâzım.

Sonra bu cezaların her işverene tatbik edilmesi mânasını taşımaz. Tekerrürü halinde işçinin ücretini ödemiyen ve işçinin ücretini ödemeden kaçan işverene tatbik edilecek. Bu anda işçi alacakları dâvalarının yüz binlercesi mahkemelerde sürünmekte ve tahsil edilmemektedir. Ama nâmuslu işverenler için, işçinin ücretini ödiyen işverenler için hiçbir hapis cezası mevzuubahis değildir. Ama hilekâr işverenler için bir sübabın bulunması gereklidir. Yüce Meclisten geçen maddeye oy vermenizi rica ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Şaban Erik.

ŞABAN ERİK (Malatya) — Arkadaşlar, 99 ncu madde işçilerin ücretlerini garanti altına almak için düzenlenmiş bir maddedir, aslında. Fakat aynı maddenin Senatoca kabul edilmiş olan metni bu garantiyi bozmaktadır.

Şimdi çalışmanın baş kuralı şudur: İşçi çalışacak, para kazanacak. Yani çalışmasının sebebi hikmeti bu. Kazandığın para ile yaşantısını sağlıyacak, yaşantısını sürdürecek. Bir işveren düşünelim ki, kastî olarak çalıştırdığı işçilerin ücretlerini tam olarak ödemiyor. Veya kısmen ödemiyor. Ödemediği halde ne olacak? Kendisine bir ölçü içerisinde para cezası verilecektir, Senatonun kabul ettiği metne göre. Meclisimizce kabul edilen metinde ise keyfî şekilde işçilerin ücretini tam olarak ödemiyen veya noksan ödiyen işverene ayrıca tekerrürü halinde bir hapis cezası verilmektedir.

Arkadaşlarım, geçenlerde de bu konu üzerinde görüşülüyorken Çalışma Bakanı bu konu ile ilgili olarak şu hususu söyledi: İlgili diğer kanunlara göre siz işverene bu ahvalde bir ay hapis cezası verseniz dahi uygulamada bunun bir hükmü olmıyacaktır. Çünkü o hükümlü bunu para ceazsına çevirebilecektir. Ben hukukçu değilim, illâ böyle olup olmıyacağını bilmiyorum. Ama benden evvel konuşan Reşat Ozarda arkadaşım söyledi; böyle bir hüküm giymiş olan bir işverenin cezası hâkim tarafından illâ da para cezasına çevrilmez diye. İşin bu tarafı var, demek ki.

İkincisi muhterem arkadaşlarım, açık konuşmak gerekirse işçinin ücretini vermiyen işveren hırsızlık yapıyor demektir; çalıştırıyor adamı ve adamın, işçinin hakettiği yevmiyesini vermiyor, alıp kaçıyor. Bu, emeğin hakkını çalmaktır, işçinin parasını çalmaktır düpedüz. Bir adam bir yere girse 10 lira çalsa hırsız diye yakasına yapışılır, hesabı görülür. Ama bir işveren işçilerini çalıştıracak dağda taşta, ki böylelerini çok gördüm ben, paralarını ödemeden kaçıp gidecek ve biz ona hırsız muamelesi yapmıyacağız, hapse atamıyacağız bu adamı. Onun için, bu söylediğim nedenlerden ötürü Meclisimizce kabul edilen metnin kabulüne itibar edilmesini salık vereceğim kendimce. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Kaya Özdemir, buyurun.

KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Şahsım adına söz istiyorum.

KARMA KOMİSYON BAŞKANI ÖMER LÜTFİ BOZCALI (C. Senatosu İzmir Üyesi) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Konuşacaksanız daha evvel konuşun. Kifayet önergesi var da Komisyon adına sonradan konuşursanız, ondan sonra bir arkadaşa daha söz vermek durumunda kalacağız.

Buyurun, Sayın Özdemir.

KAYA ÖZDEMİR (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; esasında objektif davranmak gerekirse, 3008 sayılı Kanuna çok yapışan ve bu kanunun ondan çok daha gerilere gittiğini iddia eden Sayın Rıza Kuas ve arkadaşları 3008 sayılı Kanunun 110 ncu maddesini tetkik ederlerse burada getirilen cezaların hiç de ondan aşağı olmadığını görürler. Ama ben bu maddeye muhalifim. Nedeni?

Muhterem arkadaşlarım, evvelâ «kasden» tabiri var. İşçinin ücretini kasden ödemiyen işveren. Komisyonda büyük gayret sarf ettim. Hapis cezasını kaldırıyorsunuz, o takdirde hiç olmazsa kast unsurunu da kaldırınız, dedim. Kasden, tabirini kaldırma yoluna gitmedi, muhterem arkadaşlarım. İki şekli ile de Millet Meclisi metnine nazaran çok daha geri bir metin Komisyonda Cumhuriyet Senatosunun görüşüne uygun olarak kabul edildi.

Muhterem arkadaşlarım, dikkat edelim; filhakika, nispî para cezası uygulanacak; beher işçi

başına 50 lira. Ne kadar fazla işçi çalıştırıyorsa o kadar fazla artacak. Ama kasden işçinin ücretini ödemiyen işveren hakkında - ve bu fiil tekerrür edecek - tekerrürü halinde evvelâ iki katını ödiyeceksin... Muhterem arkadaşlarım, tekerrürü halinde para cezasının iki katı ile birlikte bir aylık hapis cezası hükmünün, işçilerin ücretlerini garanti altına almak bakımından kabul edilmesi zarureti vardı, ama Komisyon böyle takdir etti. Takdir Yüce Heyetindir. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon Başkanı.

KARMA KOMİSYON BAŞKANI ÖMER LÜTFİ BOZCALI (C. Senatosu İzmir Üyesi) — Muhterem Başkan, kıymetli arkadaşlarım; gerek Senatoda ve gerekse Karma Komisyonumuzda bu metnin bu şekilde çıkarılmasının sebeplerini kısaca arza çalışacağım.

Konuşan arkadaşlar tek taraflı konuşuyorlar. Türkiye'nin realitelerini bilmek ve ona göre konuşmak iktiza eder. Bundan başka, hukuk devletinde ayrı bir sınıfa yer olmadığı da herkesçe kabul edilen bir hakikat ve Anayasanın âmir bir hükmüdür. Bir vatandaş, bir ziraatçi, bir köylü vatandaş bir sene uğraşıyor, zahiresini çıkarıyor, ununu pazarda satıyor, bedelini alamıyor. Ne para cezası var, ne hapis cezası var, evinde onun çocukları aç, susuz bekliyor, ona kimse bir şey demiyor.

Burada; 26 ncı maddeyi tetkik buyurun; bir işçinin ücretini hiçbir işverenin durup dururken kasden vermemesi şekli düşünülemez, mutlaka işinin görülmesi onu iktiza ettirir. Zaten ücretini alamıyan bir işçi ikinci gün işine devam edemez. Bu görünen ve bilinen bir sebeptir ve hakikattir.

Şimdi Türkiye'nin bu realiteleri, bu kanun mevzuatı karşısında, işveren, işçinin ücretini ödemekten mütevellit ağır para cezaları ödiyecektir. Dünya iş mevzuatında, hiçbir yerde işverene işçinin ücretini ödememesinden mütevellit ceza verilmediği Hükümetçe de, Sayın Bakanca da komisyonda ve Meclisteki izahat sırasında söylendi.

Şimdi, kasıt unsuru üzerinde durmak istiyorum. Eğer «kasden» kelimesi konmasa idi ne olurdu? Bugün bir vatandaş mühim bir ihaleye girmiştir. Hükümet kapısına, Su İşlerine, Karayollarına, şu veya bu müesseseye müracaat ediyor, tahsisatımız yok, paramız gelmedi diye kapıda bekliyor, parayı alamıyor. O zaman bir Bakan, bir umum müdür, bütçedeki tahsisatın veya tahsilâtın ikmal edilmemesi sebebi ve işveren mevkiinde bulunmaları hasebiyle mesul olacaklardır. Bu, «kasden» kelimesi kasdi olarak konulmuştur. Eğer «kasden» kelimesi konmasa idi, müddetinde ücret ödenmedi diye gerek arkadaki mütaahhit ve diğerlerini, gerek İktisadi Devlet Teşekküllerinin başındakini ve gerekse kamu sektörünün başındakini ve diğer müesseselerin başındakilerini de mahkûm etmek iktiza edecekti. Onun için «kasden» tâbiri konulmuştur, yerindedir, bunun çıkarılmasına imkân yoktur.

Sonra, «kasden» tâbiri sübjektif bir şeydir. Bunu hakikaten kasdi mi vermedi? Bir işveren diyecek ki, efendim, paramı tahsil edemedim, makinalarımı sataydım da mı vereydim, diyebilir. Makinasının satılması veya evindeki bir eşyanın satılması mevzuubahsolunca, hattâ hazır kasasında bir para mevcudolarak görülmüş olsa dahi, bu para ertesi günü ödenecek bir bononun veya bir çekin karşılığı olarak tutuyorsa ve ödenmediği takdirde onu iflâsa götürüyorsa, o müessesesi yıkacaksa, ücretleri bir gün sonra da vermiş olsa; çünkü maddede «en geç» diyor, bir gün sonra da ödemiş olsa bu maddenin suç unsurları tekevvün eder, hapis cezası verilmesi iktiza eder. Böyle bir durum karşısında Cumhuriyet Senatosu komisyonu bunu yerinde görmedi ve Heyeti Umumiyeye biraz evvel arz ettiğim gibi hapis cezasının işverenleri ürküteceğini, müessesenin açılmasını engelliyeceğini, halbuki Türkiye'de çalışmakta olan işçilerden daha çok dışarda işçinin mevcudolduğunu düşünerek buradan hapis cezasının kaldırılmasını memleketimiz için, hakkaniyet için, adalet için yerinde ve muvafık buldu.

Vaktinizi almamak için uzatmıyorum. Bu sebeple Senatoca yapılan tadilât yerindedir. Vaktinizi aldım, teşekkür ederim, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Kırca, sizin söz talebiniz grup adına mı?

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Evet.

BAŞKAN — O halde sizi öne alarak söz veriyorum. Bir kifayet önergesi var. Komisyondan sonra söz sizin, buyurun.

GÜVEN PARTİSİ GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Komisyon

Başkanının komisyon adına verdiği izahları dinlemiş olsaydım, daha evvel 97 nci madde üzerinde konuşurken bu madde üzerindeki mütalâalarımızı da arz etmiş olduğum için yeniden kürsüye gelmiyecektim. Fakat Sayın Komisyon Başkanının sözleri bir kere bu maddeyi izah etmekten uzaktır.

Evvelâ bir kasıt meselesi ortaya çıkıyor. «Kasden» tâbirini buraya koymıyalım. Efendim koymasaydınız dahi, bu cürüm olduğuna göre, Ceza Kanununa göre zaten kasıt aranır. Kabahat değil. Şimdi koymıyalım mı? Hayır koymıyalım. Neden koyalım? Ürkütmesin diye, kasdın arandığını bir kere daha belirtmiş olalım. Ama koymasa idik, dahi cürüm mevzuubahsolduğuna göre, Ceza Kanununun ummi hükümlerine göre zaten burada kasıt aranacaktı, aranması da şart.

Şimdi mesele nereden doğuyor? Hususi hukuk hükümlerine göre bir kimsenin borcu olursa, bu borçtan ötürü hapisle tazyik yapılmaz. Böyle bir kaide bu. Bir bakıma doğru, ama bunun istisnaları da var. Meselâ nafaka borcunu ödemiyen kimsenin daha evvelce de söyledim, hapisle tazyik edilebilmesi gibi. Hangi hallerde var? Borçlunun borcunu ödemede temerrüt edişinde, ahlâki redaetin yüksek oluşu ve bu ahlâki redaetin giderilmesinde de kamu yararının bulunuşu halinde var. Şimdi, acaba bu şıkkın içine giren çalışma hayatımızda durumlar var mıdır, yok mudu? Bunu hakikaten ciddî bir şekilde incelemek lâzım.

Sayın Rıza Kuas'ın verdiği misallerle mutabık olmadığımı da hemen belirteyim. Kanunsuz grev yapanlara şu, bu cezalar veriliyor, doğru. Ama kanunsuz lokavt yapan işverenlere de hattâ bâzı hallerde daha ağırları veriliyor. O misalleri bu vesile ile burada söylemenin zannediyorum, anlamı yok. Ama, hepimiz bunu burada tesbit ettik ki, çalışma hayatımızda özellikle bâzı süreksiz işlerde işveren işçilere, topyekûn, bir kişiye falan değil, topyekûn işçilere borcunu ödemeden kaçıp gidiyor. İş süreksiz, işyeri kapanmış adamı bulup dâva açana kadar; hattâ 275 sayılı Kanuna göre, kanunun veya toplu iş sözleşmesinin ihlâlinden ötürü grev yapmaya bile imkânı yok, kaçmış gitmiş işyeri kapanmış. Zaten çoğu kere bu gibi şeyler işyeri kapanmak üzere iken vuku buluyor. Şimdi bunları biliyoruz. Böyle olunca; efendim, bâzı hallerde sürekli işyerleri için bunu koymaya lüzum dahi yok. Zaten para cezası, çok işçi çalıştıran sürekli işyerleri bakımından, hele tekerrür halinde çok yüksek tutulmuş, kâfi müeyyidedir demek mümkün olabilir, kabul. Ama yine biliyoruz ki, bâzı sektörlerde süreksiz işyerlerinde böyle bir durum vardır. Ahlâki redaetda var, bu ahlâki redaeti gidermekte kamu yararı da var. Bu böyle olduğuna göre, gönül isterdi ki, Karma Komisyona, kasıt unsurunu çıkaralım mı, çıkarmıyalım mı, gibi ceza hukukumuzun umumi kaideleri bakımından tamamiyle zait bir münakaşa ile vakit geçireceğine, hangi hallerde böyle ahlâki redaet vardır ve bu ahlâki redaeti gidermekte hangi hallerde kamu yararı vardır, bunu arasın bulsun. Olduğunu biliyoruz ve zannediyorum bu kanunun bu maddesi çalışma hayatımızda pekalâ bilinen bu gibi ahvali büsbütün ortaya çıktık da yine yeni tasarı ve tekliflerle değiştirilmek zarureti ortaya çıkacaktır.

Şimdi, Sayın Komisyon Başkanı dediler ki, adam para bulamamış, parası, nakdi yokmuş o sırada, gitmiş bankadan almış, bir gün sonra ödemiş. Efendim, o hali cezalandırmıyorsunuz burada zaten. Neden? Çünkü kasıt hali arıyorsunuz. Adamın kasdı, nasıl olur bir insanın kastî? Nakit parası yok, müdebbir bir işveren gibi hareket etmiş olmasına rağmen o sırada nakit para bulamamış ise o insanın kasdı elbetteki yoktur. Bu fiilî burada cezalandırmıyoruz ki, cezalandırmadığımız bir fiilî bu maddenin reddi için yani Millet Meclisi metninin reddi için misal diye gösterelim. Böyle bir durum yok ortada. Şimdi, iflâs etmiş; hattâ benim kanaatimce bâzı iflâs halleri, nâmuskârâne olduğu kabul edilirse, bunun için girmez. Çünkü işverenin o zaman iflâsının munhasıran işçilere parayı ödememek için olduğunu ispat etmek lâzımdır. Kasdı ispat edeceksiniz, evvelâ. Şu halde zannediyorum ki, vakit olsa idi Karma Komisyondan bu metni geri alıp, çalışma hayatımızda bu halin suiistimalinin görüldüğü yerler bakımından olsun, maddeye gereken tazyik müeyyidesini koymasını istememiz mümkün olurdu. Maalesef vaktimiz buna müsait değil. Şunu tekrarlamak isterim, hukuk kaideleri müeyyide ile kaim olur, hukuk kaidesi demek

müeyyidesi olan kaide demektir. Müeyyide yok mudur burada? Evet vardır. Ama müeyyidenin burada mevzuubahis hallerde, velev çalışma hayatımızda istisnai olduğu iddia edile; ahlâki redactin büyük olduğu ve bu ahlâki redactin giderilmesinde kamu yararının bulunduğu hallerde müeyyidenin kifayetsiz olduğu da aşikârdır.

BAŞKAN — Kifayet önergesini okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Bu maddede müzakerelerin kifayetini teklif ederim.

Bursa
Kasım Önadım

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

99 ncu madde ile ilgili olarak Karma Komisyonun hazırladığı metni oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. 99 ncu madde kesinleşmiştir.

Madde 102. — Bu kanunun 75 nci maddesinin (A) bendi gereğince çalışmaktan alıkonulan tesisat, tertibat, makina veya cihazın noksanlarını tamamlamadan ve gerekli izni almadan işleten veya aynı maddenin (B) bendi gereğince kapatılan işyerlerindeki noksanları tamamlamadan ve gerekli izni almadan açan işveren veya işveren vekili, 1 000 liradan az olmamak üzere, ağır para cezasiyle cezalandırılır. Fiilin tekerrürü halinde, evvelce verilen para cezasının iki katı hükmolunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Karma Komisyon metnini oyunuza sunuyorum...

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Daha evvel bütün maddeler için yazmıştınız. Yok, dedim, bu ifadeden sonra söz istiyorsunuz Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Yazılı olarak beyanım vardı, 102 nci madde hakkında, orada. (Soldan, «oylamaya geçildi, insaf» sesleri)

BAŞKAN — Buyurun efendim, buyurun beyan edin.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; beş dakika konuşuyoruz, bu beş dakikaya da insaf demeseniz daha iyi olur, kanaatindeyim.

BAŞKAN — Efendim daha evvel yazılı müracaatları da varmış. Bana vermedikleri için bilmiyordum. Buyurunuz Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım; bundan evvel konuşulan maddelerdeki gibi gene ceza ile ilgili bir hüküm, hapis cezası: «Ayrıca bir hafta hapis cezası hükmolunur.» Millet Meclisi böyle bir hüküm kabul etmiştir. «Bu kanunun 75 nci maddesinin birinci bendi gereğince çalışmadan alıkonulan tesisat, tertibat, makina veya cihazın noksanlarını tamamlamadan ve gerekli izni almadan...» Şimdi, 75 nci maddede, «her hangi bir işyerinin tesis ve tertiplerinde çalışma metot ve şekillerinde, makina ve cihazlarında işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir husus tesbit edilirse, bu tehlike giderilinceye kadar...» Yani işçi hayatını tehlikeye koyan bir hususdan dolayı menediliyor, durdurma yapılıyor. Buna rağmen yani bu hükmü bertaraf edici hareket karşısında, evvelâ mahkûm olacak bu suçtan, yani bunu ilk defa yapan bir kimseye verilen ceza hapis cezası değil, tekerrürü halinde yani evvelce mahkûm olmuş, cezası kesinleşmiş bir kimseye tekerrür halinde bu ceza verilir. Bu ceza tabiîdir, âmme intizamı ile ilgilidir, insan hayatı ile ilgilidir, insan hayatının korunması ile ilgilidir, millî servetin korunması ile ilgilidir. Binaenaleyh, burada Millet Meclisinin kabul ettiği metin doğrudur. Senato metnine iltifat edilmemesi lâzımgelir, özür dilerim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?... Yok. Karma Komisyonun metnini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir ve 102 nci madde kesinleşmiştir.

Madde 104. — Bu kanunun 77 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 250 liradan az olmamak üzere hafif para cezasına, ağır ve tehlikeli işlerde onaltı yaşından küçükleri çalıştıran veya 78 nci maddede anılan tüzükte gösterilen yaş kayıtlarına aykırı işçi çalıştıran işveren veya işveren vekili hakkında 1 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 79 ncu madde hükmü gereğince işçilere doktor raporu almıyan veya istek halinde ilgili memura göstermiyen, 80 nci madde gereğince alınması gereken raporu almıyan veya bu

raporları istek halinde yetkili memurlara göstermiyen işveren veya işveren vekili hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 81 nci maddeye dayanılarak çıkarılacak tüzükte gösterilen şartlara uymıyan, 82 nci maddede anılan Tüzük hükümlerini yerine getirmiyen işveren veya işveren vekili hakkında 1 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası, hükmolunur.

Yukarda sayılan fiillerin tekerrürü halinde evvelce verilen para cezasının iki katı hükmolunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Karma Komisyon metni olarak. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İş hayatının denetleme ve teftişine ilişkin cezalar

Madde 106. — I - Bu kanunun 89 ncu maddesinin 2 nci fıkrasında sayılan ödevleri yerine getirmiyen ve aynı maddenin 1 nci fıkrasında kendilerine yetki verilen memurlara karşı gereken kolaylığı göstermiyen işveren veya işveren vekilleri, 93 ncü madde gereğince çışarılacak tüzük hükümlerine ve aynı maddenin 2 nci fıkrasındaki bildiri şartına uymıyan işveren veya işveren vekilleri, 94 ncü maddenin 1 nci fıkrasındaki yasaklara riayet etmiyen işveren veya işveren vekilleri hakkında 2 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 94 ncü maddenin 2 nci fıkrasındaki yasaklara riayet etmiyen işçiler hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına,

Hükmolunur.

Yukardaki fıkralardaki fillerin tekerrürü halinde cezalar iki kat artırılır.

II - Yukarda sözü geçen ilgili memurların bu kanundan veya diğer kanunlardan doğan her çeşit teftiş ve denetleme yetki ve görevleri gereğince görevlerinin yerine getirilmesi sırasında istedikleri bilgileri vermiyen veya görevlerini yapmıya veya sonuçlandırmaya engel olan kimseler hakkında 2 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Fiilin tekerrürü halinde evvelce hükmedilen cezalar bir kat artırılarak uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Sayın Kuas; buyurun efendim. Kürsüdeki açık oylamaya katılmıyan sayın üyeler lûtfen oylarını kullansınlar. Oylarını kullanmıyan arkadaşımız var mı?

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bütün konuşmalarımıza rağmen, çırpınmalarımıza rağmen Adalet Partisi oy çoğunluğu tamamen işçinin aleyhine olan maddeleri kabul ediyor. Söz almak niyetinde değildim. Ama, huzurumuza gelen madde çok entresan, ve mühim bir madde.

Arkadaşlarım; bu maddeyi Karma Komisyon nasıl kabul etmiş, insan hayret ediyor. Dikkat ederseniz, «94 ncü maddenin ikinci bendindeki yasaklara riayet etmiyen işçiler hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası». O kadar açık ve bâriz bir şekilde işçilerin aleyhine hükümler konmuştur ki, yani Yüce Meclisinizden geçen maddede, riayet etmeyen işçiler hakkında 50 lira iken Senato Komisyonu bu 50 lirayı 500 liraya çıkartıyor, Karma Komisyon da bunu olduğu gibi kabul ediyor. Nedir, 94 ncü maddenin 2 nci bendi? Hatırladığıma göre, şimdi bakacağım; müfettişlerin istedikleri bilgileri yanlış veren işçi hakkında. Yani müfettişler gelecek fabrikaya... 94 ncü maddenin 2 nci bende : «İşçilerin çalıştıkları veya ayrıldıkları iş yerleriyle işverenleri hakkında ilgili makamlar ve memurlara gerçeğe uygun olmıyan haberler vererek ilgili makam ve memurları lüzumsuz işlemlerle uğraştırmaları veya işverenleri haksız yere kötü duruma düşürmeye kalkışmaları ve ilgili makamlarca kendilerinden sorulan hususlar için doğru olmıyan cevaplar vererek denetim ve teftişin yapılmasını güçleştirmek veya yanlış bir sonuca vardırmak gibi kötü niyetli davranışlarda bulunmaları yasaktır.» Yani işçiler bu duruma riayet etmedikleri takdirde Yüce Meclisten geçen 50 liralık ceza Senatonun Komisyonunca 500 liraya çıkarılıyor ve Karma Komisyon da bunu kabul ediyor.

Muhterem arkadaşlarım; işyerlerinde çalışan arkadaşlar, işçiler, işyeri ile ilgili sorulacak suallerin ilgili memurlara söylenmesi hususunda işverenden talimat alarak giderler. Eğer işçiler gidip ilgili mercilere, gelen müfettişlere yalan yanlış beyanat veriyorlarsa işverenlerin teşvikiyle, işverenlerin işçiyi yanlış yola sürüklemesinden ileri gelir. Çünkü fabrika hakkında bir rapor yazılacak, bir zabıt tutulacak, işyeriyle ilgili. İşyerinin aleyhinde her hangi bir beyanatta bulunursa o işçi, ertesi günü işveren ku-

lağından tutup atar. Çalışma hayatımızda, 18 senelik işçilik hayatımızda burra benzer çok mevzularla karşılaştık. Şimdi, bir müfettiş soracak, bir işçiye, o işçi yanlış bilgi verecek.. İşçi evvelâ bir sorguyu muhatabolduğu zaman işverenden talimat alır. Çünkü o onu rızkından yakalamış, işverenin kendisine dediği talimatı gidip verir. Eğer onun talimatında sonradan verdiği bu bilgiler yanlış yamallak çıkarsa işçi başına 500 lira para cezası. 50 lira idi burada, getirmişler 500 lira para cezası. Hani işçi ile işveren haklarını eşit şartlarda savunduğunu iddia eden Karma Komisyon Başkanı senatör arkadaşımız bu hususun, apaçık 500 liraya çıkarılmasının nedenini ben bilemiyorum.

Muhterem arkadaşlarım; bu hususta yanlış beyanat vermesi sebebi ile 500 lira bir para cezasının, günlük kazancıyla geçinen işçilere reva görülmesi doğru değildir. Ama, şuna da açıkça işaret etmek isterim; yalan söyliyen, ilgili mercileri yanlış yola sürükliyen ve ilgili memurları boşubaşına alıkoyan işçilerin hakkında her hangi bir ceza verilmesin mi? Verilsin. Ama ancak bu, mahkeme karariyle tesbit edildikten sonra verilmelidir. Rastgele işçilere 500 lira para cezasını öngören bu maddeyi kabul etmemek veya Yüce Meclisinizden geçen hiç değilse 50 lirayı kabul etmek işçilerin yararına olduğu için iyi olacaktır. Yüce Meclisinizden geçen maddeye oy verilmesini rica ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?.. Yok. Karma Komisyonun metnini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir ve 106 ncı madde kesinleşmiştir.

Muhterem arkadaşlarım; bu suretle İş kanunu tasarısı bütün maddeleri itibariyle kesinleşmiş bulunmaktadır. Bize bir önerge vererek İş Kanunu üzerinde, lehte tümü üzerinde söz istiyorum diyen Sayın İlyas Kılıç ve Sayın Rıza Kuas'a söz veremiyeceğiz. Zira tümü üzerinde konuşmalar bitmiştir. Bu vesile ile söz veremiyeceğiz.

Muhterem arkadaşlarım; kabul buyurduğunuz ve kesinleşmiş olan İş Kanununun memleketimiz için, işçiler için ve işverenler için hayırlı ve başarılı olmasını temenni ederim.

Kutudaki açık oylamıya katılmamış arkadaşımız var mı? Yok. Kutudaki oylama işlemi bitmiştir.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

6. — Millet Meclisinin 29 . 7 . 1967 tarihinden 31 . 7 . 1967 tarihine kadar çalışmalarına aravermesi ve 31 . 7 . 1967 tarihinden itibaren 1 Kasım 1967 tarihine kaadr tatile girmesi hakkında parti grupları temsilcilerinin önergesi (4/211)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; Adalet Partisi Grupu adına Sayın Sabit Osman Avcı, C. H. P. Grupu adına Sayın Kudret Bosuter, Güven Partisi Grupu adına Sayın Hilmi İncesulu, Yeni Türkiye Partisi Grupu adına Sayın Misbah Ongan, M. P. Grupu adına Sayın İsmet Kapısız ve T. İ. P. Grupu adına Sayın Yusuf Ziya Bahadınlı'nın müştereken imzaladıkları ve tatille ilgili bir önerge vardır. Yalnız bu önergenin bir kısmına biz, bu şekilde mutabık kalındığı için ve eksik yazıldığı için «1 Kasım 1967 tarihine kadar» diye bir ilâve yaptık. Bununla birlikte önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gündemde mevcut işlerden biran önce çıkarılması gerekli kanun tasarı ve teklifleri ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı tasarısı kabul edilmiş bulunmaktadır.

Sayın Parlâmento üyelerinin bölgelerinin ihtiyaçlarını tesbit etmek maksadiyle temaslarını mümkün kılmak ve bu arada dinlenmelerini de temin etmek üzere, Cumhuriyet Senatosunda da aynı kararın alınması kaydiyle Millet Meclisinin 29 Temmuz 1967 tarihinden 31 Temmuz 1967 tarihine kadar aravermesine ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31 Temmuz 1967 Pazartesi gününden itibaren 1 Kasım 1967 tarihine kadar tatile girmesine karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

M. M. A. P. Grupu	M. M. C. H. P. Grupu
Sabit Osman Avcı	Kudret Bosuter
M. M. G. P. Grupu	M. M. Y. T. P. Grupu
Hilmi İncesulu	Misbah Ongan
M. M. M. P. Grupu	M. M. T. İ. P. Grupu
İsmet Kapısız	Yusuf Ziya Bahadınlı

BAŞKAN — Bu önerge ile ilgili konuşma mı istiyorsunuz Sayın Paksüt?

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Kısaca, izin verirseniz.

BAŞKAN — Nasıl efendim, aleyhinde mi, lehinde mi?

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Önergenin üzerinde bir mâruzatım var. Çünkü, bir vuzuh sağlamak lâzım. Önemli telâkki addediyorum, izin verirseniz kısaca arz edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım; muhtelif gruplar adına Meclisin uzun bir çalışma süresi sonunda tatile girmesi için verilmiş olan önergenin üzerinde konuşmak yeknazarda garip karşılanabilir. Ancak, belki sadece bir tahmin, yanlış bir tahmin yapıyorum; bu önergenin Yüksek Meclisin tasvibine sunulmasından sonra, saat sekize kadar çalışmak mümkün iken başlanmış olan yasama dokunulmazlığı dosyalarının müzakeresine sıra geldiği anda şu veya bu vesile ile Mecliste çoğunluk olmadığı iddiası ortaya atılabilir. Buradan yüreği yana yana bir arkadaşım, hakkındaki ağır isnat karşısında mahkeme huzuruna çıkmak istediğini dile getirdi. Onu yalnız ıstırap içinde bir tatile sevk etmekle kalmazsınız, günlerden beri, haftalardan beri devam eden, yüz kızartıcı suçlar istismarına Meclis olarak vesile vermiş olursunuz. Bu mesuliyeti ben şahsan almak istemiyorum. Bu istismarı vârit görüyorum. Bu istismar cevabını verir, ama Meclis tatili düşündü, yüz kızartıcı dosyaları yüzüstü bıraktı, askıya aldı iddiasına vesile verirsiniz. Bunun için bu oylamayı daha sonraya bırakmasını Sayın Başkandan rica ediyorum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, takririn metninde zaten 29 Temmuzdan 31 Temmuza kadar ara verilmesi ve 31 Temmuzdan itibaren de Kasım 1 e kadar tatile girilmesi şeklinde yazılmıştır. Hal böyle olunca ben şimdi İş Kanunu bitti, onun arkasından Meclisin tatile girmesiyle ilgili böyle bir önergeyi oylarınıza sunacağım. Bir usuli hata yoktur. Saat 20,00 ye kadar çalışma kararı daha evvel Yüce Heyetin aldığı karardır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

3. — İzmir Milletvekili Settar İksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/106) (S. Sayısı : 352)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; daha evvel aldığınız karar gereğince, İzmir Milletvekili Ali Abdül Settar İksel'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Karma Komisyon raporu üzerindeki müzakerelerde Sayın Reşit Ülker, Sayın Abbas Ali Çetin ve Sayın Settar İksel konuşmuşlar, Sayın Turhan Bilgin ve Sayın Yunus Koçak da konuşmuşlar. Sırada ismi kaydedilen arkadaşlarımız; Sayın Coşkun Kırca, Sayın Ahmet Tahtakılıç, Sayın Celâl Nuri Koç ve Sayın Gıyasettin Karaca'dır.

Yine, daha evvel bütün yasama dokunulmazlıkları ile ilgili dosyalar üzerindeki konuşmaların 45 er dakika tahdidi karar altına alınmış idi. Bu arada bu 45 dakikanın 55 dakikaya çıkarılması ile ilgili bir önerge verilmiş ve bu önergenin de açık oya sunulması istenmişti. Şimdi de bize Sayın Ali Karcı tarafından verilen; dokunulmazlıklara ait dosyalar üzerinde daha önceki toplantılarda konuşmalar kısıtlanmış bulunuyordu, bu kısıtlanmanın şimdi tamamen kaldırılmasını arz ve teklif ederim, diyor. Bundan evvel konuşmaların 55 dakikaya çıkarılması hususundaki önerge henüz kesin bir karara bağlanmamıştır. Bu, karara bağlandıktan sonra da bu önerge hakkında her hangi bir muamele yapılmıyacaktır. Çünkü bu önerge, yani 55 dakikaya çıkarılması ile ilgili önerge hakkında bir muamele yapılınca, o muamele ondan sonraki muameleyi de içine alır.

Şimdi ...

ALİ KARCI (Adana) — Sayın Başkan; aradan zaman geçti, muhtelif oturumlar yapıldı ve bu oturumlar sonucunda önerge verildi. Bu 55 dakika üzerinde her hangi bir şey yapıl-

madı diye bundan sonra verilecekler üzerinde de yapılmaz diye bir kayıt yoktur. Eğer bu şekilde...

BAŞKAN — Sayın Karcı; evvelâ oturunuz efendim yerinize oturunuz evvelâ.

ALİ KARCI (Adana) — İçtüzüğe aykırıdır.

BAŞKAN — İçtüzüğe aykırı olan, sizin söz istemeden ayağa kalkıp konuşmanızdır.

Ben bir kere bu müddetin 55 dakikaya çıkarılması ile ilgili önerge hakkında muamele yapılmıyacak demedim, yapılacak; bu muamele yapılır da reddi veya kabulü hakkında bir karar verilirse ondan sonra buna sıra gelir. Ama o kabul edilirse bunun hakkında bir muamele yapılmaz. Yüce Meclise aynı zamanda 10 tane karar aldırmak için teklifte bulunamam ben.

Şimdi, konuşma müddetinin 45 dakikadan 55 dakikaya çıkarılmasını istiyen bir önerge var. Bu önerge daha evvel okunmuş idi. Ama bir kere daha okutuyorum.

Başkanlığa

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili 336 sayılı rapor üzerinde yapılan görüşmelerin 55 dakikaya çıkarılmasını teklif ederim.

Kars
Âdil Kurtel

BAŞKAN — Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum...

3. — YOKLAMA

(T. İ. P. sıralarından beş milletvekili ayağa kalkarak yoklama yapılmasını talebettiler)

KEMAL BAĞCIOĞLU (Ankara) — İşçi Partisinden beş kişi.

ALİ KARCI (Adana) — Sen de bir kişi.

BAŞKAN — Efendim, Ali Karcı; hem ayağa kalkıyorsunuz, hem de konuşmaya devam ediyorsunuz. (Soldan gürültüler)

Arkadaşlar; lûtfen oturalım yerimize, efendim.

Muhterem arkadaşlar; tam oylamaya geçeceğimiz sırada, ki, yeri burasıdır; Sayın Ali Karcı, Sayın Yusuf Ziya Bahadınlı, Sayın Şaban Erik, Sayın Cemal Hakkı Selek (A. P. sıralarından «neresi sayın» sesleri) ve Sayın Sadun Aren ayağa kalkarak yoklama yapılmasını talebetmişlerdir. Yoklama yapılacaktır.

Muhterem arkadaşlar; sıra ile okuyorum.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; açık oylarınıza sunulan Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğüne bağlı kurum, okul ve kuruluşlara döner sermaye evrilmesi hakkında ki kanun tasarısının açık oylamasına 234 üye katılmış; 233 kabul, 1 çekinser oy kullanılmıştır. Bu tasarı Meclisinizce kabul edilmiştir.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

7. — Başkanın bu yıl yapılan çalışmalar hakkında açıklaması.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; talep üzerine yapılmış olan yoklamada nisap bulunamamıştır. Nisabın neticesini Yüksek Heyetinize arz etmeden evvel biraz evvel aldığımız karar gereğince ikinci içtima yılını bitirmiş olmamız dolayısiyle Yüce Heyetinize bâzı hususlarda açıklamalar yapmak istiyorum.

Bu tatil kararı verildikten sonra bu devrenin ikinci toplantı yılı Pazartesi gününden itibaren bitmiş olacaktır. Bu vesileyle sona eren çalışma yılı içinde Meclisinizde ele alınan ve bitirilen işler hakkında Yüce Heyetinize bâzı bilgiler sunacağım.

1 Kasım 1966 tarihinden başlıyan son yasama yılı içinde; Millet Meclisi ve her iki Meclisi aynı zamanda ilgilendiren konular dolayısiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi, geçmiş yıllara nazaran pek büyük ve kesif bir faaliyet devresi idrak etmiş bulunmaktadır.

Bu faaliyetleri :

1. Millet Meclisinin zaman noktasından bilfiil çalışma süresi yekûnu ve yasama yönünden istihsal ettiği çeşitli konulara ait neticeler,

2. Her iki Meclisi aynı zamanda ilgilendiren çalışmaların sonuçları,

3. Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletlerarası münasebetler yönünden gerçekleştirdiği temaslar,

Olmak üzere 3 kategoride toplıyarak özetlemek mümkündür.

Munhasıran Millet Meclisine taallûk eden durum tetkik edildiğinde görülür ki :

Bu toplantı yılında Meclisimiz;(150) birleşim akdetmiş ve cem'an (790) saat çalışmıştır. Bu netice geçmiş bütün yıllara nisbetle en yüksek neticedir.

Meclisinizde toplantı yılı başında kurulan daimî komisyonlardan başka;

37 Geçici Komisyon,

2 Araştırma Komisyonu,

2 Karma Komisyon kurulmuştur.

Meclisimize 145 tasarı, 202 teklif intikal etmiş; bunlar arasında (196) sı Meclisimizce karara bağlanmış ve bunlardan (148) i Cumhuriyet Senatosunda da görüşülerek kanuniyet iktisabetmiştir.

Bu toplantı yılında Meclisimizce karara bağlanmış ve kanuniyet iktisabetmiş olan konulardan bâzılarını şu suretle hülâsa etmek, sıralamak mümkündür :

1967 bütçesi,

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonunun 5 yıllık müterakim raporları,

İkinci Beş Yıllık Plân,

Gündemde bulunan bütün anlaşmaların tasdiki ile ilgili kanunlar,

Gündemdeki bütün kesinhesap kanun tasarıları,

Sayıştay Kanunu,

Deniz İş Kanunu,

İş Kanunu,

Askerî Personel Kanunu,

Adlî Tıp Kanunu,

Rıhtım Resmi Kanunu,

İthalde alınacak Damga Resmi hakkında Kanun,

Vatani hizmet tertibinden maaş başlanması hakkındaki kanun tasarı ve tekliflerinin tamamı,

Bekçiler Kanunu...

Halen Cumhuriyet Senatosunda (47) iş kalmıştır.

(383) tezekreden 268 i,

18 çeşitli işten de 14 ü sonuşlanmıştır.

Yine Meclisimize (10) aded gensoru önergesi verilmiş ve bunların hepsi de neticelendirilmiştir.

Genel görüşme olarak :

Gelen iş 4 tür, biten 3 tür, 1 işimiz kalmıştır.

Meclis araştırması olarak :

Gelen iş 16 dır; bunların içinden biten 10 ve 6 işimiz kalmıştır.

213 sözlü soru ve 168 yazılı soru neticelendirilmiştir. Her iki Meclisi aynı zamanda ilgilendiren çalışmalara ait durum ise şöyledir :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı faaliyetleri neticesi olarak :

2 Genel Kurul kararı istihsal olunmuş ve bu toplantı yılında faaliyetine devam eden veya yeniden kurulan T. B. M. Meclisi Soruşturma Hazırlık komisyonlarına havale edilen 40 dosyadan 1 i sonuçlanmış ve 30 unun raporu tekemmül etmiş, 9 iş ise komisyonlarda kalmıştır.

1. Vâkı resmî davet münasebetiyle yabancı memleketlere yapılan ziyaret seyahatlerinde;

a) 15 kişilik bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Heyeti Çekoslovakya'ya,

b) 6 kişilik bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Heyeti İngiltere'ye; olmak üzere 21 Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi yabancı memleketleri ziyaret etmiştir.

2. Meclislerin aldığı karar uyarınca, yabancı memleketler parlâmentolarından memleketimizi ziyaret eden heyetler :

a) Romanya Parlâmentosundan 10 kişilik bir heyet,

b) İtalyan Parlâmentosundan 8 kişilik bir heyet,

c) Polonya Parlâmentosundan 15 kişilik bir heyet.

Olmak üzere çeşitli memleketler Parlâmentolarına mensup 33 üye memleketimizi ziyaret etmiştir.

3. Parlâmento üyelerinden kurulu milletlerarası çeşitli kurulların asamble ve komisyon toplantılarına Meclisimizce şu esaslar dairesinde iştirak olunmuştur :

a) Avrupa Konseyi İstişari Meclisinin yıl içinde iki defa vukubulan Genel Kurul toplantılarına 18 üye ile,

b) Aynı Meclisin çeşitli komisyonlarının yıl içinde vukubulan 35 toplantısına 54 üye ile,

c) NATO Parlamenterleri Konferansının yıl içinde vukubulan Genel Kurul toplantısına 3 üye ile,

d) Parlâmentolararası Birliğin yıl içinde vukubulan Genel Kurul ve komisyon toplantılarına 9 üye ile,

e) Türkiye - Avrupa Ekonomik Topluluğu Karma Parlâmento Komisyonunun yıl içinde vukubulan toplantılarına 15 üye ile,

Olmak üzere cem'an 99 üyemizle katılmış bulunuyoruz.

Bütün bu temasların, tabiîdir ki, memleketimizin diplomatik alandaki menfaatlerinin bihakkin korunması yönünden çok faydalı sonuçlar verdiği izahtan vârestedir.

Muhterem arkadaşlarım; bu suretle İkinci Toplantı Yılımızı kaparken Yüce Meclisimize önümüzdeki yıllar için daha verimli çalışmalar, sayın üye arkadaşlarıma şahsi sağlık ve saadet dileklerimle iyi bir tatil geçirmelerini Yüce Tanrıdan niyaz ederim. (Alkışlar)

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,30

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya'nın bâzı köylerinin elektriğe kavuşturulmasına dair soru önergesi ve Köy İşleri Bakanı Turgut Toker'in yazılı cevabı (7/379)

15 . 5 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Köy İşleri Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygı ile arz ederim.

Antalya Milletvekili
İhsan Ataöv

1. Antalya'dan Serik ilçesine kadar hava gerilim hattı çekildiğine göre bu hat üzerinde bulunan Koyunlar, Cihadiye, Aksu, Solak, Boztepe, Kayaburnu, Cumalı, Gedik köylerine elektrik verme konusunda bir hazırlık var mıdır? Varsa bu köylere ne zaman elektrik verilecektir?

2. Aksu bucağında Öğretmen Okulu ve Çırçır fabrikaları elektrik aldığı halde vatandaşlara biran önce bu imkân ne zaman sağlanacaktır?

3. Orman İdaresi birçok yerde su değirmenlerinden faydalanarak elektrik temin etmektedir. Bakanlığınız bu yoldan da köyleri etlektriğe kavuşturmayı düşünüyor mu? Bu konudaki etütler ne safhadadır?

T. C.
Köy İşleri Bakanlığı 27 . 7 . 1967
Müsteşarlık
Sayı : 2281/14324

Konu : Antalya Milletvekili Sayın İhsan Ataöv'ün yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 17 . 5 . 1967 tarih ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7/3579 - 4299/25441 sayılı yazıları.

Antalya'nın bâzı köylerinin elektriğe kavuşturulmasına dair Antalya Milletvekili Sayın İhsan Ataöv'ün Bakanlığıma yönelttiği yazılı soru önergesi cevabının ilişikte sunulduğunu arz ederim.

Turgut Toker
Köy İşleri Bakanı

Antalya'nın bâzı köylerinin elektriğe kavuşturulmasına dair Antalya Milletvekili Sayın İhsan Ataöv tarafından Bakanlığımca cevaplandırılmak üzere verilen yazılı soru önergesi cevabıdır.

1. Antalya'dan Serik ilçesine kadar uzanan yüksek gerilim hava hattı mevcudolmayıp, sadece Antalya ile Aksu bucağı arasında Antalya

Belediyesince tesis edilmiş ve Boztepe İnekhanesine kadar uzatılmış bulunan bir enerji nakil hattı bulunmaktadır.

Antalya - Aksu enerji nakil hattından Koyunlar, Cihadiye, Sulak köyleri, Boztepe nakil hattından da Boztepe köyünün faydalanması için 1967 yılı etüt programımıza alınmış bulunmaktadır.

Kayaburnu - Cumalı ve Gedik köylerine elektrik verilebilmesi ancak Antalya - Serik arasına gerekli enerji nakil hattının tesis edilerek işletmeye açılmış olmasına bağlı bulunmaktadır. Sözü geçen hattın inşası ise, Bakanlığımız faaliyet konuları dışında kalmaktadır.

2. Aksu bucağında öğretmen okulu ve çırçır fabrikalarına elektrik veren tesisler Antalya Belediyesine aittir. Bu itibarla Aksu Bucak merkezinde oturan ve henüz elektrikten faydalanmıyan vatandaşların diğerleri gibi belediyeye müracaatları gerekmektedir.

3. Orman idaresinin değirmen sularından yararlanmak suretiyle istihsal ettiği elektrik çok küçük takatli olup, bu gibi tesislerden köylerin iktisaden kalkınmasına hizmet etmek yönünden faydalandırılmaları mümkün değildir. Çünkü, münferit hidro - elektrik santralleri tesisi suretiyle köylerin elektriklendirilmesi enterkonnakte sisteminden enerji alacak köylerin elektriklendirilmesi çalışmalarına nazaran çok daha büyük yatırımları gerektirmekte olduğundan şimdilik köy elektrifikasyonunun hedefi, enterkonnakte civarında bulunan köylere öncelik verilmesi istikametindedir.

2. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya bölgesindeki çayların kurutulma çalışmalarına dair soru önergesi ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı (7/380)

15 . 5 . 1967

Meclis Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygı ile arz ederim.

Antalya Milletvekili
İhsan Ataöv

1. Kumluca Alakır çayı taşkınlarından büyük zarar görülmekte ve Hasköy tehdit altında bulunmaktadır. Alakır barajı inşası ne safhadadır? Bu baraj bitinceye kadar alınması gerekli tedbir var mıdır? Bu yolda çalışmalar ne safhadadır?

2. Kumluca Gâvur çaylarının ıslahı çalışmaları yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise ne safhadadır?

3. Gazipaşa ovasındaki çayların taşkınları ve arazi muhafazaları için çalışmalar ne safhadadır? Her geçen gün büyük zararlar olduğuna göre esas tedbirler geciktiği için öntedbir düşünülmekte midir?

4. Gazipaşa Bıçkıcı barajı etütleri bitmiş olduğuna göre varılan karar nedir? Bu konunun önceliğinin büyük olduğu ve Gazipaşa ovasının değerleneceği düşünüldüğüne göre çalışmalar ne safhadadır?

T. C.
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı
Sayı : 02/8012/3067

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 17 . 5 . 1967 gün, Kanunlar Müdürlüğü 7/380-4300/25443 sayılı yazımız.

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün «Antalya bölgesindeki çayların kurutulma çalışmalarına dair» soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı
Refet Sezgin

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün «Antalya bölgesindeki çayların kurutulmasına dair yazılı soru önergesi» cevabıdır.

1. Alakır çayı, Finike ovasına açıldığı yerde 750 km² yağış alanına malik, dik meyilli, çok fazla sürüntü malzemesi taşıyan seylâbi karakterli bir akarsudur. Drenaj alanına düşen yağış miktarı yüksek olmakta ve ortalama yağış 1200 m/m yi bulmaktadır.

Islah debisi (25 senelik feyezan debisi) olarak 1 000 m³/san hesaplanmıştır.

Yukarda izah edilen karakteristikler muvacehesinde Alakır çayının ıslahının, ancak 80 milyon m³ kapasiteli bir feyezan barajının inşası ile mümkün olabileceği tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Alakır Barajı diye adlandırılan bu baraj 1966 yılında 41 milyon lira keşif bedelle ihaleye çıkarılmışsa da maalesef hiçbir tâlip zuhur etmemiştir.

Keşifler, 1967 rayicine göre yeniden tertibedilmekte olup, 1967 de bir kere daha ihaleye çıkarılacaktır.

Baraj ikmal edilinceye kadar yatak üzerinde alınması gereken tedbirlere gelince :

Çayın fazla seylâbi olması ve bol miktarda sürüntü malzemesi taşıması dolayısiyle yatak üzerinde alınan her türlü koruma tedbirleri şimdiye kadar istenilen neticeyi vermemiştir.

Her yıl devamlı olarak 200 - 300 000 Tl. lık koruma tesisi yapılmaktadır. Bu korumalar Alakır'ın ancak küçük ve orta feyezanlarında faydalı olabilmektedir. Büyük feyezanlarda ise bu koruma tesisleri feyezanın büyüklüğüne göre ya kısmen veya tamamen tahribolunmaktadır. Esasen yatak üzerinde alınacak tedbirlerle feyezan zararları tamamen önlenebilseydi 50 milyon liraya malolacak bir baraj inşaatı yoluna gidilmezdi. Bununla beraber baraj inşaatının ikmaline kadar korunma tedbirlerinin alınmasına devam olunacaktır.

2. Kumluca - Gâvur çayının ıslahı işinin plânlama etüdleri ikmal edilmiştir.

Finike dereleri ıslahı işi meyanında 1968 yılı DSİ icraat programı tasarısına ithal edilmiş bulunmaktadır. Tahsisat temin edildiği takdirde senesi içerisinde ele alınacaktır.

3. Gazipaşa derelerinin ıslahı işine ait plânlama çalışmaları ikmal edilmiştir.

Plânlamalara göre ıslah işleri rantabl çıkmamıştır. En yüksek rantabilite, Musa çayı için 0,62 olarak bulunmuştur.

Bu derelerin ıslahının rantabl olmamasına rağmen işin sosyal cephesi nazara alınarak arazi sahiplerinin de iştirakini sağlıyacak bir demonstrasyon çalışmasının yapılmasına karar verilmiştir.

Demonstrasyon çalışması 1968 yılında Musa çayı üzerinde yapılacaktır.

4. Gazipaşa - Bıçkıcı barajı yeri, kalkerli arazi üzerinde olması dolayısiyle gerek baraj stabilitesi gerekse su tutma bakımlarından büyük problemler ortaya çıkarmıştır.

İkisi ecnebi olmak üzere birçok jeolog ve mütehassısların çalışmalarını icabettirmiş ve munzam olarak birçok yeni etüd ve sondaja lüzum gösterilmiştir.

Bugün için arazi çalışmaları ve ilâve sondajlar bitirilmişse de alınan neticeler pek müsait görülmemektedir. Dere tabanında iri çakıllı 30 - 35 M. kalınlığında bir alüvyon tabakası mevcuttur.

Ayrıca bu alüvyonun altında 15 m kalınlığında çatlak ve geçirgen bir kaya tabakası mevcuttur.

Böyle bir arazi üzerinde baraj oturtulamamaktadır.

Alüvyonun tamamen kaldırılması, çatlak kayalarda enjeksiyon yapılması, arazinin kille kaplanması gibi alternatiflerin teknik ve ekonomik yönden incelenmesi gerekmektedir.

3. — Konya Milletvekili S. Faruk Önder'in, Konya'nın Hatunsaray Bucağındaki Tarım Kredi Kooperatifinin Genel Kurul toplantısına dair soru önergesi ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı cevabı (7/396)

5 . 6 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

S. Faruk Önder
Konya Milletvekili

1. Konya'nın Hatunsaray Bucağındaki 1384 sayılı Tarım Kredi Kooperatifinin Genel Kurul toplantısı hangi tarihte yapılmıştır?

2. Bu kooperatifin Yönetim Kuruluna kimler kaçar oyla seçilmişlerdir?

3. Ali Akpınar ismindeki zatın yönetim kurulu üyeliği seçiminde aldığı oy miktarı belli midir?

4. Gerek genel kurul toplantısına gerekse yönetim kurulu seçimlerine her hangi bir itiraz olmuş mudur? Olmuşsa tahkik ettirilmiş midir? Ve tahkikat nasıl sonuçlanmıştır?.

T. C.
Ticaret Bakanlığı 28 . 7 . 1967
Teşkilâtlandırma Genel Md.
Şube remzi ve No. 11
Sayı : 6/9569
Konu : Sayın Faruk Önder'in soru önergesi hakkında.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 7 . 6 . 1967 tarih ve 7/396-4450/26430 sayılı yazınız.

Konya iline bağlı 1384 sayılı Hatunsaray Tarım Kredi Kooperatifinin Genel Kurul toplantısı ile Yönetim kurulu seçimi hakkında Konya Milletvekili Sayın Faruk Önder'in yazılı soru önergesindeki hususlar T. C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğüne inçelettirilmiş ve alınan 29.6.1967 gün ve 1727 sayılı cevapta :

1. 1384 sayılı Hatunsaray Tarım Kredi Kooperatifinin 1966 hesap yılı Genel Kurul toplantısının 24 . 2 . 1967 tarihinde yapıldığı, ancak gerekli nısabın temin edilememesinden 2 nci ve son toplantının 3 . 3 . 1967 tarihinde akdedilmiş olduğu,

2. Yönetim Kurulunun bu yıl asıl üyeliklerine, 20 oyla 2 No. lu ortak Ali Akpınar'ın, 14 oyla 69 No. lu ortak Ali Özdemir'in ve 12 oyla 58 No. lu ortak Seyit Başpınar'ın, yedek üyeliklere de 14 oyla 944 No. lu ortak Mustafa Kond ile 4 oyla 110 No. lu ortak S. M. Atasagun'un seçilmiş bulunduğu,

Ancak, Ali Akpınar'ın borcunu ödemede müteredditbir ortak olması, 1961 vâdeli 2 208,40 lira borcunun bulunması, 480 liralık sermaye taahhüdünü de henüz ödememesi, evvelce Yönetim Kurulunda vazifeli iken kooperatif işlerine, alacakların tahsiline gereken ilgiyi göstermemesi ve böylece bizzat idareci olarak ortaklara iyi bir örnek olmaması sebebiyle seçiminin, mahallî bankalarınca onaylanmıyarak yerine yedek üye Mustafa Kondu'nun getirilmiş olduğu,

3. Ali Akpınar'ın, seçiminin onaylanmaması neticesi yaptığı itiraz üzerine mevcut borçlarını ilk imkânda ödemesi ve bundan sonra kooperatiften alacağı paraları zamanında tediye eylemesi ve idareci olarak kooperatif işlerine gereken ilgiyi göstermesi kaydiyle seçiminin onanması ve yerine getirilen Mustafa Kondu'nun yine yedek üyeliğe alınması hakkında mezkûr Banka Genel Müdürlüğü tarafından mahallî şubelerine 24 . 6 . 1967 gün ve 563 sayılı yazılariyle gerekli talimatın verilmiş olduğu,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Ticaret Bakanı
Ahmet Türkel

4. — Kars Milletvekili Sevinç Düşünsel'in, kadınlarımızın topyekûn okur - yazar hale gelebilmesini temin etmek üzere bir eğitim seferberliğine başlanılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem ile Köy İşleri Bakanı Turgut Toker'in yazılı cevapları (7/397)

8 . 6 . 1967

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

«Kadınlarımızın tepyekûn okur - yazar hale gelebilmesini temin etmek üzere eğitim seferberliğin başlanılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair» Millî Eğitim ve Köy İşleri bakanlarından sözlü olarak cevaplandırılmasını rica ettiğim mezkûr soru önergemin yazılıya çevrilmesi hususunda gerekli işlemin yapılmasına müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

Kars Milletvekili
Sevinç Düşünsel

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı 22.6.1967
Müsteşarlık Bürosu Müdürlüğü
Sayı : 359

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 12 . 12 . 1966 gün ve 3342/18928-6/480 sayılı ve 10 . 6 . 1967 gün ve 3342/26558-7/397 sayılı yazılarına.

Kars Milletvekili Sevinç Düşünsel'in, kadınlarımızın topyekûn okur - yazar hale gelebilmesini temin etmek üzere bir eğitim seferberliğine başlanılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair yazılı soru önergesiyle ilgili cevap notumuzun ilişikte sunulduğunu arz ederim.

Millî Eğitim Bakanı
İ. Ertem

Kars Milletvekili Sayın Sevinç Düşünsel'in, kadınlarımızın topyekûn okur - yazar hale getirilmeleri konusundaki 21 . 12 . 1966 günlü yazılı soru önergesi ile ilgili cevap notu :

1. Mecburi öğrenim çağındaki bütün vatandaşların ilköğretime kavuşturulması için bir plân hazırlanmıştır. Gerekli ödenek sağlanabildiği takdirde 1972 yılında ilköğretim çağındaki çocukların % 100 ünün okur - yazar hale geleceği öngörülmektedir.

Okur - yazar olmıyan kadınlarımızın çoğunluğu ,özllikle nüfusu küçük iskân kesimlerinde yaşamaktadır. Bu vatandaşlarımıza kız teknik öğretim hizmetlerini götürmek ve bu suretle bir yandan çeşitli ev kadınlığı bilgi ve bece-

rikliliğini kazandırırken, bir yandan da okuma - yazma öğrenmelerine imkân sağlamak en kısa zamanda çözümü gerekli bir konu olarak ele alınmış bulunmaktadır. Bu maksatla mezun olduklarında köy ve ilçelerde görevlendirilmek üzere kız enstitüleri bünyesinde «Anadolu ve gezici kadın kursu öğretmenliği» meslek dallarının geliştirilmesiyle ilgili bir proje çalışmasına başlanmıştır.

Bakanlık olarak % 75 i okuma - yazmadan nasibini almamış kadınlarımızın temel eğitimlerini gerçekleştirmek ve bu arada okuma - yazma sorununu çözmek için önemle üzerinde durulmaktadır.

Ancak, bu konu sadece okuma - yazma çözümü olarak mütalâa edilmeyip hayat boyunca Türk kadınını mutlu kılacak, yaşama seviyesini yükseltecek daha şümullü bir eğitim programının uygulanması zorunlu görülmektedir.

Böylece kız teknik öğretim kurumumuz elindeki bütçesi nisbetinde (258) ilçe kursu, (250) akşam kız sanat okulu, (130) kız sanat ortaokulu ve kız enstitüsü, (5) olgunlaşma enstitüsü ve çeşitli kademedeki öğretmen yetiştiren okullar ile aynı yaş ve kültür seviyesindeki genç kız ve kadınları eğitmektedir.

Türkiye nüfusunun % 50 sini teşkil eden ve eğitimden yoksun kadınlarımızın çoğunluğu özellikle nüfusu az iskân birimlerinde oturmaktadır. (1956) nüfus sayımına göre (11 090 113) kadın vatandaşımız nüfusu (10 000) den aşağı olan köy ve kasabalarda yaşamaktadır.

2. Devlet hesabına ve belli bir plâna göre ayarlanıp bu okullardan mezun olan öğrenciler gezici köy kadınları kursu öğretmenleri gibi okuma - yazma, aile bilgisi, biçki - dikiş dersleri vererek bu hususta köy kadınlarına rehberlik yapmaları düşünülmektedir.

Böylece 2. 3. ve 5. Yıllık Plân gerçekleşmesiyle bu projeye göre 10 yıl içinde (3 000) öğretmenin bu göreve atanmasına imkân sağlanmış olacaktır. Bu gayeye hizmet için de, Anaokulu ve gezici kadın kursu öğretmenliği konusu üzerinde proje çalışmasına başlanmıştır. Adı geçen projenin gerçekleşmesinde özellikle göz önüne alınacak esaslar da şunlardır :

a) Geri kalan bölgelere,

b) Doğu ve Güney - Doğtu illerine öncelik tanınacaktır.

Ayrıca (127) si kız enstitülerine bağlı (123) ü bağımsız olarak açılan yine kız ve kadınlarımıza ev ve aile yönetimi, çocuk gelişimi sahalarında bilgi ve beceri kazandıran akşam kız sanat okullarının yeniden düzenlenmekte bulunan programlarına okuma - yazma öğretimi, gezici kursların programlarında yetişkinlerin eğitim ve öğretimleri ile ilgili hususların müstakil bir ders olarak yer alması öngörülmüştür.

3. Kız ilkokullarının açılması hususları üzerinde çalışmalar devam etmektedir.

T. C.
Köy İşleri Bakanlığı
Müsteşarlık
Sayı : 2280 - 14323

26 . 7 . 1967
Konu : Kars Milletvekili Sayın Sevinç Düşünsel'in soru önergesi.

Türkiyee Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi ; 1. 22 . 12 . 1966 T. ve Gn. S. K. Md. 3342/18928 - 6/480 sayılı yazı.

2. 10 . 6 . 1966 T. ve Gn. S. Ka. Md. 3342/26558 - 7/397 sayılı yazı.

Kadınlarımızın topyekûn okur - yazar hale gelebilmesini temin etmek üzere bir eğitim seferberliğine başlamasının düşünülüp düşünülmediğine dair Kars Milletvekili Sayın Sevinç Düşünsel tarafından daha önce sözlü olarak verilip bu defa yazılıya çevrilen soru önergesinin Bakanlığımı ilgilendiren kısımlarına ait cevabın ilişikte sunulduğunu arz ederim.

Turgut Toker
Köy İşleri Baaknı

Kadınlarımızın topyekûn okur - yazar hale gelebilmesini temin etmek üzere bir eğitim seferberliğine başlanmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Kars Milletvekili Sayın Sevinç Düşünsel'in Millî Eğitim Bakanlığı ile Bakanlığıma yönelttiği yazılı soru önergesinin Bakanlığımla ilgili görülen kısımlarının cevabıdır.

(A) Kadınlarımıza yönelmiş eğitim çalışmaları .

Anayasamızdaki hak ve görevlerle, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununun hükümleri açısından «Türkiye'de uygulanacak eğitimin bütünlük arz etmesi» prensibine göre kadın - erkek tefrik etmeden okuma - yazma faaliyetlerine Bakanlığımız da katılmaktadır.

Bakanlığımızca yürütülmekte olan Halk Eğitimi çalışmaları içinde kadınlarımızın okur - yazar hale gelmeleri için;

1) 548 köyümüzde faaliyette bulunan ve köy kadınlarımıza Biçki - Dikiş, nakış, ev idaresi ve çocuk bakımı öğreten Gezici Köy Kadın kurslarının müfredat programlarına 1966 - 1967 öğretim yılından itibaren okuma - yazma ve temel bilgilerin öğretilmesi hususuna yer verilmiştir.

2) Bakanlığımızca ödenek imkânlarına göre her yıl genllikle köylerde açılan ortalama 2 300 halk dershanesinde kadın vatandaşlarımızın da okuma - yazma eğitimleri yapılmaktadır.

3) Halk eğitimi merkezlerimizin her türlü eğitim çalışmaları arasında ,gönüllü kuruluşlarla müştereken uyguladıkları eğitim faaliyetlerinde ve halkevleri gibi kuruluşlarla yaptıkları çalışmalarda kadınlarımıza da okuma - yazma öğretilmektedir.

4) Sınai müesseselerde ve maden ocaklarında meslekî kurslar açılmasına dair 3457 sayılı Kanunun uygulanması yönünden işyerlerindeki okuma - yazma öğretiminden keza, kadın vatandaşlarımızda yararlanmaktadır.

(B) Eğitim Plânları :

Geri kalmış bölgelerimize; yatırım, eğitim araçları donatımı ve diğer hizmet giderlerinde öncelik tanınmaktadır. İki yıllık program uygulaması sonunda bu illerin ihtiyaçları tamamlanmış olacaktır.

Ayrıca sosyalizasyon bölgelerinde okuma - yazma öğretiminin etkili ve kısa yoldan halledilmesi amaciyle, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile birlikte özel bir alfabe hazırlanmış ve bu yıldan itibaren uygulanmasına geçilmiştir.

Yine kadın vatandaşlarımızın da yararlanacağı; fonksiyonel eğitim, öğretim projesi Bakanlığımızca hazırlanmıştır.

Yukarıda işaret olunan çalışmalar dışında sırf kadınlarımızın okur - yazar hale getirilmesini sağlamak üzere bir eğitim plânı mevcut değildir. Ancak; 1967 İcra Plânında yer alan yaygın eğitim faaliyetlerini en etkili kılacak proğram çalışmaları mevcudolup bu program Millî Eğitim Bakanlığıyle müştereken uygulanacaktır.

(C) Düşünülen tedbirler :

1. Yukarıda bahsi geçen ve 1967 İcra Plânında yer alan yaygın eğitim faaliyetinin, Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği halinde, demokratik esaslara dayalı bir eğitim seferberliği içinde uygulamasını sağlayıcı mevzuatın hazırlanması,

2. Halk dersanelerine devamı hareketlendirmek ve canlılık yaratmak bakımından, ilkokul seviyesinde temel bilgi veren (C) dershaneleri mezunlarının ilkokul mezunu sayılması, kamu ilişkilerinden avantaj kazandırılması gibi sorumluluk ve yükümlülükleri de bulunan bir kanun çıkarılması,

3. Yüksek öğrenim ve öğretmen okulu mezunlarına staj dönemlerinde köylerde okuma - yazma öğretimi görevinin yüklenmeleri,

Gibi hususlar bir tedbir olarak düşünülmektedir.

Köylerdeki faaliyetler :

1967 programiyle, 548 köyde Köy Kadınları Gezici Kursu ve 1318 köyde köy el sanatları açılması öngörülmüş ve kurs çalışmalarına geçilmiştir. Önümüzdeki Kasım ayından itibaren köylerde 2 500 civarında halk dershanesi açılacaktır.

Ev ekonomisi faaliyetleri :

Kadınlarımızın aile ekonomisi açısından eğitimleriyle görevli 36 ilde 52 ev ekonomistimiz çalışmalarına devam etmektedir. Daha yaygın faaliyette bulunmaları için bu alanda çalışacak olan ev ekonomistlerimizin sayılarının artması ve Bakanlığımızın Kuruluş Kanununun çıkması gerekmektedir.

5. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, İkinci Beş Yıllık Plân döneminde Menderes Ovasında yapılacak sulama ve muhafaza tesislerine dair soru önergesi ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı (7/410)

21 . 6 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını rica ederim. Saygılarımla.

Aydın Milletvekili
M. Şükrü Koç

1. İkinci Beş Yıllık Plân döneminde, Toprak sulama ve muhafaza işlerine 9 186 milyar lira harcanacağı, bunun yarısının sulamaya ayrılacağı, Enerji sektörüne de 8,9 milyar lira harcanacağı plân dokûmanlarında belirtilmiş bulunmaktadır.

Buna göre;

Büyük Menderes havzasının dar topraklarını tehdit eden yan derelerin ve ovanın ıslâhına engel olan Menderes nehrinin tanzimiyle ilgili projelerin dâhil edilip edilmediği,

2. Büyük Menderes ovasının aşağı bölgesini teşkil eden Aydın'dan sonraki kısmın sulanması, Çine vadisinin taşkından korunması ve sulanması, Batı Anadolu bölgesinin ihtiyacı olan enerjiyi üretecek Kayırlı Yatağan barajının önümüzdeki 5 yıl içinde yapılıp yapılmıyacağı,

3. Feslek reglâtöründen alınan sağ sahil kanalının üstünde kalan Çubukdağ - Kuyucak ve Akçay reglâtöründen beslenen Köşk - Aydın arasında kalan tarıma açılmamış toprakların sulanması için, pompajla doldurulacak ikinci anakanalın açılıp açılmıyacağı, açılacaksa hangi yıllar icra programına alınacağı, açılmıyacaksa sebeplerinin neler olduğunun izahı.

T. C.
Enerji ve Tabiî
Kaynaklar Bakanlığı
Sayı : 02/8012/3066

28 . 7 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 24 . 6 . 1967 gün, Kanunlar Müdürlüğü 7/410 - 4638/27183 sayılı yazımız.

Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un «İkinci Beş Yıllık Plân döneminde Menderes ovasında yapılacak sulama ve muhafaza tesislerine dair» soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Enerji ve Tabiî Kaynaklar
Bakanı
Refet Sezgin

Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un «İkinci Beş Yıllık Plân döneminde Menderes ovasında yapılacak sulama ve muhafaza tesislerine» dair soru önergesi cevabıdır.

1. B. Menderes havzası tüm olarak 1963 yılında ele alınmış ve 1965 yılında hava istikşaf çalışmaları ikmal edilmiştir. Mütaakıben, Master - Plân çalışmalarının yapılması işi, iki Amerikan ve bir Türk Mühendislik firmasından müteşekkil bir grupa ihale edilmiş ve çalışmalar Mayıs 1967 de ikmal edilmiştir.

Ortaya konan Master - Plân'a göre, öncelikle ele alınması öngörülen projelerden, B. Menderes nehri üzerinde bir depolamayı mümkün kılarak aşağı ovalarda meydana gelen taşkınları bir dereceye kadar önliyecek ve yine bu ovaların sulanması için gerekli suyu depolıyacak, aynı zamanda enerji üretecek olan Adıgüzel Barajı ile B. Menderes'in Aydın ve Söke ovalarında meydana getirdiği taşkınları önlemek üzere B. Menderes nehrinin Çine çayı kavşağından itibaren Ege Denizine kadar iki taraflı sedde arasına alınması, Aydın ve Söke, ovaları ile yukarı ovalardan Baklan ovasının sulanmasını mümkün kılacak tesislerin fizibilite etütlerinin hazırlanması işi yine aynı mühendislik firmaları grubuna ihale edilmek üzeredir.

Buna DSİ Genel Müdürlüğünün 1968 yılı uzun vâdeli İcraat programına göre :

B. Menderes taşkınlarını önliyecek olan Adıgüzel Barajı ile B. Menderes seddeleri II nci Beş Yıllık Plân döneminde yer almaktadır.

2. Yine Adıgüzel Barajı ile sulanması imkân dâhiline girecek olan Aydın ve Söke ovalarının sulanması da II nci Beş Yıllık Plân döneminde bulunmaktadır. Ancak soru önergesinde Kayırlı - Yatağan barajı olarak zikredilen Çine Barajının II nci Beş Yıllık Plân dönemine alınması gerekli görülmemiş olup, Çine ovası sağ sahilinin Madran çayı üzerine II nci Beş Yıllık Plân döneminde yer alan Topçam Barajından sulanması mümkün olacaktır.

3. Feslek - Nazilli ve Nazilli - Aydın sağ sahilindeki pompajla takviyeli ilâve sulama mevzuları da, ihalesi yapılmış olan fizibilite çalışmaları meyanındadır.

6. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Bozkır İlçesi Hükümet Tabibinin tâyinine dair soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Âli Özkan'ın yazılı cevabı (7/425)

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun, Sağlık ve Sosyal Yardım

Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadenizi saygı ile rica ederim.

27 Haziran 1967
Nazif Kurucu
Konya Milletvekili

1. Bozkır'da, A. P. Başkanının kendi akrabası bulunan doktorun, muayenehanesinde daha bol kazanç sağlıyabilmesi için iki seneden beri uğraştığı. Fakat Hükümet Tabibi Onur Karıncalıoğlu'nu çok tutan Bozkır halkının bu haksız arzuya mâni oldukları; fakat son ayda bu komplonun gerçekleşerek Bozkır Hükümet Tabibinin yerine başkası tâyin olunmadan Bozkır'dan alındığı bilinmektedir? Bu tâyinin sebebi nedir?

2. Hükümet tabibi alındığına göre yerine başka bir doktorun acele tâyini gerekmez mi?

3. Sağlık Bakanlığının taşra teşkilâtındaki tâyinlerde partizanlığın ve mahalli A. P. ileri gelenlerinin arzularının etkisi var mıdır?

T. C.
Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanlığı
Zatişleri ve Muamelât Genel
Müdürlüğü
Muamelât Şubesi
54766

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 6 . 7 . 1967 gün ve 4722/27709 - 7/425 sayılı yazıya K:

Konya Milletvekili Nazif Kurucu tarafından tarafıma tevdi etmiş olduğu sorularına ait cevabi yazım 3 nüsha olarak ilişkte sunulmuştur.

Arz ederim.

Dr. Vedat Âli Özkan
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Konya Milletvekili Sayın Nazif Kurucu tarafından yazılı olarak cevaplandırılması istenilen Bozkır Hükümet Tabibi Dr. Onur Karıncalıoğlu hakkındaki cevabımı arz ederim :

1. Bozkır Hükümet Tabibi Dr. Onur Karıncaoğlu'nun nakli hususunda aynı yer A. P. Başkanının her hangi bir etkisi olmadığının adı geçen tabibin nakli Konya Valiliğinin 13 . 3 . 1967 gün ve 183 - 1111 sayılı yazısına müsteniden yapılmış olduğu,

2. Yerine akabinde 1957 - 1960 yılları arasında C. H. P. den adaylığını koymuş bulunan Dr. Mehmet Aydın tâyin yapılmıştır.

Şayet partizanca bir hareket yapılmış olsaydı bu durum nazara alınarak adı geçenin tâyini cihetine gidilmezdi.

3. Taşra teşkilâtındaki tâyinlerde partizanlığın veya mahallî A. P. ileri gelenlerinin hiçbir etkisi olamıyacağı gibi Bakanlığımca da böyle tavassutların kabul edilmemesi hususunda ilgililere gerekli emri vermiş bulunmaktayım.

Bilgilerinizi arz ve rica ederim.

Dr. Vedat Âli Özkan
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdülüğüne bağlı kurum, okul ve kuruluşlara döner sermaye verilmesi hakkında kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 234
Kabul edenler : 233
Reddedenler : 1
Çekinserler : 0
Oya katılmıyanlar : 211
Açık üyelikler : 5

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Mahmut Bozdoğar
Ali Bozdoğanoğlu
Kasım Gülek
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu
Tahir Yücekök

ADIYAMAN
M. Arif Atalay
Süleyman Arif Emre
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Osman Attila
Mehmet Göbekli
Şevki Güler
Murat Öner
Ali İhsan Ulubahşi

AĞRI
Abdülbâri Akdoğan
Nevzat Güngör

AMASYA
Nevzat Şener
Ali Celâlettin Topala

ANKARA
Orhan Alp
Kemal Bağcıoğlu
Hüseyin Balan
Ali Rıza Çetiner
Musa Kâzım Coşkun
Orhan Eren
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
Ahmet Üstün
Mustafa Kemal Yılmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Ahmet Torgay
Osman Zeki Yüksel

ARTVİN
Sabit Osman Avcı
Mustafa Rona

AYDIN
Yüksel Menderes
Nahit Menteşe
Reşat Özarda
Kemal Ziya Öztürk
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Adnan Akın
İbrahim Aytaç
Cihat Bilgehan
Süreyya Koç
Mesut Ozansü
Mevlüt Yılmaz
Mehmet Zeki Yücetürk

BİLECİK
Şadi Binay

BİNGÖL
M. Emin Gündoğdu

BİTLİS
Cevdet Geboloğlu

BOLU
Ş. Nihat Bayramoğlu
Ahmet Çakmak

BURDUR
İ. Hakkı Boyacıoğlu
Faik Kırbaşlı

BURSA
Nilüfer Gürsoy
Cemal Külâhlı
Barlas Küntay
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Mehmet Turgut
Ahmet Türkel

ÇANKIRI
Dursun Akçaoğlu
Mehmet Ali Arsan
Nurettin Ok

ÇORUM
Hilmi İncesulu
Arslan Topçubaşı
Ahmet Uysal

DENİZLİ
Fuat Avcı
Zafer Nihat Özel
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu
Metin Cizreli
Hasan Değer
Feyzi Kalfagil

EDİRNE
Ahmet Bilgin
Nazmi Özoğul
Türkân Seçkin

ELÂZIĞ
Samet Güldoğan
Kevni Nedimoğlu
Kemal Satır

ERZİNCAN
Sadık Perinçek

ERZURUM
Nihat Diler
Necati Güven
Gıyasettin Karaca
Ahmet Mustafaoğlu
Cevat Önder
Nihat Pasinli
Adnan Şenyurt

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Hayri Başar
Ertuğrul Gazi Sakarya
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Hüseyin İncioğlu
Kâmil Ocak
Naşit Sarıca
Mahmut Uygur
Süleyman Ünlü
Hüseyin Yılmaz

GİRESUN
Ali Cüceoğlu
M. Kemal Çilesiz
İbrahim Etem Kılıçoğlu

GÜMÜŞANE
Sabri Özcan San
Sabahattin Savacı

HATAY
Abdullah Cilli
Yahya Kanbolat

ISPARTA
İrfan Aksu
Tahsin Argun

İÇEL
Mazhar Arıkan
Burhan Bozdoğan
Celâl Kılıç

İSTANBUL
Sadun Aren
Hüseyin Ataman

Suphi Baykam
Nuri Eroğan
Mustafa Ertuğrul
Muhiddin Güven
A. Coşkun Kırca
Abdurrahman Şeref Lâç
Kaya Özdemir
Selim Sarper
Ahmet Tahtakılıç
İ. Hakkı Tekinel
Reşit Ülker
Aydın Yalçın

İZMİR

Şevket Adalan
Şükrü Akkan
Şeref Bakşık
Osman Zeki Efeoğlu
Ali Naili Erdem
Hüsamettin Gümüşpala
Settar İksel
Şinasi Osma
Cemal Hakkı Selek
Mustafa Uyar

KARS

Lâtif Aküzüm
Abbas Ali Çetin
Cengiz Ekinci
Celâl Nuri Koç
Muzaffer Şamiloğlu
Osman Yeltekin

KASTAMONU

A. Muzaffer Akdoğanlı
Ahmet Şevket Bohça
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İ. Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Mehmet Ateşoğlu
Fehmi Cumalıoğlu
A. Atıf Hacıpaşaoğlu
Feyyaz Köksal
Cengiz Nayman

KIRKLARELİ

Mehmet Atagün
Mehmet Orhan Türkkan

KIRŞEHİR

Mehmet Güver
Süleyman Onan

KOCAELİ

Sedat Akay

KONYA

Lütfi Akdoğan
Selçuk Aytan
Hasan Dinçer
M. Ziyaeddin İzerdem
Mehmet Necati Kalaycı
İsmet Kapısız
Mekki Keskin
Nazif Kurucu

KÜTAHYA

Ahmet Can Bilgin
Himmet Erdoğmuş
Mesut Erez
Mehmet Ersoy
Kemal Kacar

MALATYA

Hamit Fendoğlu

MANİSA

Süleyman Çağlar
Muammer Dirik
Mithat Dülge
Mustafa Ok
Önol Şakar
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ

Veysi Kadıoğlu
Enver Kaplan
Hacı Ahmet Özsoy
Vefik Pirinççioğlu

MARDİN

Esat Kemal Aybar
İbrahim Aysoy
Seyfi Güneştan

MUĞLA

İzzet Oktay
Turan Şahin

MUŞ

Kemal Aytaç
Kâmil Özsarıyıldız

NEVŞEHİR

İbrahim Boz
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE

Yaşar Arıbaş
Haydar Özalp

ORDU

Raif Aybar
Ferda Güley
Kemal Şensoy

RİZE

Mazhar Basa
İsmail Sarıgöz

SAKARYA

Şerafettin Paker

SAMSUN

Kâmran Evliyaoğlu
Melâhat Gedik
Şevki Yücel

SİİRT

Abdülhalim Aras
Misbah Ongan
Hüseyin Hüsnü Oran

SİNOP

Cemil Karahan

SİVAS

Tevfik Koraltan
Seyfi Kurtbek
Cevad Odyakmaz
M. Kemal Palaoğlu
Tahsin Türkay

TEKİRDAĞ

Halil Başol
İlyas Demir

TOKAT

M. Şükrü Çavdaroğlu
Osman Hacıbaloğlu
Bedrettin Karaerkek

TRABZON

A. İhsan Birincioğlu
Ahmet Çebi
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Hamdi Orhon
Osman Turan

URFA

Halil Balkıs
Behice Hatko (Boran)
Mahmut Çetin
Cemal Güven

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoğlu
Orhan Dengiz

VAN

M. Salih Yıldız

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Yusuf Ziya Bahadınlı

ZONGULDAK

Talât Asal
S. Ekmel Çetiner
Fevzi Fırat
Cahit Karakaş
Kâmil Kırıkoğlu
Kemal Doğan Sungun

[Çekinser]

GÜMÜŞANE
Necati Akagün

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Turhan Dilligil
Ali Karcı
Kemal Sarıibrahimoğlu
Bekir Tünay

ADIYAMAN
Nazım Bayılmoğlu

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Akalın
Muzaffer Özdağ

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Ahmet Demiray
Kâzım Ulusoy

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Osman Bölükbaşı
Ahmet Dallı (İ.)
Recai Ergüder

İ. Sıtkı Hatipoğlu
Rıza Kuas
İlyas Seçkin
Hasan Tez
H. Turgut Toker (B.)
Hasan Türkay (İ.)
Alparslan Türkeş

ANTALYA
Hüseyin Avni Akın (Yüzbaşı)
İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Rafet Eker

ARTVİN
Turgut Altunkaya

AYDIN
Sinan Bosna
Mustafa Şükrü Koç
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Enver Güreli
Fennî İslimyeli
Ahmet İhsan Kırımlı
Cihat Turgut

BİLECİK
İsmail Selçuk Çakıroğlu

BİNGÖL
Cemal Yavuz

BİTLİS
Zarife Koçak

BOLU
Halil İbrahim Cop
Kemal Demir
Hasan Özcan
Hami Tezkan

BURDUR
Fethi Çelikbaş

BURSA
Sadrettin Çanga
İbrahim Öktem
Ö. Doğan Öztürkmen
Bahri Yazır

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Cihad Baban
Muammer Baykan
Şefik İnan
Refet Sezgin (B.)

ÇANKIRI
Tahir Akman

ÇORUM
Abdurrahman Güler
Hasan Lâtif Sarıyüce
Nejdet Yücer

DENİZLİ
Mehmet Salih Baydil
Muzaffer Karan
Hüdai Oral
Âtıf Şohoğlu

DİYARBAKIR
Tarık Ziya Ekinci
Recai İskenderoğlu

EDİRNE
İlhami Ertem (B.)

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Ömer Eken

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli (B.)
Nafiz Giray
Âdil Sağıroğlu

ERZURUM
Turhan Bilgin
İsmail Hakkı Yıldırım

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
Seyfi Öztürk (B.)

GAZİANTEP
Ali İhsan Göğüş

GİRESUN
Kudret Bosuter
Nizamettin Erkmen
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Ali İhsan Çelikkan

HAKKÂRİ
Ali Karahan

HATAY
Sabahattin Adalı
Talât Köseoğlu
Reşat Mursaloğlu
Şemsettin Mursaloğlu
Hüsnü Özkan

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Süleyman Demirel (Başbakan)

İÇEL
Kemal Ataman
İsmail Çataloğlu
Kadir Çetin
C. Sadık Kutlay

İSTANBUL
Çetin Altan
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç (B.)
Orhan Birgit
Ali Esat Birol
Ferruh Bozbeyli (Başkan)
Nurettin Bulak
Tekin Erer
Orhan Erkanlı
Orhan Eyüboğlu
Orhan Seyfi Orhon
Osman Özer
İlhami Sancar
Fuad Sirmen
Osman Nuri Ulusay
Mehmet Yardımcı

İZMİR
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Nihad Kürşat (B.)
Enver Turgut
Lebit Yurdoğlu

KARS
Sevinç Düşünsel
Turgut Göle
Âdil Kurtel

KASTAMONU
Adil Aydın
Âdil Toközlü

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Vedat Âli Özkan (B.)
Mehmet Yüccler

KIRKLARELİ
Arif Hikmet Güner
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR
Memduh Erdemir

KOCAELİ
İsmail Arar (Bşk. V.)
Nihat Erim
Süreyya Sofuoğlu
Şevket Ustaoğlu

KONYA
Bahri Dağdaş (B.)
İhsan Kabadayı
Yunus Koçak
Seyit Faruk Önder
Fakih Özfakih
Faruk Sükan (B.)
Vefa Tanır
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
İsmail Hakkı Yıldırım

MALATYA
Mehmet Delikaya
Hüseyin Doğan
Şaban Erik
Lûtfi Evliyaoğlu
İsmet İnönü

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Ertuğrul Akça
Sami Binicioğlu
Muammer Erten
Şevket Raşit Hatipoğlu

MARAŞ
Kemalî Bayazıt
Hüseyin Yaycıoğlu

MARDİN
Rifat Baykal
Nazmi Oğuz
Fuat Uluç

MUĞLA
Adnan Akarca
Seyfi Sadi Pencap
İlhan Tekinalp

MUŞ
Nermin Neftçi

NEVŞEHİR
S. Hakkı Esatoğlu

NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU
Ata Bodur
Feridun Cemal Erkin
Hamdi Mağden
Arif Hikmet Onat
Şadi Pehlivanoğlu

RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Cevat Yalçın

SAKARYA
Ekrem Alican
Nuri Bayar
Kadri Eroğan
Muslihiddin Gürer
Hayrettin Uysal

SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Yaşar Akal
İlyas Kılıç
Salâhattin Kılıç
Osman Şahinoğlu
Namık Kemal Tülezoğlu
Süreyya Uluçay
Bahattin Uzunoğlu

SİİRT
Adil Yaşa

SİNOP
Hilmi İşgüzar
Mustafa Kaptan
Niyazi Özgüç

SİVAS
Nasuh Nazif Arslan
Nihat Doğan
Gıyasettin Duman
Orhan Kabibay
Kâzım Kangal
Gültekin Sakarya

TEKİRDAĞ
Kemal Nebioğlu
Orhan Öztrak

TOKAT
Fethi Alacalı
Cevdet Aykan
Osman Saraç
İrfan Solmazer

TRABZON
Ahmet Şener
Ömer Usta
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Kenan Aral
Hasan Ünlü

URFA
Necmettin Cevheri
Ramazan Tekeli

UŞAK
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN
Mehmet Emin Erdinç
Muslih Görentaş
(İ. Ü.)
Kinyas Kartal

YOZGAT
Nuri Kodamanoğlu
Turgut Nizamoğlu
Celâl Sungur
(İ. Ü.) (İ.)
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Bülent Ecevit
Kenan Esengin
S. Tekin Müftüoğlu
(B.)

[Açık üyelikler]

Adana	1
Çorum	1
Diyarbakır	1
İstanbul	1
Urfa	1
Yekûn	5

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

150 NCİ BİRLEŞİM

28 . 7 . 1967 Cuma

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

× 1. — Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğüne bağlı kurum okul ve kuruluşlara döner sermaye verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 9 arkadaşının kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonlarından 7 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/259) (2/71) (S. Sayısı : 227)

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — İzmir Milletvekili Settar İksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/106) (S. Sayısı : 352) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

2. — Aydın Milletvekili Sinan Bosna'nın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/423) (S. Sayısı : 353) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

3. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/549) (S. Sayısı : 336) [Dağıtma tarihi : 5 . 7 . 1967]

4. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/568) (S. Sayısı : 337) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

5. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/450) (S. Sayısı : 334) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

6. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/605) (S. Sayısı : 338) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

7. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/275) (S. Sayısı : 333) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

8. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/451) (S. Sayısı : 335) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

9. — Denizli Milletvekili Muzaffer Karan'ın, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/363) (S. Sayısı : 341) [Dağıtma tarihi : 4 . 7 . 1967]

10. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve

Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/53) (S. Sayısı : 346) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

11. — Eski Sakarya yeni Bolu Milletvekili Hami Tezkan'ın Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/64) (S. Sayısı : 339) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

12. — Sakarya Milletvekili Nuri Bayar'ın, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/81) (S. Sayısı : 340) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

13. — Antalya Milletvekili Hasan Fehmi Boztepe'nin Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/87) (S. Sayısı : 347) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

14. — Kastamonu Milletvekili A. Şevket Bohça'nın Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/342) (S. Sayısı : 342) [Dağıtma tarihi : 5 . 7 . 1967]

15. — Ankara Milletvekili Ali Rıza Çetiner'in Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/362) (S. Sayısı : 343) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

16. — İstanbul Milletvekili Osman Özer'in, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/369) (S. Sayısı : 345) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

17. — Bingöl Milletvekili Cemal Yavuz'un, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/447) (S. Sayısı : 344) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

18. — Diyarbakır Milletvekili Metin Cizreli'nin, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/177) (S. Sayısı : 354) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

19. — İstanbul Milletvekili Abdurrahman Şeref Lâç ile Antalya Milletvekili Osman Yüksel'in yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/452) (S. Sayısı : 355) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

20. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/486) (S. Sayısı : 356) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

21. — Denizli Milletvekili Fuat Avcı'nın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/37) (S. Sayısı : 357) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

22. — İzmir Milletvekili Osman Zeki Efeoğlu'nun, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/476) (S. Sayısı : 358) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

23. — İzmir Milletvekili Osman Zeki Efeoğlu'nun, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/539) (S. Sayısı : 359) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

24. — İzmir Milletvekili Osman Zeki Efeoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/550) (S. Sayısı : 360) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

25. — Eski Erzurum yeni Manisa Milletvekili Ertuğrul Akça ile Kayseri Milletvekili Vedat Âli Özkan'ın, yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/90) (S. Sayısı : 361) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

26. — Samsun Milletvekili Kamran Evliyaoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep

Karma Komisyon raporu. (3/393) (S. Sayısı : 362) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

27. — Manisa Milletvekili Muammer Dirik'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/455) (S. Sayısı : 363) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

28. — Manisa Milletvekili Muammer Dirik'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/484) (S. Sayısı : 364) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

29. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/480) (S. Sayısı : 365) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

30. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/546) (S. Sayısı : 366) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

31. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/547) (S. Sayısı : 367) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

32. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/548) (S. Sayısı : 368) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

33. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/586) (S. Sayısı : 369) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

34. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/595) (S. Sayısı : 370) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

35. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/596) (S. Sayısı : 371) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

36. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/611) (S. Sayısı : 372) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

37. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/615) (S. Sayısı : 373) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

38. — İstanbul Milletvekili Orhan Seyfi Orhon'un, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/513) (S. Sayısı : 374) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

39. — İstanbul Milletvekili Orhan Seyfi Orhon'un, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/514) (S. Sayısı : 375) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

40. — İstanbul Milletvekili Orhan Seyfi Orhon'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/481) (S. Sayısı : 376) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

41. — Eski Urfa, yeni Sakarya Milletvekili Kadri Eroğan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/48) (S. Sayısı : 377) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

42. — Eski Urfa, yeni Sakarya Milletvekili Kadri Eroğan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/71) (S. Sayısı : 378) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

43. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler'in yasama dokunulmazlığının kaldırılma-

sı hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/79) (S. Sayısı : 379) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

44. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/502) (S. Sayısı : 380) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

45. — Kastamonu Milletvekili A. Şevket Bohça'nın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/597) (S. Sayısı : 381) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

46. — İzmir Milletvekili Osman Zeki Efeoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/531) (S. Sayısı : 382) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

47. — Ankara Milletvekili Rıza Kuas'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/525) (S. Sayısı : 383) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

48. — Konya Milletvekili Selçuk Aytan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/579) (S. Sayısı : 384) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

49. — Tokat Milletvekili Bedrettin Karaerkek'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma komisyon raporu. (3/585) (S. Sayısı : 385) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

50. — Kastamonu Milletvekili Adil Aydın'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/590) (S. Sayısı : 386) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

51. — Adana Milletvekili Ali Bozdoğanoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/62) (S. Sayısı : 387) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

52. — Antalya Milletvekili Hasan Fehmi Boztepe'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/86) (S. Sayısı : 388) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

53. — İzmir Milletvekili Mehmet Ali Aytaş'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/172) (S. Sayısı : 389) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

54. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/254) (S. Sayısı 390) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

55. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/262) (S. Sayısı : 391) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

56. — Çanakkale Milletvekili Cihad Baban'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/323) (S. Sayısı : 392) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

57. — Çanakkale Milletvekili Cihad Baban'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/330) (S. Sayısı : 393) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

58. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/395) (S. Sayısı : 394) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

59. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/405) (S. Sayısı : 395) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

60. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/315) (S. Sayısı : 396) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

61. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/427) (S. Sayısı : 397) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

62. — Antalya Milletvekili Osman Yüksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/338) (S. Sayısı : 398) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

63. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/603) (S. Sayısı : 399) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

64. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/449) (S. Sayısı : 400) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

65. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/475) (S. Sayısı : 401) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

66. — Samsun Milletvekili Kâmran Evliyaoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/487) (S. Sayısı : 402) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

67. — Çanakkale Milletvekili Cihad Baban'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/448) (S. Sayısı : 403) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

68. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/404) (S. Sayısı : 404) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

69. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/602) (S. Sayısı : 405) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

70. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/601) (S. Sayısı : 406) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

71. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/593) (S. Sayısı : 407) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

72. — Nevşehir Milletvekili Selâhattin Hakkı Esatoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/485) (S. Sayısı : 408) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

73. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/76) (S. Sayısı : 409) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

74. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/77) (S. Sayısı : 410) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

75. — Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/532) (S. Sayısı : 411) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

76. — Ankara Milletvekili Ahmet Dallı'nın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/104) (S. Sayısı : 412) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

77. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/604) (S. Sayısı : 413) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

78. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/482) (S. Sayısı : 414) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

79. — Antalya Milletvekili Osman Yüksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/580) (S. Sayısı : 415) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

80. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/542) (S. Sayısı : 416) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

81. — Trabzon Milletvekili Ahmet Çebi'nin, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/516) (S. Sayısı : 417) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

82. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/515) (S. Sayısı : 418) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

83. — Antalya Milletvekili Osman Yüksel'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/403) (S. Sayısı : 419) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1967]

84. — Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü kuruluşu hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Osman Saim Sarıgöllü ve 11 arkadaşının, Devlet Operası kuruluşu hakkında kanun teklifi ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/333, 2/199) (S. Sayısı : 273) [Dağıtma tarihi : 6 . 5 . 1967]

85. — 5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bir maddesinin kaldırılmasına ve bu kanuna bâzı maddelerin eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/332) (S. Sayısı : 274) [Dağıtma tarihi : 6 . 5 . 1967]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

× 1. — Umumi hayata müessir âfetler dolayısiyle alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair 15 . 5 . 1959 gün ve 7269 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve İmar ve İskân, İçişleri ve Plân komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu. (1/231) (S. Sayısı : 159) [Dağıtma tarihi : 28 . 11 . 1966]

2. — Eski Siirt Milletvekili Süreyya Öner, eski Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu, eski Diyarbakır Milletvekili Hilmi Gündoğan ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12.3.1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1316 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu Millet Meclisi : 5/4; Cumhuriyet Senatosu : 4/66) (S. Sayısı : 20) [Dağıtma tarihi : 27 . 1 . 1966]

3. — Amasya Milletvekili Nevzat Şener'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 399 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyo-

nu raporu (Millet Meclisi : 5/5; Cumhuriyet Senatosu : 4/68) (S. Sayısı : 21) [Dağıtma tarihi : 27 . 1 . 1966]

4. — Eski Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 4 . 1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1494 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/6; Cumhuriyet Senatosu 4/69) (Millet Meclisi S. Sayısı : 19; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 522) [Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1966]

5. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 9 arkadaşının, Ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki 10 . 7 . 1953 tarih ve 6136 sayılı Kanunun 13 ncü maddesiyle 15 nci maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/146) (S. Sayısı : 23) [Dağıtma tarihi: 1 . 2 . 1966]

6. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve 9 arkadaşının, Tababet ve şuabatı sanatlarının tarzı icrasına dair 1219 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet Komisyonu raporları (2/140) (S Sayısı : 90) [Dağıtma tarihi: 24 . 3 . 1966]

7. — Gaziantep Milletvekili Ali İhsan Göğüş ve 12 arkadaşının, 5680 sayılı Basın Kanununun 31 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma ve Adalet komisyonları raporları (2/41) (S. Sayısı : 128) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1966]

8. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Cahit Ortaç ve 78 arkadaşının, 6183 sayılı Âmme alacaklarının tahsili usulü hakkındaki Kanuna 23 . 10 . 1962 tarihli ve 85 sayılı Kanunla ilâve edilen geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/118) (S. Sayısı : 103) [Dağıtma tarihi : 26 . 4 . 1966]

9. — Yozgat Milletvekili Celâl Sungur'un, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 28 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (2/131) (S. Sayısı: 170) [Dağıtma tarihi: 23 . 12 . 1966]

10. — Hendek kazası Kemaliye mahallesi nüfusunda kayıtlı Mustafaoğlu 1329 doğumlu Faik Özer'in bakıye cezasının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/244) (S. Sayısı: 172) [Dağıtma tarihi: 23 . 12 . 1966]

11. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in Medeni Kanunun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/346) (S. Sayısı: 173) [Dağıtma tarihi: 23 . 12 . 1966]

12. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldırılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/348) (S. Sayısı: 174) [Dağıtma tarihi: 23 . 12 . 1966]

13. — Polis vazife ve Salâhiyet Kanununun 25 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/163) (S. Sayısı : 188) [Dağıtma tarihi : 21.1.1967]

14. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna ve 9 arkadaşının, Mehmetoğlu Murat Çalışkan'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/302) (S. Sayısı : 216) [Dağıtma tarihi : 21 . 2 . 1967]

15. — İzmir Milletvekili İhsan Gürsan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 9 . 7 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 3658 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/30; Cumhuriyet Senatosu 4/73) (S. Sayısı : 237) [Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1967]

16. — İzmir Milletvekili İhsan Gürsan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 9 . 7 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 3656 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/33; Cumhuriyet Senatosu 4/71) (S. Sayısı : 238) [Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1967]

17. — İzmir Milletvekili İhsan Gürsan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 9 . 7 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki

3657 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/32; Cumhuriyet Senatosu 4/72) (S. Sayısı : 239) [Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1967]

18. — İzmir Milletvekili İhsan Gürsan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 9 . 7 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 3659 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/31; Cumhuriyet Senatosu 4/76) (S. Sayısı : 240) [Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1967]

19. — Siverek kazasının Dağbaşı Yukarı Modan köyü nüfusuna kayıtlı Hasanoğlu Hani'den doğma 1317 doğumlu Cuma Karakılıç (Özmodanlı) nın cezalarının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu. (1/103) (S. Sayısı : 277) [Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1967]

20. — Manisa ilinin Çaprazbekir Mahallesi 146 No. lu hanede nüfusa kayıtlı Ali Remzioğlu Fatma'dan doğma 1 . 8 . 1928 doğumlu Mehmet Necati Gümrükçüoğlu'nun cezalarının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu. (1/102) (S. Sayısı : 276) [Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1967]

21. — Cumhuriyet Senatosu Elâzığ Üyesi Celâl Ertuğ ve 9 arkadaşının; mevcut kurulacak olan teknik okullarında geçici surette yevmiyeli idareci ve öğretim üyesi görevlendirilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları. (2/151) (S. Sayısı : 297) [Dağıtma tarihi : 1 . 6 . 1967]

22. — Balıkesir Milletvekili Adnan Akın ve Kocaeli Milletvekili Şevket Ustaoğlu'nun, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 3 ncü maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Çalışma komisyonları raporları 2/400) (S. Sayısı : 311) [Dağıtma tarihi : 19 . 6 . 1967]

23. — Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon'un, 3456 sayılı Noterlik Kanununun 5 ve 24 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Adalet komisyonları raporları. (3/343) (S. Sayısı : 312) [Dağıtma tarihi : 20 . 6 . 1967]

24. — İş Kanunu tasarısının C. Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile, Millet Meclisi C. Senatosu ve Karma Komisyon metinleri. (M. Meclisi 1/232, C. Senatosu 1/742) (S. Sayısı : 160 a 2 nci Ek) [Dağıtma tarihi : 27 . 7 . 1967]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Başkanvekili Fikret Turhangil ve 4 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu memur ve içhizmetler teşkilâtı kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu. (2/508) (S. Sayısı : 296) [Dağıtma tarihi : 1 . 6 . 1967] (Görüşme sırası : 2)

2. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca ve 10 arkadaşının, Erzurum, Şenkaya Eski Ekrek köyü öğretmeni Ziya Tan kızı Mübeccel Morkoç hakkında 4557 sayılı Kanunun (E) bendi gereğince meslekten ihracı hakkında Millî Eğitim Bakanlığınca verilen disiplin cezasının kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu. (2/219) (S. Sayısı : 282) [Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1967] (Görüşme sırası : 3)

× 3. — İşçilerin iyonizan radyasyonlarına karşı korunması hakkında 115 sayılı Milletlerarası Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Çalışma komisyonları raporları (1/342) (S. Sayısı : 310) [Dağıtma tarihi : 20 . 6 . 1967] (Görüşme sırası : 4)

4. — Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoğlu ve Kemal Şensoy'un, 5434 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (2/295) (S. Sayısı : 280) [Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1967] (Görüşme sırası : 6)

5. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 621 sayılı Kanunla de-

ğiştirilen Dışişleri Bakanlığı kısmına bâzı kadrolar eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/352) (S. Sayısı : 427) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1967] (Görüşme sırası : 7)

6. — Trabzon Milletvekili Ekrem Dikmen ve 9 arkadaşının 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 31 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (2/176) (S. Sayısı : 300) [Dağıtma tarihi : 1 . 6 . 1967] (Görüşme sırası : 8)

7. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi **Mehmet Ali Demir ve 10 arkadaşı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 11 arkadaşının Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bâzı maddelerin eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Ticaret**, Maliye ve Plân komisyonları raporları **(2/75) (S. Sayısı : 132) [Dağıtma tarihi : 14 . 7 . 1966]**

× 8. — Cezaların infazı sırasında ve infazdan **sonraki korunmaya ait kanun tasarısı ve** Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/113) **(S. Sayısı : 135) [Dağıtma tarihi : 14 . 7 . 1966]**

× 9. — Su ürünleri kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine; Trabzon Milletvekili Ahmet Şener ve 10 arkadaşı ile Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Tevfik İnci'nin, Su ürünleri kanunu teklifleri ve Gümrük ve Tekel, İçişleri, Ticaret, Maliye, Adalet, Tarım ve Plân komisyonlarından 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/190, 2/26, 2/42, 2/83) (S. Sayısı : 210) [Dağıtma tarihi : 17 . 2 . 1967]

10. — Tütün Tarım Satış Kooperatifleri ve bölge birlikleriyle, Türkiye Tütün Ekicileri Genel Birliği kanun tasarısı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 18 arkadaşının teklifi ve Tarım, Gümrük ve Tekel, Maliye, Ticaret ve Plân komisyonlarından seçilen dörder üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/208, 2/18) (S. Sayısı : 236) [Dağıtma tarihi : 6 . 3 . 1967]

× 11. — Türkiye Elektrik Kurumu kanun tasarısı ve Denizli Milletvekili Hüdai Oral ve 24 arkadaşının teklifi ve Bayındırlık, İmar ve İskân, Sanayi, Enerji ve Tabiî Kaynaklar, İçişleri, Maliye, Ticaret, Tarım, Ulaştırma ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/294, 2/20) (S. Sayısı : 251) [Dağıtma tarihi : 3 . 5 . 1967]

12. — Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5652 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Ticaret ve Plân komisyonlarının raporları. (1/200, 2/171) (S. Sayısı : 257) [Dağıtma tarihi : 5 . 5 . 1967]

13. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga ve 10 arkadaşının, Bölge Tiyatroları kanun teklifi ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (2/8) (S. Sayısı : 275) [Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1967]

× 14. — Kanun ve kararnameler icabı olarak 1960 yılı sonuna kadar Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri nezdinde tekevvün eden Hazine alacaklarının terkini hakkında kanun tasarısı ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 279) [Dağıtma tarihi : 13 . 5 . 1967]

× 15. — Gümrük kanunu tasarısı ve Ticaret Sanayi, Millî Savunma, Ulaştırma, Adalet, Maliye, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonlarından üçer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/195) (S. Sayısı : 287) [Dağıtma tarihi : 18 . 5 . 1967]

× 16. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 11 arkadaşının, 2834 sayılı Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair ve Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri hakkındaki Kanunun 19 ve 21 nci maddelerine fıkralar eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Tarım ve Ticaret ve Plân Komisyonları raporları **(2/16, 2/177) (S.** Sayısı : 290) [Dağıtma tarihi : 25 . 5 . 1967]

17. — Toprak ve Su Kaynakları Geliştirme Birlikleri kanunu tasarısı ve Köy İşleri ve Plân komisyonları raporları, (1/206) (S. Sayısı : 291) [Dağıtma tarihi : 26 . 5 . 1967]

18. — Jandarma Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları raporları. (1/217) (S. Sayısı : 294) [Dağıtma tarihi : 30 . 5 . 1967]

19. — Kayseri Milletvekili Mehmet Ateşoğlu'nun 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin (C) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu. (2/288) (S. Sayısı : 309) [Dağıtma tarihi : 6.6.1967]

20. — 3530 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi bâzı maddelerinin kaldırılması ve bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununa ek 4047 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması, 6 ncı maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir ek madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim, İçişleri ve Plân komisyonları raporları. (1/153, 1/321) (S. Sayısı : 308) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

21. — Kayseri Milletvekili Atıf Hacıpaşaoğlu ve 3 arkadaşının, Rulet, tilt, langırt ve benzeri oyun alet makinaları hakkında kanun teklifi ile Hakkâri Milletvekili Ali Karahan, Cumhuriyet Senatosu Üyesi Muzaffer Alankuş ve Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Türk Ceza Kanununun 567 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma, Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (2/301, 2/178, 2/173, 2/180) (S. Sayısı : 307) [Dağıtma tarihi : 9 . 6 . 1967]

× 22. — Özel Yatırım Bankası kanunu tasarısı ile Ankara Milletvekili İsmail Rüştü Aksal ve 15 arkadaşının, Özel Yatırım Bankası kanunu teklifi ve İstanbul Milletvekili Nurettin Bulak'ın, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 20 nci maddesini değiştiren kanun teklifi ve Ticaret Komisyonu ile Sayıştay, Ticaret, İçişleri, Maliye, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonlarından 4 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporları (1/141, 2/32, 2/188) (S. Sayısı : 313) [Dağıtma tarihi : 23 . 6 . 1967]

23. — Serbest Malî Müşavirlik kanunu tasarısı ve Adalet, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/166) (S. Sayısı : 325) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

× 24. — Genel Nüfus Yazımı kanunu tasarısı ve Dışişleri, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/69) (S. Sayısı : 330) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

× 25. — Nüfus kanunu tasarısı ve Dışişleri, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/70) (S. Sayısı : 331) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

26. — Avukatlık kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve 7 arkadaşı, Konya Milletvekili Fakih Özfakih ve 21 arkadaşı ve Eskişehir Milletvekili İsmet Angı ve 2 arkadaşının Avukatlık kanunu teklifleri ile Çalışma ve Adalet komisyonlarından 7 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/313, 2/1, 2/54, 2/445) (S. Sayısı : 324) [Dağıtma tarihi : 6 . 7 . 1967]

27. — Kooperatifler kanunu tasarısı ile Konya Milletvekili Fakih Özfakih ile Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve 23 arkadaşının, Kooperatifler kanunu teklifi ve Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Kooperatifler kanunu teklifi ve Tarım, Adalet, Ticaret ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/151, 2/53, 2/232) (S. Sayısı : 351) [Dağıtma tarihi : 8 . 7 . 1967]

28. — 31 Mayıs 1957 tarihli ve 6990 sayılı Atatürk Üniversitesi Kanununun geçici birinci, ikinci, üçüncü maddelerinin yürürlük sürelerinin (20) yıla çıkarılması ve geçici dördüncü maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları. (1/371) (S. Sayısı : 430) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1967]

× 29. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Türkiye Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkında 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları. (2/170) (S. Sayısı : 431) [Dağıtma tarihi : 11.7.1967]

30. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil ve 69 arkadaşının, Kore Savaşına katılan Mehmet Mirzaoğlu 1928 doğumlu Hacı Altıner'e vatani hizmet tertibinden maaş bağlanması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (2/355) (S. Sayısı : 433) [Dağıtma tarihi : 11.7.1967]

31. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin ve 9 arkadaşının, 6831 sayılı Orman Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/124) (S. Sayısı : 432) [Dağıtma [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1967]

32. — Emekli sandıklariyle mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Çalışma, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/56) (S. Sayısı : 429) [Dağıtma tarihi : 12 . 7 . 1967]

33. — 6990 sayılı Atatürk Üniversitesi Kanununa ek kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 434) [Dağıtma tarihi : 13 . 7 . 1967]

× 34. — Erzurum Miletvekili Adnan Şenyurt ve Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in 1961 yılında Kars, Erzurum ve Ağrı illerinde muhtaç durumda olan halka dağıtılan buğday bedellerinin terkini hakkında kanun teklifi : (2/367) (S. Sayısı 436) [Dağıtma tarihi : 13 . 7 . 1967]

× 35. — Konut kanunu tasarısı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 12 arkadaşı ile Konya Milletvekili Fakih Özfakih ve 13 arkadaşının Konut kanunu teklifi ve Adalet, Ticaret, İçişleri, Maliye, İmar ve İskân ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/266) (S. Sayısı : 435) [Dağıtma tarihi : 14 . 7 . 1967]

36. — İstiklâl Madalyası verilmiş bulunanlardan muhtaç durumda olanlara vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında kanun tasarısı ile Aydın Milletvekili Reşat Özarda, Cumhuriyet Senatosu Üyesi Mebrure Aksoley ve 2 arkadaşı, Cumhuriyet Senatosu tabiî üyesi Kadri Kaplan, Cumhuriyet Senatosu üyesi Hasan Kangal, Ordu Milletvekili Ferda Güley, Kastamonu Milletvekili İ. Hakkı Yılanlıoğlu ve Mardin Milletvekili Rifat Baykal, Kütahya Milletvekili Mesut Erez ve 2 arkadaşı, Cumhuriyet Senatosu Bolu üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 13 arkadaşı, Antalya Milletvekili Ahmet Torgay'ın İstiklâl Madalyası sahiplerine aylık bağlanması hakkındaki kanun teklifi ve Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/372, 2/197, 2/241, 2/289, 2/336, 2/418, 2/423, 2/449, 2/546, 2/547 (S. Sayısı : 439) [Dağıtma tarihi : 20 . 7 . 1967]

37. — Arsa Ofisi kanun tasarısı ve İçişleri, Maliye, İmar ve İskân ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/157) (S. Sayısı : 440) [Dağıtma tarihi : 20 . 7 . 1967]

38. — Ankara Üniversitesi kuruluş kadroları hakkındaki 5239 sayılı Kanuna ek Adana Ziraat Fakültesi kuruluş kadroları kanunu tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları. (1/398) (S. Sayısı : 441) [Dağıtma tarihi : 24 . 7 . 1967]

39. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç ve 9 arkadaşı ile Gaziantep Milletvekili Naşit Sarıca'nın Maliye Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 5 . 6 . 1936 tarihli ve 2996 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/395, 2/430) (S. Sayısı : 442) [Dağıtma tarihi : 24 . 7 . 1967]

40. — Tapu ve Kadostra Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/363) (S. Sayısı : 443) [Dağıtma tarihi : 24 . 7 . 1967]

41. — Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve 4 arkadaşının, 2 . 3 . 1964 gün ve 440 sayılı Kanunun 8 nci maddesine bir fıkra ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/517) (S. Sayısı : 445) [Dağıtma tarihi : 24 . 7 . 1967]

42. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın Mülki idare âmirliği tazminatı hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/495) (S. Sayısı : 444) [Dağıtma tarihi : 25 . 7 . 1967]

43. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletmesi Genel Müdürlüğü İşçileri Emekli Sandığı ile Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığının Sosyal Sigortalar Kurumuna devri hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma, Millî Savunma, Çalışma, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/403) (S. Sayısı : 447) [Dağıtma tarihi : 26 . 7 . 1967]

Dönem : 2
Toplantı : 2 MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 160 a 2 nci ek

İş kanunu tasarısının Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (Millet Meclisi 1/232; Cumhuriyet Senatosu 1/742)

(Not : Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 950)

İş kanunu tasarısı Karma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İş kanunu tasarısı Karma Komisyonu
Esas No. : 1/232
Karar No. : 2

27 . 7 . 1967

Yüksek Başkanlığa

İş kanunu tasarısının ihtilâflı maddelerini görüşmek üzere Anayasanın 92 nci maddesi uyarınca teşkil olunan Karma Komisyon Çalışma Bakanının ve Bakanlık temsilcilerinin iştiraki ile 26 ve 27 Temmuz günleri toplanarak ihtilâflı maddeleri müzakere etmiştir. Neticede;

Senatoca kabul edilen 3, 8, 74, 97, 99, 102, 104 ve 106 ncı maddeler aynen kabul edilmiş 5 nci madde yeniden düzenlenmiş, 14 ncü madde de 17 nci maddeye âtıf yapan (1/a) bendi ile «ve» kelimesi çıkartılarak bu madde de yeniden düzenlenerek kabul edilmiştir. Bu maddedeki her bir tam yıl tâbirinin işçinin fiilî ve devamlı çalışması anlamında olmadığı akdin devamı mânasını taşıdığı hususunda görüş birliğine varılmıştır. Diğer taraftan 5 nci maddenin 7 nci bendinde zikredilen yapı işlerinin (samanlık, ahır yapımı) gibi işler olduğu hususu da Komisyonumuzca kabul edilmiştir. 102 nci maddede işçi ücretlerinin ödenmesiyle ilgili müeyyideye 99 ncu maddede müeyyide bulunduğu için lüzum görülmemiştir.

Kanun tasarısının ehemmiyetine binaen gündemdeki diğer işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisiyle Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Karma Komisyon Başkanı İzmir C. Senatosu Üyesi 14 ve 75 nci maddeye muhalifim *Ö. Lûtfi Bozcalı*	Sözcü İstanbul Milletvekili 5 nci maddenin 2, 6, 8, 9, 11 nci bendlerine 99 ncu maddeye muhalifim *Kaya Özdemir*	Kâtip Bursa Milletvekili *Kasım Önadım*
Üye Samsun C. Senatosu Üyesi 5 ve 14 ncü maddelere muhalifim *Refet Rendeci*	Üye İzmir C. Senatosu Üyesi *İzzet Birand*	Üye Burdur C. Senatosu Üyesi *Ö. Faruk Kınaytürk*
Üye Sakarya C. Senatosu Üyesi *Osman Salihoğlu*	Üye Afyon Milletvekili Muhalifim *Murat Öner*	Üye Burdur Milletvekili İ. Hakkı Boyacıoğlu İmzada bulunamadı
	Üye Erzurum Milletvekili *Adnan Şenyurt*	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

İŞ KANUNU TASARISI

İşyerini bildirme

MADDE 3. — Bu kanunun kapsamına girecek nitelikte bir işyerini kuran, her ne suretle olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya toptan değiştiren, yapılan işin tamamlanması yüzünden veya her hangi bir sebeple sürekli olarak çalışmasını bırakan işveren, işyerinin unvan ve adresini, çalıştırılan işçi sayısını, çalışma konusunu, işin başlama veya bitme gününü, kendi adını, soyadını ve adresini, varsa işveren vekili veya vekillerinin adı, soyadı ve adreslerini, sürekli işlerde bir ay, süreksiz işlerde on gün içinde bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

İstisnalar

MADDE 5. — a) Deniz ve hava taşıma işleri ile tarım işlerinde ve aynı çatı altında birlikte yaşıyan bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında ve aralarına dışarıdan başka biri katılmıyarak ev içinde yapılan işlerle, ev hizmetlerine bu kanun hükümleri uygulanmaz.

b) 507 sayılı Küçük Esnaf ve Sanatkârlar Kanununun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç işçinin çalıştığı iş yerlerinden hangileri hakkında bu kanun hükmünün uygulanmıyacağı Çalışma ve Ticaret bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak bir tüzükte belirtilir.

Şu kadar ki :

a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri.

b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler.

c) Tarım sanatları ile tarım aletleri, makina ve parçalarının yapıldığı atelye ve fabrikalarda görülen işler, tarım işletmelerinde yapılan her çeşit yapı işleri.

d) Halkın faydalanmasına açık veya işyerlerinin eklentisi durumunda olan park ve bahçe işleri.

e) Birden fazla daireyi ihtiva eden konutlarda çalışan ve çalışma şartları Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte belirtilecek olan kapıcılık hizmetleri.

Bu kanun hükümlerine tabidir.

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İŞ KANUNU TASARISI

İşyerini bildirme

MADDE 3. — Bu kanunun kapsamına girecek nitelikte bir işyerini kuran, her ne surette olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya toptan değiştiren, yapılan işin tamamlanması yüzünden veya her hangi bir sebeple sürekli olarak çalışmasını bırakan işveren, işyerinin unvan ve adresini, çalıştırılan işçi sayısını, çalışma konusunu, işin başlama veya bitme gününü, kendi adını, soyadını ve adresini, varsa işveren vekili veya vekillerinin adı, soyadı ve adreslerini sürekli işlerde bir ay içinde bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

Bölge çalışma müdürlüğü mesul memuru iso bildirimin alındığına dair belge vermek zorundadır.

İstisnalar

MADDE 5. — Aşağıda belirtilen hususlarda bu kanun hükümleri uygulanmaz:

1. Deniz ve hava taşıma işlerinde,
2. Tarım işlerinde (Orman tâli yolları dâhil),
3. Bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında dışarıdan başka biri katılmıyarak yapılan işlerde,
4. Ev hizmetlerinde,
5. 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun 2 nci maddesinin târifine uygun üç işçinin çalıştığı işyerlerinde,
6. Çıraklar hakkında,
7. Aile ekonomisi hududu içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işlerinde,
8. Konutların kapıcılık hizmetlerinde,
9. Sporcular hakkında,
10. 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanununun 2 nci maddesinde sayılan teşekküllerden veya döner sermayeli kuruluşlardan kadro karşılığı aylık veya ücret alan asli ve sürekli görevliler hakkında,
11. Yardımsevenler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar hakkında,

KARMA KOMİSYON METNİ

İŞ KANUNU TASARISI

MADDE 3. — Cumhuriyet Senatosunun 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar

MADDE 5. — Aşağıda belirtilen hususlarda bu kanun hükümleri uygulanmaz :

1. Deniz ve hava taşıma işlerinde,
2. Tarım işlerinde (Orman tâli yolları dâhil),
3. Bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında dışardan başka biri katılmıyarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,
4. Ev hizmetlerinde,
5. 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç işçinin çalıştığı işyerlerinde,
6. Çıraklar hakkında,
7. Aile ekonomisi hududu içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işlerinde,
8. Konutların kapıcılık hizmetlerinde,
9. Sporcular hakkında,
10. Yardım Severler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar hakkında,
11. Rehabilite edilenler hakkında,

Şu kadar ki,

a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri,

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Sürekli ve süreksiz işler

MADDE 8. — Nitelikleri bakımından en çok 30 iş günü süren işlere süreksiz iş, bundan fazla süren işlere sürekli iş denir.

Bu kanunun 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 49, 50, 51, 52, 53, 54. 55, 56, 57, 58, 59, 71, 76, ve 93 ncü maddeleri süreksiz işlere uygulanmaz. Süreksiz işlerde bu maddelerin konusu olan uyuşmazlıklarda Borçlar Kanununda yer alan hükümler uygulanır.

Kıdem tazminatı

MADDE 14. — Hizmet akdinin, 17 nci maddenin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında işveren tarafından 16 ncı maddenin I ve II numaralı bendlerinde gösterilen sebeplerle işçi tarafından bozulması veya muvazzaf askerlik hizmeti dolayısiyle çözülmesi halinde üç yıldan fazla çalışmış olmak şartiyle işe başladığından itibaren her bir tam takvim yılı için işçiye 15 günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir. Altı aydan fazla müddetler yıla tamamlanır.

İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı bulundukları kurum veya sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amaciyle hizmet aktini çözen işçiler de yukardaki fıkrada yazılı bulunan tazminata hak kazanır. Ancak aylık veya toptan ödeme almak için akti çözen işçiye verilecek tazminatın hesabında işçinin yalnız 1 Nisan 1950 tarihinden evvelki hizmet süreleri nazara alınır.

İşçinin bu fıkra hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kurum veya sandığa müracaat etmiş olduğunu alacağı bir belge ile belgelemek zorundadır.

İşçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. İşyerinin başka bir yere devir veya intikali yahut diğer bir suretle işverenden başka bir işverene geçmesi halinde işçinin kıdemi işyerlerindeki hizmetleri toplamı üzerinden

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin	Karma Komisyonun metni
12. Rehabilitasyon yerlerinde çalışanlar hakkında, Şu kadar ki, a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri, b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler, c) Tarım sanatları ile tarım aletleri makina ve parçalarının yapıldığı atelye ve fabrikalarda görülen işler, ç) Tarım işletmelerinde yapılan yapı işleri, d) Halkın faydalanmasına açık veya işyerlerinin müştemilâtı durumunda olan park ve bahçe işleri, Bu kanun hükümlerine tabidir.	b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler, c) Tarım sanatları ile tarım aletleri makina ve parçalarının yapıldığı atelye ve fabrikalarda görülen işler, ç) Tarım işletmelerinde yapılan yapı işleri, d) Halkın faydalanmasına açık veya işyerlerinin müştemilâtı durumunda olan park ve bahçe işleri, Bu kanun hükümlerine tabidir.
MADDE 8. — Nitelikleri bakımından en çok 30 işgünü süren işlere süreksiz iş, bundan fazla süren işlere sürekli iş denir. Bu kanunun 3, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 71, 76, ve 93 ncü maddeleri süreksiz işlere uygulanmaz. Süreksiz işlerde bu maddelerin konusu olan uyuşmazlıklarda Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.	MADDE 8. — Cumhuriyet Senatosunun 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Kıdem tazminatı MADDE 14. — Hizmet akdinin; 17 nci maddesinin I/a ve II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında işveren tarafından veya 16 ncı maddenin I ve II numaralı bendlerinde gösterilen sebeplerle işçi tarafından veyahut da muvazzaf askerlik hizmeti dolayısiyle fesih halinde, 3 yıldan fazla çalışmış olmak şartiyle, işe başladığından itibaren, her bir tam yıl için işçiye 15 günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir. Altı aydan fazla süreler yıla tamamlanır. İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı bulundukları kurum veya sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amaciyle hizmet akdini fesheden işçiler de yukardaki fıkrada yazılı bulunan tazminata hak kazanır. Ancak, aylık veya toptan ödeme almak için akdi fesheden	*Kıdem tazminatı* MADDE 14. — Hizmet akdinin; 17 nci maddenin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında işveren tarafından veya 16 ncı maddenin I ve II numaralı bendlerinde gösterilen sebeplerle işçi tarafından veyahut da muvazzaf askerlik hizmeti dolayısiyle fesih halinde, 3 yıldan fazla çalışmış olmak şartiyle, işe başladığından itibaren, her bir tam yıl için işçiye 15 günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir. Altı aydan fazla süreler yıla tamamlanır. İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı bulundukları kurum veya sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amaciyle hizmet akdini fesheden işçiler de yukardaki fıkrada yazılı bulunan tazminata hak kazanır. Ancak, aylık veya toptan ödeme almak için akdi fesheden işçiye verilecek tazminatın hesabında işçinin yalnız 1 Ni-

hesaplanır. Kıdem tazminatı ise, bu intikal devresindeki işverene aittir. İşyeri intikali ile beraber devam ettiği takdirde kıdem tazminatı hilâfına hüküm olmadıkça yeni işverene aittir.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı ödenmez.

İşçinin ölümü halinde bu tazminat tutarı kanuni varislerine ödenir.

Sağlık ve güvenlik tüzükleri

MADDE 74. — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 179 ncu maddesinde yazıldığı gibi işyerlerinde ve işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer eklentilerinde bulunması gereken sağlık şartlarının ve işyerlerinde kullanılan alet, edevat, makinalar ve hammaddeler yüzünden çıkabilecek hastalıklara engel olacak tedbir ve araçların, işyerlerinde iş kazalarını önlemek üzere bulundurulması lüzumlu olan araçların ve alınacak güvenlik tedbirlerinin neler olduğunu belirtmek üzere Çalışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı beraberce bir veya birden çok tüzükler çıkarır.

Ayrıca bu kanuna tabi işyerlerinde, işçi sayısı, genişlik, yapılan iş, işin özellikleri, ağırlık ve tehlikesi bakımından hangi işyerleri için kurulmaya başlamadan evvel plânların Çalışma Bakanlığının yetkili teşkilâtına gösterilerek kurma izni alınacağı bu işyerleri kurulduktan sonra yine aynı makama başvurularak işletme belgesi alınması gerekeceği, Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlıkları tarafından çıkarılacak bir tüzükte tesbit olunur.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin	Karma Komisyonun metni
işçiye verilecek tazminatın hesabında işçinin yalnız 1 Nisan 1950 tarihinden evvelki hizmet süreleri nazara alınır.	san 1950 tarihinden evvelki hizmet süreleri nazara alınır.
İşçinin bu fıkra hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kurum ve sandığa müracaat etmiş olduğunu alacağı bir belge ile belgelemek zorundadır.	İşçinin bu fıkra hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kurum ve sandığa müracaat etmiş olduğunu alacağı bir belge ile belgelemek zorundadır.
İşçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fâsılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. İşyerlerinin devir veya intikali yahut diğer bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde işçinin kıdemi işyerindeki hizmetlerin toplamı üzerinden hesaplanır. Kıdem tazminatı ise, bu intikal devresindeki işverene aittir. İşyeri intikali ile beraber devam ettiği takdirde kıdem tazminatı hilâfına hüküm olmadıkça yeni işverene aittir.	İşçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fâsılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. İşyerlerinin devir veya intikali yahut diğer bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde işçinin kıdemi işyerindeki hizmetlerin toplamı üzerinden hesaplanır. Kıdem tazminatı ise, bu intikal devresindeki işverene aittir. İşyeri intikali ile beraber devam ettiği takdirde kıdem tazminatı hilâfına hüküm olmadıkça yeni işverene aittir.
Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı ödenmez.	Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı ödenmez.
İşçinin ölümü halinde bu tazminat tutarı kanuni vârislerine ödenir.	İşçinin ölümü halinde bu tazminat tutarı kanuni vârislerine ödenir.
Sağlık ve güvenlik tüzükleri	
MADDE 74. — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 179 ncu maddesinde yazıldığı gibi işyerlerinde ve işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müştemilâtında bulunması gereken sağlık şartlarının ve işyerlerinde kullanılan alet, edevat, makinalar ve hammaddeler yüzünden çıkabilecek hastalıklara engel olacak tedbir ve araçların, işyerlerinde iş kazalarını önlemek üzere bulundurulması lüzumlu olan araçların ve alınacak güvenlik tedbirlerinin neler olduğunu belirtmek üzere Çalışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı beraberce bir veya birden fazla tüzük çıkarır.	MADDE 74. — Cumhuriyet Senatosunun 74 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Ayrıca bu kanuna tabi işyerlerinde, işçi sayısı, genişlik, yapılan iş, işin özellikleri, ağırlık ve tehlikesi bakımından hangi işyerleri için kurulmaya başlamadan evvel plânların Çalışma Bakanlığının yetkili teşkilâtına gösterilerek	

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

İşin durdurulması

MADDE 75. — Yetkili makamların verdiği izin üzerine bir işyeri kurularak işlemeye başladıktan sonra o işyerinde başkaca tesisat yapılmış olmadıkça iş durdurulamaz.

Ancak, her hangi bir işyerinin tesis ve tertiplerinde, çalışma metot ve şekillerinde, makina ve cihazlarında işçiler için tehlikeli olan bir husus tesbit edilirse bu tehlike giderilinceye kadar o tesisat, tertibat, makina ve cihaz 3 kişilik bir komisyonun çoğunluğunun kararı ile durdurulur. Bu komisyon işveren, işçi, iş güvenliğini teftişe yetkili bir memurdan teşekkül edip taraflardan birinin çağrısı üzerine çağrıda belirtilen gün yer ve saatte toplanarak kararlarını her halükârda iş güvenliğini teftişe yetkili memurun katılmasiyle ekseriyetle verir. Komisyonun işçi veya işveren üyesinin çağrıya uymaması Komisyonun toplanması ve karar almasını engelliyemez.

İşçi üye;

a) İşyerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden sendikanın,

b) Böyle bir sendika yoksa o iş kolunda faaliyette bulunan ve işçi çoğunluğunu temsil eden millî sendika veya federasyonun,

c) Bu nitelikte bir işçi kuruluşu bulunmadığı takdirde en çok üyeye sahip konfederasyonun,

Yönetim kurullarınca atanır.

İşveren üye;

a) İşyerinin bulunduğu mahalde o iş koluna ait işveren sendikası varsa görevlendireceği bir üye,

b) İşveren sendikası yoksa o işverenin bağlı bulunduğu meslek teşekkülünün göstereceği bir üye bu komisyona iştirak eder.

74 ncü maddenin 2 nci bendi uyarınca yetkili makamca işlemi ikmal edilip gerekli kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılan veya tâyin edilen müddetler zarfında noksanlarını ikmal ve ıslah etmediği anlaşılan işyerleri ilgili çalışma müdürünün teklifi üzerine o yerin en büyük mülkiye âmiri tarafından kapatılır.

Bir işyerinde çalışan işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumları böyle bir işyerinde çalışmalarına engel teşkil ediyorsa, bunlar dahi çalışmaktan alıkonulur.

Yukarıdaki bendler gereğince işyerlerinde işçiler için tehlikeli olan tesis ve tedbirlerin veya makina ve cihazların ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

Bir işyerinin kurulmasına ve işletilmesine izin verilmiş olması 74 ncü maddede yazılı tüzük hükümlerinin uygulanmasına hiçbir zaman engel olamaz.

Şu kadar ki, bu maddenin 1 ve 2 nci bendleri gereğince makina, tesisat ve tertibatın durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilere işveren, ücretlerini ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye zorunludur.

Bu maddeye göre verilecek durdurma ve kapatma kararına karşı işverenin mahallî iş mahkemesinde itiraz etmek yetkisi vardır. Mahkeme itirazı bir hafta içinde karara bağlar. Bu işler acele mevaddandır. Kararlar kesindir.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin	Karma Komisyonun metni
kurma izni alınacağı bu işyerleri kurulduktan sonra yine aynı makama başvurularak işletme belgesi alınması gerekeceği, Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından çıkarılan bir tüzükte tesbit olunur.	
İşin durdurulması veya işyerinin kapatılması	*İşin durdurulması veya işyerinin kapatılması*
MADDE 75. — A) İlgili tüzükte belirtilen birinci derecedeki şatları yerine getirdikten sonra yetkili makamdan izin almak suretiyle kurulan ve işlemeye başlıyan her hangi bir işyerinin, tesis ve tertiplerinde çalışma metot ve şekillerinde, makina ve cihazlarında işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir husus tesbit edilirse, bu tehlike giderilinceye kadar; üç kişilik bir komisyon kararı ile iş durdurulur.	**MADDE 75.** — Yetkili makamların verdiği izin üzerine bir işyeri kurularak işlemeye başladıktan sonra o işyerinde başkaca tesisat yapılmış olmadıkça iş durdurulamaz. A) İlgili tüzükte belirtilen birinci derecedeki şartları yerine getirdikten sonra yetkili makamdan izin almak suretiyle kurulan ve işlemeye başlıyan her hangi bir işyerinin, tesis ve tertiplerinde çalışma metot ve şekillerinde, makina ve cihazlarında işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir husus tesbit edilirse, bu tehlike giderilinceye kadar; üç kişilik bir komisyon kararı ile iş durdurulur.
Bu komisyon; işverenle işçilerin birer temsilcisinden ve işgüvenliğini teftişe yetkili bir memurdan teşekkül eder. Taraflardan birinin çağrısı üzerine, çağrıda belirtilen gün, yer ve saatte toplanır ve çoğunlukla karar verir. İşgüvenliğini teftişe yetkili memurun, her toplantıya katılmış olması şarttır. İşçi veya işveren temsilcisinin çağrıya uymaması, komisyonun toplanmasını ve karar almasını engelliyemez.	Bu komisyon; işverenle işçilerin birer temsilcisinden ve işgüvenliğini teftişe yetkili bir memurdan teşekkül eder. Taraflardan birinin çağrısı üzerine, çağrıda belirtilen gün, yer ve saatte toplanır ve çoğunlukla karar verir. İşgüvenliğini teftişe yetkili memurun, her toplantıya katılmış olması şarttır. İşçi veya işveren temsilcisinin çağrıya uymaması, komisyonun toplanmasını ve karar almasını engelliyemez.
İşçi temsilcisi : a) İşyerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden sendikanın; b) Böyle bir sendika yoksa, o iş kolunda faaliyette bulunan ve işçi çoğunluğunu temsil eden sendikanın veya federasyonunun; c) Bu nitelikte bir işçi kuruluşu mevcut değilse, en çok üyeye sahip konfederasyonun; Yönetim kurulunca seçilir.	İşçi temsilcisi : a) İşyerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden sendikanın; b) Böyle bir sendika yoksa, o iş kolunda faaliyette bulunan ve işçi çoğunluğunu temsil eden sendikanın veya federasyonunun; c) Bu nitelikte bir işçi kuruluşu mevcut değilse, en çok üyeye sahip konfederasyonun; Yönetim kurulunca seçilir.
İşveren temsilcisi ise : a) İşverenin üyesi bulunduğu sendikanın; b) Böyle bir sendika yoksa, o iş kolunda faaliyette bulunan ve işveren çoğunluğunu temsil eden sendikanın veya konfederasyonun; c) Bu nitelikte bir işveren kuruluşu mevcut değilse, en çok üyeye sahip bulunan konfederasyonun; Yönetim kurulunca seçilir.	İşveren temsilcisi ise : a) İşverenin üyesi bulunduğu sendikanın; b) Böyle bir sendika yoksa, o iş kolunda faaliyette bulunan ve işveren çoğunluğunu temsil eden sendikanın veya konfederasyonun; c) Bu nitelikte bir işveren kuruluşu mevcut değilse, en çok üyeye sahip bulunan konfederasyonun;
B) 74 ncü maddenin 2 nci fıkrasına uygun olarak kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış olan veya geçici işletme belgesi	

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

DOKUZUNCU BÖLÜM

Ceza hükümleri

Genel hükümlere ilişkin cezalar

MADDE 97. — Bu kanunun 3 ncü maddesine aykırı hareket edenlere aşağıda yazılı cezalar hükmolunur :

A) 10 işçi çalıştıranlar hakkında 250 liradan az olmamak,

B) Daha fazla işçi çalıştıranlar hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

C) Bu maddede yazılı fiillerin tekerrürü halinde yukarıda yazılı para cezalarının iki katı

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin	Karma Komisyonun metni
alındığı halde ikinci derecedeki şartları verilen süre içinde yerine getirmemiş bulunan işyerleri; Bölge Çalışma Müdürünün talebi üzerine, o yerin en büyük mülkiye âmirinin emri ile ve zabıta marifeti ile kapatılır.	Yönetim kurulunca seçilir.
C) (A) ve (B) bendlerine göre verilecek durdurma veya kapatma kararlarına karşı, işverenin, mahallî iş mahkemesinde itiraz yetkisi vardır.	B) 74 ncü maddenin 2 nci fıkrasına uygun olarak kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış olan veya geçici işletme belgesi alındığı halde ikinci derecedeki şartları verilen süre içinde yerine getirmemiş bulunan işyerleri; Bölge Çalışma Müdürlüğünün talebi üzerine, o yerin en büyük mülkiye âmirinin emri ile ve zabıta marifeti ile kapatılır.
Mahkeme, itirazı bir hafta içinde karara bağlar.	C) Bu maddeye göre verilecek kapatma kararına karşı işverenin mahallî iş mahkemesinde itiraz etmek yetkisi vardır. Mahkeme itirazı bir hafta içinde karara bağlar. Bu işler acele mevaddandır. Kararlar kesindir.
Bu işler acele mevaddandır.	Ç) Bir işyerinde işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumları böyle bir işyerinde çalışmalarına engel teşkil ediyorsa, bunlar dahi çalışmaktan alıkonulur.
	D) Yukarıdaki bendler gereğince işyerlerinde işçiler için tehlikeli olan tesis ve tedbirlerin veya makina ve cihazların ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.
	E) Bir işyerinin kurulmasına ve işletilmesine izin verilmiş olması 74 ncü maddede yazılı tüzük hükümlerinin uygulanmasına hiçbir zaman engel olamaz.
	F) Bu maddenin (A) ve (B) bendleri gereğince makina, tesisat ve tertibat veya işin durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilere işveren, ücretlerini ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye zorunludur.
DOKUZUNCU BÖLÜM Ceza hükümleri	
Genel hükümlere ilişkin cezalar	
MADDE 97. — Bu kanunun 3 ncü maddesine aykırı hareket edenlere aşağıda yazılı cezalar hükmolunur.	**MADDE 97.** — Cumhuriyet Senatosunun 97 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
A) 10 işçi çalıştıranlar hakkında 250 liradan az olmamak,	

hükmolunmakla beraber, ağır ve tehlikeli işyerlerine taallûk eden hallerde ayrıca bir hafta müddetle hapis cezasına hükmolunur.

Ücrete ilişkin cezalar

MADDE 99. — A) İşçinin bu kanundan veya toplu iş sözleşmesinden yahut hizmet akdinden doğan ve 26 ncı maddede tarif edilen ücretini süresi içinde kasden tam olarak ödemiyen veya noksan ödiyen işveren veya işveren vekili hakkında, bu durumda olan her işçiye karşılık 50 liradan az olmamak üzere nispî ağır para cezası hükmolunur.

Fiilin tekerrürü halinde bir evvelki verilmiş olan para cezasının iki katı ile birlikte ayrıca bir aydan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

B) I - 30 ncu maddede yazılı ücrete ilişkin hesap puslalarını işçilere vermiyen, 31 nci maddede gösterilen tutarda fazla olarak işçi ücretlerinden zarar karşılığı kesinti yapan veya zarar yapmaksızın işten çıkan işçiye tazminat iade etmiyen veya mahsup yaptığı halde istek üzerine hesap ve belgeleri göstermiyen, 32 nci maddede anılan sebepler dışında işçiye ücret kesintisi cezası kesen yahut bu paraları aynı bendin gösterdiği müddette bu hesaba yatırmıyan işveren veya işveren vekili hakkında 250 liradan az olmamak üzere hafif para cezası,

II - 33 ncü maddede anılan komisyonun tesbit ettiği asgari ücretleri işçiye ödemiyen veya noksan ödiyen, 34 ncü maddede işaret edilen sebepler dolayısiyle çalışmıyan işçiye yarım ücret ödemiyen, 35 nci maddede yazılı şartlar dışında fazla çalışma yapan veya aynı maddede gösterilen fazla çalışma ücretini ödemiyen veya noksan ödiyen, 36 ve 37 nci maddelerdeki hükümlere aykırı olarak çalışma yaptıran veya fazla çalışmaya ait ücretleri ödemiyen veya noksan ödiyen, 38, 41, 42, 43, 47 ve 54 ncü maddelerdeki şartlar ve usullere uymıyarak bu maddelerde gösterilen ücretleri noksan ödiyen işveren veya işveren vekili hakkında birinci bendde sözü geçen cezalar,

III - 48 nci maddede gösterilen yüzdelerin hesabına ait usullere uymıyan, 52 nci maddenin son bendinde anılan ücretsiz ilâve izni vermiyen ve ücretli izin kullanan işçiye peşin olarak bu izne ait ücretini ödemiyen veya 56 ncı maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan hizmet akdinin çözülmesi halinde bu izne ait ücreti ödemiyen, 57 nci maddeye dayanılarak çıkarılacak olan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden veya 60 ncı maddede anılan sebepler dolayısiyle işçi ücretinden indirme yapan işveren veya işveren vekili hakkında 1 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

Hükmolunur.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin	Karma Komisyonun metni
B) Daha fazla işçi çalıştıranlar hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası, C) Bu maddede yazılı fiillerin tekerrürü halinde yukarda yazılı para cezalarının iki katı Hükmolunur.	
MADDE 99. — A) İşçinin bu kanundan veya toplu iş sözleşmesinden yahut hizmet akdinden doğan ve 26 ncı maddede tarif edilen ücretini süresi içinde kasden tam olarak ödemiyen veya noksan ödiyen işveren veya işveren vekili hakkında, bu durumda olan her işçiye karşılık 50 liradan az olmamak üzere nispî para cezası hükmolunur. Fiilin tekerrürü halinde evvelce verilmiş olan para cezasının iki katı hükmolunur. B) I - 30 ncu maddede yazılı ücrete ilişkin hesap pusulalarını işçilere vermiyen, 31 nci maddede gösterilen tutarlardan fazla olarak işçi ücretlerinden zarar karşılığı kesinti yapan veya zarar yapmaksızın işten çıkan işçiye tazminat iade etmiyen veya mahsup yaptığı halde istek üzerine hesap ve belgeleri göstermiyen, 32 nci maddede anılan sebepler dışında işçiye ücret kesintisi cezası kesen yahut bu paraları aynı bendin gösterdiği müddette bu hesaba yatırmıyan işveren veya işveren vekili hakkında 250 liradan az olmamak üzere hafif para cezası, II - 33 ncü maddede anılan Komisyonun tesbit ettiği asgari ücretleri işçiye ödemiyen veya noksan ödiyen, 34 ncü maddede işaret edilen sebepler dolayısiyle çalışmıyan işçiye yarım ücret ödemiyen 35 nci maddede yazılı şartlar dışında fazla çalışma yapan veya aynı maddede gösterilen fazla çalışma ücretini ödemiyen veya noksan ödiyen 36 ve 37 nci maddelerdeki hükümlere aykırı olarak çalışma yaptıran veya fazla çalışmaya ait ücretleri ödemiyen veya noksan ödiyen 38, 41, 42, 43, 47 ve 54 ncü maddelerdeki şartlar ve usullere uymıyarak bu maddelerde gösterilen ücretleri noksan ödiyen işveren veya işveren vekili hakkında (B) bendinin 1 nci fıkrasında sözü geçen cezalar, III - 48 nci maddede gösterilen yüzdelerin hesabına ait usullere uymıyan, 52 nci maddenin son fıkrasında anılan ücretsiz ilâve izni ver-	MADDE 99. — Cumhuriyet Senatosunun 99 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 102. — Bu kanunun 75 nci maddesinin 1 nci bendi gereğince çalışmaktan alıkonulan tesisat, tertibat, makina veya cihazın noksanlarını tamamlamadan ve gerekli izni almadan işleten, aynı maddenin 2 nci bendi gereğince kapatılan işyerindeki noksanları tamamlamadan ve gerekli izni almadan açan, aynı maddenin 3 ncü bendi gereğince çalışmaktan men olunan kişileri çalıştıran ve 4 ncü bendde sözü geçen sebeplerle işsiz kalan işçilere ücretlerini ödemiyen işveren veya işveren vekili hakkında 1 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Fiilin tekerrürü halinde evvelce hükmolunan para cezasının iki katı ile birlikte ayrıca bir hafta hapis cezası hükmolunur.

MADDE 104. — Bu kanunun 77 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 250 liradan az olmamak üzere hafif para cezasına, ağır ve tehlikeli işlerde onaltı yaşından küçükleri çalıştıran veya 78 nci maddede anılan tüzükte gösterilen yaş kayıtlarına aykırı işçi çalıştıran işveren veya işveren vekili hakkında 1 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 79 ncu madde hükmü gereğince işçilere doktor raporu almayan veya istek halinde ilgili memura göstermiyen, 80 nci madde gereğince alınması gereken raporu almıyan veya bu raporları istek halinde yetkili memurlara göstermiyen işveren veya işveren vekili hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 81 nci maddeye dayanılarak çıkarılacak tüzükte gösterilen şartlara uymayan, 82 nci maddede anılan Tüzük hükümlerini yerine getirmeyen işveren veya işveren vekili hakkında 1 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

Hükmolunur.

Yukarıda sayılan fiillerin tekerrürü halinde iki katı para cezası ile birlikte bir hafta müddetle hapis cezası hükmolunur.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin	Karma Komisyonun metni
miyen ve ücretli izin kullanan işçiye peşin olarak bu izne ait ücretini ödemiyen veya 56 ncı maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan hizmet akdinin feshi halinde bu izne ait ücreti ödemiyen, 57 nci maddeye dayanılarak çıkarılacak olan yönetmelik hükümlerine aykırı haraket eden veya 60 ncı maddede anılan sebepler dolayısile işçi ücretinden indirme yapan işveren veya işveren vekili hakkında 1 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezası, hükmolunur.	
MADDE 102. — Bu kanunun 75 nci maddesinin (A) bendi gereğince çalışmaktan alıkonulan tesisat, tertibat, makina veya cihazın noksanlarını tamamlamadan ve gerekli izni almadan işleten veya aynı maddenin (B) bendi gereğince kapatılan işlerindeki noksanları tamamlamadan ve gerekli izni almadan açan işveren veya işveren vekili, 1 000 liradan az olmamak üzere, ağır para cezasiyle cezalandırılır. Fiilin tekerrürü halinde, evvelce verilen para cezasının iki katı hükmolunur.	**MADDE 102. — Cumhuriyet Senatosunun 102 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**
MADDE 104. — Bu kanunun 77 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 250 liradan az olmamak üzere hafif para cezasına, ağır ve tehlikeli işlerde onaltı yaşından küçükleri çalıştıran veya 78 nci maddede anılan tüzükte gösterilen yaş kayıtlarına aykırı işçi çalıştıran işveren veya işveren vekili hakkında 1 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 79 ncu madde hükmü gereğince işçilere doktor raporu almıyan veya istek halinde ilgili memura göstermiyen, 80 nci madde gereğince alınması gereken raporu almıyan veya bu raporları istek halinde yetkili memurlara göstermiyen işveren veya işveren vekili hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 81 nci maddeye dayanılarak çıkarılacak tüzükte gösterilen şartlara uymıyan, 82 nci maddede anılan Tüzük hükümlerini yerine getirmiyen işveren veya işveren vekili hakkında 1 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası, hükmolunur. Yukarda sayılan fiillerin tekerrürü halinde evvelce verilen para cezasının iki katı hükmolunur.	**MADDE 104. — Cumhuriyet Senatosunun 104 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.**

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

İş hayatının denetleme ve teftişine ilişkin cezalar

MADDE 106. — I - Bu kanunun 89 ncu maddesinin 2 nci bendinde sayılan ödevleri yerine getirmiyen ve aynı maddenin 1 nci bendinde kendilerine yetki verilen memurlara karşı gereken kolaylığı göstermiyen işveren veya işveren vekilleri, 94 ncü madde gereğince çıkarılacak tüzük hükümlerine ve aynı maddenin 2 nci bendindeki bildiri şartına uymayan işveren veya işveren vekilleri, 94 ncü madenin 1 nci bendindeki yasaklara riayet etmiyen işveren veya işveren vekilleri hakkında 2 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 94 ncü maddenin 2 nci bendindeki yasaklara riayet etmiyen işçiler hakkında 50 liradan az olmamak üzere hafif para cezasına,

Hükmolunur.

Yukarıdaki bendlerdeki fiillerin tekerrürü halinde cezalar iki kat artırılır ve para cezası ile on günden aşağı olmamak üzere hafif hapis cezasına da,

Hükmolunur.

II - Yukarıda sözü geçen ilgili memurların bu kanundan veya diğer kanunlardan doğan her çeşit teftiş ve denetleme yetki ve görevleri gereğince görevlerinin yerine getirilmesi sırasında istedikleri bilgileri vermiyen veya görevlerini yapmaya veya sonuçlandırmaya engel olan kimseler hakkında bir aydan az olmamak üzere hapis cezası ile birlikte 2 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Fiilin tekerrürü halinde bir evvelki hükmedilen cezalar bir kat artırılarak uygulanır.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin	Karma Komisyonun metni
İş hayatının denetleme ve teftişine ilişkin cezalar	
MADDE 106. — I - Bu kanunun 89 ncu maddesinin 2 nci fıkrasında sayılan ödevleri yerine getirmiyen ve aynı maddenin 1 nci fıkrasında kendilerine yetki verilen memurlara karşı gereken kolaylığı göstermiyen işveren veya işveren vekilleri, 93 ncü madde gereğince çıkarılacak tüzük hükümlerine ve aynı maddenin 2 nci fıkrasındaki bildiri şartına uymıyan işveren veya işveren vekilleri, 94 ncü maddenin 1 nci fıkrasındaki yasaklara riayet etmiyen işveren veya işveren vekilleri hakkında 2 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, 94 ncü maddenin 2 nci bendindeki yasaklara raiyet etmiyen işçiler hakkında 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına, **Hükmolunur.** **Yukardaki fıkralardaki fiillerin tekerrürü halinde cezalar iki kat artırılır.** **II - Yukarda sözü geçen ilgili memurların bu kanundan veya diğer kanunlardan doğan her çeşit teftiş ve denetleme yetki ve görevleri gereğince görevlerinin yerine getirilmesi sırasında istedikleri bilgileri vermiyen veya görevlerini yapmıya veya sonuçlandırmaya engel olan kimseler hakkında 2 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.** **Fiilin tekerrürü halinde evvelce hükmedilen cezalar bir kat artırılarak uygulanır.**	**MADDE 106. — Cumhuriyet Senatosuun 106 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.**